D. 6. 4.
al 14
cat 143
1761

Digitized by the Internet Archive
in 2014

https://archive.org/details/eduardicorsiniep00cors

EDVARDI CORSINI

CL. REG. SCHOLARVM PIARVM IN PISANA ACADEMIA
HVMANIORVM LITTERARVM PROFESSORIS

EPISTOLAE TRES

QVIBVS

SVLPICIAE DRYANTILLAE
AVRELIANI AC VABALLATHI
AVGVSTORVM NVMMI
EXPLICANTVR ET ILLVSTRANTVR.

EX MVSEO COMITIS JOSEPHI ARIOSTI

LIBVRNI MDCCLXI.

APVD IO. PAVLLVM FANTECHIVM AD SIGNVM VERIT.

Praeſidibus Adprobantibus.

BENEVOLO LECTORI.

QVum demum priſtinae atque optatae ſtudiorum tranquillitati ſuperioribus menſibus reſtitutus eſſem, atque in iucundiſſimum Piſanae Academiae ſinum me recepiſſem, id unum mihi vel maxime cordi fuit ut quidquid otii vel temporis tum a publicis, tum a privatis etiam Academiae exercitationibus ſupereſſe poterat iis Lucubrationibus conſecrarem, quas olim Piſis ante Romanum iter inceperam, moxque ſtudiis, & curis aliis diſtentus tandiu imperfectas reliqueram. Itaque primum alteram *Inſcriptionum Aſiaticarum* Partem, nimirum Graecas Inſcriptiones omnes in Aſia repertas, quas Chishullus collegerat, atque in ſecundo Operis ſui Volumine edere meditabatur, latine a me iampridem redditas variis obſervationibus illuſtravi, iiſque ſexdecim etiam alias adieci, quae Chri-

ſtiana Aera antiquiores erant, ideoque ad primam Operis Partem ſpectabant, quamvis ipſas Chishullus aut, ſibi incompertas, aut mutilas, aut obſcuriores omiſerit. Deinde vero novam, atque uberiorem *Praefectorum Vrbis* Seriem, quam quae a Contelorio vulgata fuerat, ex antiquis, recentibuſque Scriptoribus, praeſertim vero ex plurimis Marmoribus ſuperiori ſeculo inventis collectam augere, diſponere, & exornare perrexi, ut tandem haec duo pulcherrima illa quidem, atque utilia argumenta Eruditorum oculis meliori, quo poterat, cultu exornata exponerentur. Interim tamen utrumque argumenti genus abrumpere, vel aliquandiu ſeponere libuit ut amicorum hortatu novum aliud argumentum inſperato, ac repente oblatum ſuſciperem. Etenim, quum inediti cuiuſdam nummi imago *Sulpiciae Dryantillae Auguſtae* nomen, ac vultum referens oſtenſa mihi foret, atque amiciſſimi Viri conſilio impulſus eſſem ut eius Auguſtae prorſus incognitae aetatem, maritum, quidquid demum ea de re affulgere poterat diligentius inquirerem, coniecturas omnes, quas ſubinde collegeram, Epiſtola, vel Diſſertatione quadam complecti libuit. Quandoquidem vero Dryantillam ipſam ad Gallieni tempora facile referendam eſſe putavi, qua inter Tyrannos alios *Sulpicius Antoninus*, Odenathus, Zenobia, Vaballathus per annos aliquot in Oriente imperarunt donec ab Aureliano Auguſto, cuius imaginem nomen, ac imperii annos Vaballathus

ipſe

ipſe ſuis in nummis expreſſit, ſuperati ſunt, fieri certe non poterat quin in eiuſmodi rerum, ac temporum explicatione ſubtilius inquirenda opiniones omnes mire diſſidentes excuterem, quae de Aureliani, ac Vaballathi imperio atque aetate apud Hiſtoricos, ac nummorum Interpretes circumferuntur. Itaque quum rerum ſeges, ut fieri plerumque ſolet, ſenſim uberior obverſaretur, duas Epiſtolas alias exarandas ſuſcepi, ut in ipſarum prima de Aureliani nummis, atque aetate, in altera vero de Vaballathi imperio, aetate, ac nummis ita diſſerui, ut ex eiuſmodi Epiſtolarum qualibet praeſidium, ac ſplendor aliquis in ceteras oriretur.

Habes hic, optime, & amice Lector, quaenam tenuis huius Operis occaſio fuerit, ſimulque conſilium, quo tres Epiſtolas ſubſecivis horis exaraverim. Si quid in iis fortaſſe deprehenderis, quod Nummis illis rite explicandis conferre poſſit, erit certe cur mihi plurimum gratuler non modo quod nummis ipſis obſcuris oppido, atque implexis lucem attulerim, verum etiam quod plura ſubinde obſervaverim, ex quibus praeſidium aliquod in pluribus nummis aliis, atque etiam Marmoribus exponendis habeatur. Vt enim ſuis in locis opportune obſervavi, difficultates illae, quae in Aureliani, ac Vaballathi etiam nummis reperiuntur, in aliorum quoque Caeſarum nummis occurrunt; ideoque longe facilius dirimi illae poterunt ſi eadem exempla, quae hic a me

pro-

proferuntur, ad alios etiam nummos, ac Marmora transferantur.

Ceterum, quaecumque demum harum Epiſtolarum ſors ſit futura, id unum ſaltem ab aequis boniſque iudicibus ſperari a me poſſe confido ut ingenuum erudiendae, iuvandaeque Iuventutis amorem, quo haec ſtudia, ac labores omnes in Academia noſtra ſuſcepti diriguntur, aliquo in pretio haberi, atque humaniter probari etiam poſſint.

EDVARDI CORSINI

EPISTOLA

QVA INEDITVS

SVLPICIAE DRYANTILLAE

AVGVSTAE NVMMVS

EXPONITVR AC ILLVSTRATVR.

REVERENDISSIMO PATRI

D. IOANNI CHRYSOSTOMO

TROMBELLIO

CANON. REG. CONGR. RENANAE
ABBATI GENERALI

EDVARDVS CORSINVS

CL. REG. SCHOLARVM PIARVM
FELICITATEM.

FAcile, ut opinor, memineris, optime, atque eruditiſſime TROMBELLI, qua voluptate perfunderer dum eximiam veterum Nummorum ſupellectilem, quae a Te feliciter comparata, noviſque in dies acceſſionibus locupletata fuerat, mihi perhumaniter Romae inſpiciendam, & explorandam exhiberes, ſi nummus aliquis ſubinde occurreret, qui adhuc ineditus, & Antiquariis omnibus incognitus foret. Optime nimirum noveram, Teque praeſertim accuratiſſimo earum rerum iudice mihi facem praeferente clarius intelligebam quantum ſplendoris, ac praeſidii in plurimis, quae in Hiſtoriae, Geographiae, atque eruditae Antiquitatis ſtudio adhuc obſcura, & incomperta ſunt, ex novis monu-

mentis illis oriatur. Id ſane in plurimis nummis tuis contrectandis, excutiendiſque ſaepiſſime experti ſumus: praeſertim vero in *Abydenorum*, *Lyciorum*, *Lucanorum*, *Magnetum*, *Prianſiorum*, *Mothonenſium* nummis, qui tunc primum obſervati ſunt ſive quod hactenus prorſus incogniti illi forent, ſive quod illi cum editis comparati maximam, atque inſignem varietatem praeſeferrent; ut nihil de Caeſarum nummis cum Graecis, tum Latinis hic loquar, in quibus illuſtria quaedam hiſtoriae capita hactenus incognita exprimebantur. Eiuſmodi vero nummariae ſupellectilis tuae memoria, quae mihi ſaepius hic animo obverſatur, ea praeſertim de cauſſa mihi iucundiſſima eſſe ſolet quod ſimul incredibilis illa morum ſuavitas, animi candor, atque eximia prorſus humanitas repente mihi in mentem incurrant, quibus omnium amorem Tibi mirifice conciliaſti, me vero plurimis benevolentiae propemodum ſingularis ſignificationibus integro triennii ſpatio devinxiſti. Hinc mirari plane non poteris ſi quum priſtinae, atque optatae ſtudiorum meorum tranquillitati ſim reſtitutus, ubi primum inediti cuiuſdam nummi imaginem inſpexi, Tui, numiſmatum tuorum, tuaeque in primis benevolentiae, & amoris memoria repente excitata in me fuit, ſimulque ingenuus quidam ardor, ut memoram hunc, gratumque animum meum teſtarer. Itaque rogo, obteſtorque ut aequo animo feras ſi Te a graviſſimis univerſi Ordinis tui negociis, iiſque ſtudiis, quibus de pietate, Sacra Hiſtoria, & Catholica Religione praeclare mereri pergis, pauliſper avocem, tibique amiciſſimo doctiſſimoque iudici coniecturas omnes exponam, quas eximio SVLPICIAE DRYANTILLAE AVGVSTAE nummo explicando haerens ubique, mihique ipſi diffidens ſelegi.

II. Aereus hic nummus anno proxime elapſo 1760. in Auſtria ſuperiori feliciter inventus, atque ad Exc.

Co-

Comitem Arioſtum delatus fuit, qui praeclaris aliis animi dotibus, quibus excellit, ſingulare prorſus eruditae Antiquitatis illuſtrandae, ac promovendae ſtudium coniungit. Quae vera eius nummi craſſities, pondus, & forma ſit hactenus reſcire non potui, ſed ſolam ipſius magnitudinem, ac utramque nummi faciem ope viriculi in aere delineatam, ac papyro impreſſam inſpexi, quam ex eodem ipſo exemplo Vindobona miſſo hic accurate expreſſam exhibeo. Cetera, quae in huiuſmodi nummis explicandis inquiri, paulloque ſubtilius explorari ſolent, mihi prorſus incognita ſunt; idque unum ab illuſtri peritoque Viro intellexi, quod huius Auguſtae facies, ornatus, nomen, characteres omnes in exemplo ipſo fideliter expreſſi fuerant. Quemadmodum vero Eruditis omnibus, atque iis praeſertim, qui veterum nummorum ſtudio, & amore ducuntur, optimo maximoque iure laetandum eſt quod novi ſubinde nummi pridem incogniti in lucem proferantur, ita quoque merito optandum ut in explicandis illis praeſidium aliquod ex Hiſtoricis, ac Monumentis aliis affulgeret. Ita nimirum ex Hiſtoria ipſa in novos eiuſmodi nummos ſplendor uberrime diffunderetur, ac viciſſim ex nummis ipſis Hiſtoria aliquando corrigi, ſaepe illuſtrari ac confirmari etiam poſſet, quod exemplis innumeris contigiſſe erudimur. Quum vero ipſum quoque *Sulpiciae Dryantillae* nomen temporis diuturnitas, Hiſtoricorum oſcitantia, atque ineluctabilis quaedam rerum humanarum conditio aboleverit, irrito prorſus conatu ipſius aetas, patria, conditio, maritus, aliaque id genus plura in Hiſtoricis inquirentur. Quamvis autem miſerrimam hanc ſortem plurimi Auguſtorum, & Auguſtarum nummi experti ſint, facilius tamen in Dryantilla noſtra contigiſſe id potuit, quae iis temporibus floruit, quibus Hiſtorici rerum geſtarum memoriam miſerrime deturparunt. Certe Trebellius Pollio XXX. Tyrannos illos deſcribens, qui Gallieni aetate Romanum Imperium

 diſcer-

diſcerpſerunt, ait: *Tanta obſcuritas eorum hominum fuit, qui ex diverſis Orbis partibus ad Imperium convolarunt, ut non multa de his dici poſſint a doctioribus, vel requiri. Deinde ab omnibus Hiſtoricis, qui Graece & Latine ſcripſerunt, ita nonnulli praetereuntur, ut eorum nec nomina frequententur.* Eiuſmodi certe eſſe debuit Antipater ille Gallus, qui a Trebellio *ancillariorum, & Hiſtoricorum dehoneſtamentum* vocatur, ſive, ut Salmaſius depravatum hunc Trebellii locum legendum exiſtimat, *ancilla honorum;* ſive potius, ut ego reſcribendum putaverim, *Antiquariorum, & Hiſtoricorum dehoneſtamentum*, quum *Antiquarii* nomine Scriptor ille facile intelligatur, qui & veteres auctores exſcribit, & antiquas memorias perſequitur.

III. Itaque, quum in tanto veterum Scriptorum ſilentio nulla propemodum ſpes eſſe poſſit ut in illis *Dryantillae* noſtrae vel aetas, vel coniux inveniatur, tenuis ſolum ſplendor ex ipſa nummi fabrica, characterum forma, capitiſque ornatu affulgere poterit. Etenim, ut Antiquarii norunt, ex variis eiuſmodi characteribus, indiciis, vel circumſtantiis una coniunctis de nummorum, aetate quidpiam ſtatuere ſubinde licuit. Ita Mediobarbus Triſtano (1), ac Vaillantio ducibus Corneliam Superam P. Licinii Valeriani iunioris coniugem fuiſſe coniecit *ex nummorum eiuſdem ſculptura, & habitu temporibus convenienti;* quemadmodum Bandurius (2) ipſam ex ſolis indiciis illis pari propemodum iure etiam Treboniano Gallo concedi poſſe putavit. Sic Magniam Vrbicam Caro potius, vel Carino, vel Numeriano, quam Maxentio, tribuendam eſſe ex nummi forma, characteribus, & Auguſtae ornatu Harduinus, Bandurius, aliique plures exiſtimarunt; Bandurius ipſe perſpicue diſerteque teſtatur quod Maxentii aetati *nummorum fabrica repugnat* (3), ideoque Vaillantius (4) aſſerit quod optime meritoque eſt

red-

(1) Pag. 384.
(2) Tom. I. pag. 78.
(3) Pag. 509.
(4) Tom. I. pag. 242.

reddita Caro Vrbica ex ſcalpturae ſimilitudine cum nummis Cari, & Siglis ad imum nummi appoſitis, quales in uſu fuerunt, ab Aureliano ad Diocletianum. Itaque, ſi fabrica, & characterum forma, quae in Dryantillae nummo conſpicitur, cum nummis aliis conferatur, dubitari plane vix poterit quin Dryantillae nummus ad tempora Gallieno proxima, & ab anno Chr. 220. ad 280. referri debeat.

IV. Longe tamen clarius huius aetatis indicium ex peculiari quodam capitis ornatu, criniumque plexu, vel ordine deduci poterit. Siquidem primo bicornis, aut creſcens luna in Dryantillae nummo veluti hinc inde ad ipſius humeros erumpens conſpicitur. Eiuſmodi vero typus, vel bicornis luna in ſequentibus ſolum Auguſtis reperitur, quarum aetas expreſſo primo Auguſtorum coniugum, vel filiorum anno indicatur

Annia Fauſtina (1)	218
Iulia Paula (2)	218
Iulia Mammaea (3)	222
Furia Tranquillina (4)	238
Marcia Otacilia (5)	244
Erennia Etruſcilla (6)	249
Mariniana (7)	253
Salonina (8)	253
Iunia Donata (9)	
Cornelia Supera. (10)	260

Se-

(1) Muſ. Theup. pag. 1017. & Valſech. loc. cit.
(2) Froelich. Tentam. pag. 304.
(3) Muſel. Tab. 183. n. 1.
(4) Muſ. Tab. 198. n. 5.
(5) Beger. Theſ. Br. p. 731. & Palat. p. 334. & Muſel. Tab. 205. 206. Theup. p. 604.
(6) Beger. Th. Br. p. 733. Palat. p. 336. Theup. p. 745.
(7) Bandur. p. 144. Beger. Theſ. Br. p. 741. Muſ. Tab. 220. n. 9.
(8) Bandur. p. 235. Beger. Th. Br p. 747. Muſ. Tab. 224. n. 9.
(9) Bandur. p. 312. Mediobar. p. 396.
(10) Bandur. p. 78.

Severina (1) 270
Magnia Vrbica (2) 282

Eiuſmodi Auguſtarum, ut vides, agmen ducit Annia Fauſtina Elagabali coniux. Siquidem Valſechius, dum celebrem, fictumque graecum nummum P. Chamillardo a falſario quodam obtruſum deſcribit, aſſerit anticam ipſius partem, quae Anniae Fauſtinae vultum exhibet, *ex nummo latino primae magnitudinis Anniae Fauſtinae ſumptam eſſe, qui in Veneto quodam ſatis celebri Muſeo aſſervabatur* (3); nihilque prorſus hac in parte doctiſſimi Viri, qui graecum Chamillardi nummum impugnarunt, Valſechio obiecerunt. Itaque in ſincero hoc latino nummo, itidemque eximio quoque graeco nummo, qui in Muſeo Theupolo reperitur, atque a peritiſſimis viris ab omni prorſus falſitatis ſuſpicione vindicatur (4), creſcens luna ad Anniae Fauſtinae humeros poſita conſpicitur; ideoque ritus, ac ornatus ille tunc primum, ut opinor, Elagabali aetate receptus, a ſequentibus etiam Auguſtis faeminis uſurpatus fuit, ut in ſuperiori ipſarum ſerie obſervatur. Quamobrem, ſi Iuliam Paulam exceperis, in cuius nummo bicornis luna in ſiniſtra areae parte poſita, ac vultui Auguſtae veluti obiecta reperitur, in omnibus haec ſurſum converſa, collo ſubiecta, & ex humeris erumpens conſpicitur; ideoque hic ornatus ab anno circiter 218. ad annum uſque 284. quo Diocletianus imperium arripuit, viguiſſe videtur; quum in nullo prorſus earum Auguſtarum nummo, quae praeceſſerant, aut proxime inſequutae ſunt, obſervetur, & in Zenobia ſolum occurrat, quae in Oriente Gallieni, Claudii, Aureliani temporibus imperavit: quod nimirum ipſa quoque Romanarum Auguſtarum ſymbola, ac ornatum aemulari vellet,

(1) Band. p. 936. 408. Beg. Theſ. Brand. p. 761. Muſel. T. 233.
(2) Vaill. Tom. III. p. 41.
(3) De init. Alexan. Sev. C. X. p. 91.
(4) Vid. Ephem. Litter. Ital. Tom. VII. p. 108.

let, niſi potius ritus ac ornatus ille in Oriente invectus Elagabali aetate ad Romanos etiam profluxerit.

V. Quod vero ad crinium ordinem, capitiſque ornatum attinet, in Dryantillae nummo crines in varios diſtinctosque faſciculos convoluti ac intorti, & ex poſteriori colli parte ad ſuperiorem capitis apicem reducti, ibique veluti in faſtigii cuiuſdam, tutulique formam collecti conſpiciuntur; idemque prorſus crinium ordo, capitiſque ornatus in nummis Iuliae Paullae (1), Anniae Fauſtinae (2) Tranquillinae (3), Otaciliae (4), Etruſcillae (5), Marinianae (6) Saloninae (7), Zenobiae (8), Severinae (9), Magniae Vrbicae (10) reperitur; quum tamen in Helena, Theodora, Fauſta, Galeria Valeria, ceteriſque Auguſtorum coniugibus poſt annum 284 neque bicornis luna, neque tutulus ille, neque crinium ordo, ac diſpoſitio obſervetur (11). Quod ſi in hoc ipſo capitis ornatu varietas quaedam inter Dryantillae nummum aliarumque Auguſtarum nummos, praeſertim Mammaeae, Tranquillinae, Otaciliae occurrit, obſervari facile poterit quod in ipſis etiam unius, eiuſdemque Auguſtae nummis inter ſe comparatis inſignis interdum varietas reperitur. Sic in duobus Iuliae Domnae nummis tutulus aut faſtigium conſpicitur (12), quum tamen in ceteribus omnibus deſit. Tutulus ipſe in Maeſae & Mammaeae; Anniae Fauſtinae, & Orbianae, Iuliae Paulae, Aquiliae, Soemiadis, at non in Plau-

(1) Froel. loc. cit.
(2) Valſ. loc. cit.
(3) Muſel. Tab. 108. n. 5.
(4) Muſel. Tab. 205. 206.
(5) Haym. Tom. II. p. 261. Muſ. Tab. 211.
(6) Band. p. 144.
(7) Muſel. Tab. 24. 25. 314. 315.
(8) Mediob. in Aegypt. p. 394.
(9) Mediobar. p. 365. 990.
(10) Band. p. 510.
(11) Vid. Mediob. pag. 440. 444.
(12) Muſel. Tab. 150.

Plautillae nummis obſervatur (1). Plures Saloninae nummi magis Otaciliae nummos, quam ceteros Saloninae eiuſdem in crinium ordine, capitiſque ornatu aemulantur (2). Denique, ſi varios Marinianae (3), aut Plautillae (4) nummos inſpicias, in illarum qualibet varietatem aliquam in capitis ornatu deprehendes, ut quemadmodum nempe bicornis luna non ſemper, ſed aliquando ſolum, exprimebatur, ita quoque capitis ornatus non ſemper idem, ſed aliquando potius nonnihil diverſus ab una eademque Auguſta adhiberetur, vel certe ab Artificibus efformaretur. Itaque, licet in Dryantillae nummo, ſi cum Anniae Fauſtinae, Iuliae Mammaeae, Tranquillinae, Otaciliae nummis comparetur, diſcrimen aliquod offendatur, inferri certe non poterit quod ipſius ornatus eiuſmodi Auguſtarum aetati repugnet. Denique epigraphe IVNONI REGINAE, quae in Dryantillae nummo reperitur, in antiquioribus etiam Auguſtis Sabina, Lucilla, Criſpina, ceteriſque pone ſequentibus ad Saloninam uſque obſervatur (5), quum IVNO REGINA in ipſa quoque Magnia Vrbica occurrat (6).

VI. Ex his coniecturis, characteribus, ac indiciis omnibus una coniunctis apparet Dryantillae nummum inter Elagabali, & Diocletiani initia, hoc eſt ab anno 218. ad annum uſque 284. cuſum fuiſſe; ideoque Dryantillam alicui ex plurimis Imperatoribus, aut Tyrannis illis tribuendam eſſe, qui iis temporibus imperarunt: quum praeſertim plurimae eiuſmodi Imperatorum, ac Tyrannorum coniuges nobis incognitae ſint. Ita prorſus, ut id obiter moneam, ad haec ipſa Dryantillae tempora referri debet Au-

(1) Muſel. Tab. 171. & 183. & Vaill. T. I. pag. 127.
(2) Ibi Tab. 314. 315. 316. 20.
(3) Tab. 22. & 26.
(4) Tab. 162.
(5) Mediob. p. 440. 444.
(6) Mediob. p. 241.

Auguſta illa, quae in recuſo nummo apud Froelichium(1) occurrit, in cuius antica parte legitur IVLIA ...CILL. in adverſa IVNONI REGIN.... quum in ipſo quoque luna bicornis ad humeros, capitis ornatus, adverſus typus, epigraphe, characterum forma Saloninae, Severinae, Dryantillae nummis ſimillima reperiatur. Itaque haec *Iulia ....cilla* hactenus ignota Dryantillae inſtar ad aliquem ex Imperatoribus, vel Tyrannis illis referri poterit; atque ubi fortaſſe quidpiam ex loco ipſo, in quo Dryantillae nummus inventus fuit, inferri debeat, facilius haec Imperatori, ſive Tyranno tribuenda videretur, qui Ingenui, Regiliani &c. inſtar in Pannonia imperaverit. Sed quid coniecturis iſtis hic immoror, quae facile profecto afferri, ſimulque tamen facile quoque reiici, ſive contemni poſſunt? Fortaſſe potius tentandum, ac ſubtilius inquirendum an ex ipſo *Sulpiciae*, & *Dryantillae* nomine quidpiam exſculpi poſſit, quod ipſius aetatem, & coniugem meliori quodam coniecturae, vel divinationis genere nobis oſtendat.

VII. Ac initio quidem obſervari plurimum velim quod Graecum *Dryantillae* nomen non obſcure nobis oſtendit feminam hanc ante uſurpatum *Auguſtae* nomen ſervili, vel libertino genere oriundam, libertate donatam, atque in *Sulpiciam* gentem a Sulpicio quodam adſcitam fuiſſe; niſi fortaſſe potius eo nomine a marito, cui nupſerat, quam ab alio, decorata fuerit. Ita certe Livia Auguſtarum prima ex mariti nomine *Iulia* vocata fuit; Iulia Domna, eiuſque ſoror Iulia Maeſa, ac duo quoque Maeſae eiuſdem filiae, Iulia Soemias, ac Iulia Mammaea, quamvis in Syria nobili tamen genere ortae forent, Graeco, vel Syriaco nomini Latinum *Iuliae* nomen in gentem *Iuliam* adſcitae adiecerunt. *Salonina* antequam Gallieno nuberet, *Chryſogone* appellabatur; ac nomen illud, quamvis in Latinis Saloninae nummis diffi-

(7) Tentam. pag. 438.

muletur, in Graecis tamen ſaepius occurrit: perinde ac ſi Graeciae populi Graeca muliere ad Auguſtae dignitatem evecta gloriarentur. Salonina Cornelii Salonini coniux *Cornelia Salonina* in Marmoribus appellatur; & Gnaea Cornelia Supera a Licinio Cornelio Valeriano coniuge *Corneliae* nomen accepiſſe videtur; quod ipſi quoque Licinio Valeriano ſeniori commune eſſe debuit, ſi ad Corneliam gentem, ut creditur, ille ſpectavit. Severina Aureliani coniux ab *Vlpio* Crinito, qui Aurelianum ipſum anno 258. adoptaverat, ideoque in *Vlpiam* gentem adſciverat (1), *Vlpiae Severinae* nomen obtinuit, quamvis in Aureliani nummis neque *Vlpiae*, neque *Aureliae* ſed *Domitiae* ſolum gentis nomen occurrat. *Iunia Donata*, quae M. Caſſio Latieno Poſthumo velut uxor tribuitur, niſi Poſthumus ipſe *Iuniae* familiae nomen diſſimulaverit, fortaſſe potius C. Iunio Caſſio Poſthumo ipſius filio concedi poterit, ut illa a marito *Iuniae* nomen acceperit: ſiquidem nummus ille Poſthumi patris, in quo mulieris, ſimulque Poſthumi iunioris caput exhibetur, optime intelligi ac explicari poterit ſi Iunia Donata Poſthumi filii non *mater*, ſed *uxor* dicatur. Helena, & Maximiana Flavii Conſtantii Chlori coniuges ab illo Flaviae nomen acceperunt, Fauſta a *Flavio* Conſtantino coniuge *Flaviae* nomen obtinuit, atque, ut cetera exempla omittam, Galeria C. Galerii Diocletiani filia non ab alio, quam C. Valerio Maximiano Armentario, cui nupſerat, *Valeriae* nomen ſortita; ideoque *Galeria Valeria* vocata fuit. Quamvis autem Eutropia Maximiani Herculii coniux in Syria nata non alio, quam veteri Eutropiae, nomine vocaretur, idemque mos in aliis etiam Auguſtorum coniugibus obſervetur; ab iis tamen, quae prius ſervae ac libertae fuerant, ex veteri conſtantique Romanorum lege patroni, vel mariti nomen uſurpatum eſſe conſpicimus: quod optimo maximoque iure Dryantillae noſtrae con-

(1) Vopiſ. in Aur.

contigiſſe potuit, quae facile ut Graecum nomen oſtendit, ſervilis, aut libertinae conditionis eſſe debuerat, ut liberta illa SVLPICIA APHRODITE, cui conlibertus, aut maritus C. SVLPICIVS HERMADIO titulum poſuit (1), itidemque *Dryas*, cuius nomen in Muratoriano Lapide (2) occurrit: & ſicut olim ex Dryante Thraciae rege ipſius poſteri *Dryantiadae* (3) ſunt appellati, ita quoque Dryantilla noſtra ex *Dryante* quodam eius patre *Dryantillae* nomen accepit. Itaque, ſi Dryantilla ſervilis generis fuit, ac *Sulpiciae* nomen ab Auguſto coniuge plurium inſtar accepit, quorum utrumque longe veri ſimillimum eſſe iam vidimus, *Sulpicius* aliquis, & ſi fieri quidem poſſit, ſervilis etiam aut libertini generis inquirendus erit, qui ante imperium *Sulpicii* nomine vocaretur, ideoque Dryantillae coniugi *Sulpiciae* nomen conceſſerit; ut proinde haec in nummis *Sulpicia Dryantilla* appellari potuerit.

VIII. Superioribus annis noſtraque aetate duo numiſmata primum Eruditorum oculis affulſere, quibus *Sulpicii* veluti *Auguſti* nomen inſcribitur. In primo, quod aereum Graecum atque Emeſae in Syria cuſum fuit, circa laureatum Auguſti caput legitur (4)

ΑΥΤΟΚ. COΥΛΠ. ΑΝΤωΝΙΝΟC CE.

Imperator Sulpicius Antoninus Auguſtus

atque in adverſa parte circa Templum Deo Soli dicatum habetur

ΕΜΙCΩΝ ΚΟΛΩΝΙ ΕΞΦ

 Al-

(1) Doni Claſ. XIV. n. 5.
(2) Pag. 929. n. 6.
(3) Ovid. in Ibin.
(4) Haym. Tom. I. p. 278.

Emiſenorum Coloniae anno 565

Alteri vero nummo, qui aureus, & latinus eſt, atque a Cl. Maffeio (1) omnium primo anno 1734. deinde a Bimardo (2) deſcriptus fuit, circa laureatum Imperatoris caput inſcribitur

L. IVL. AVR. SVLP. VRA. ANTONINVS

atque in adverſa parte circa mulierem ſtolatam ſtantem, dextra cornucopiae, temonemque ſiniſtra tenentem conſpicitur

FECVNDITAS AVG

Poſteriorem ex his nummis, in quo plura, ac illuſtria nomina reperiuntur, ad Alexandri Severi tempora referendum eſſe ex nummi ipſius fabrica, & characterum forma putavit Bimardus (3), optimeque Maffeio duce coniecit ad *Vranium* illum ſpectare poſſe, qui Zoſimo, ac Syncello teſtibus a militibus Alexandro infenſis Imperator vocatus, ac purpura indutus fuit. Addit etiam *Vranium* ipſum cum eo *Vranio Antonino* fortaſſe confundi poſſe, qui in lege quadam 16. Novembris die anni 223. ab Alexandro edita memoratur (4), ideoque Vranium non *ſervilis*, ut Zoſimus, ac Syncellus afferunt, ſed nobilis ac ſpectati generis fuiſſe. Denique ſuſpicatur Bimardus *Vranium* ipſum fortaſſe cum *Antonino*, & *Taurino* confundendum eſſe, qui veluti diſtincti Auguſti, Tyranni, ſive rebelles ab Alexandro Caeſare variis a Scriptoribus memorantur.

IX.

(1) Galliae Antiqu. Ep. 22. pag. 118.
(2) Introd. ad Scien. Num. p. 348.
(3) Pag. 352.
(4) Dig. Tit. 46. l. 71.

IX. Ac certe quidem, ut inde exordiar, Aurelius Victor (1), totidemque verbis Paulus Diaconus memorant quod *Alexandro imperante Taurinus Auguſtus effectus ob timorem ipſe ſe Eufrati fluvio obiecit*. Zoſimus (2) vero nihil omnino de Taurino memorans ait quod languente iam militum in Alexandrum amore *quemdam Antoninum ad imperium producunt, ſed quum recuſata imperii mole, ſe hominum ex oculis ſubduxiſſet*, Οὐράνιος δέ τις ἐκ δουλείου γένους ἀναῤῥηθεὶς παραχρῆμα μετὰ τῆς ἁλουργίδος Ἀλεξάνδρῳ προσήχθη, *& Vranius quidam ex ſervili genere deſignatus confeſtim una cum purpura deductus ad Alexandrum fuiſſet, conceptum quidem adverſus Imperatorem odium creſcebat, ipſe vero quid in circumſtantibus undique periculis faceret baeſitans & corpore mutatus erat, & ab inditis a natura dotibus animi*. Itaque, quum eadem fere tum de *Taurino*, tum de *Antonino* quoque memorentur, facile cum Bimardo, ac Tillemontio ſuſpicari quis poterit unum ab altero diſtingui non poſſe, ideoque Zoſimum quidem ex unico *Vranio Antonino* Tyrannos duos *Vranium*, & *Antoninum* confinxiſſe; ceteros autem Scriptores Tyrannum illum *Taurinum* vocaſſe, qui vero integriorique nomine *Vranius* vel *Vranius Antoninus* vocabatur; quemadmodum Tillemontius (3) fieri potuiſſe coniecit ut *Taurinus*, veroque nomine *Vranius*, ex Eufrate fluvio ſoſpes evaſerit, moxque purpura ornatus ad Alexandrum deductus fuerit. Eiuſmodi ſane coniecturae plurimum ſplendoris ac praeſidii ex Syncelli, vel antiquioris Scriptoris, quem Syncellus exſcripſerat, hiſtoria accedere poſſe putaverim. Siquidem Syncellus nihil omnino ſive de *Taurino*, ſive de *Antonino* memorans ſolam *Vranii* rebellionem, additis etiam temporis & locorum circumſtantiis, ita deſcribit Οὐράνιος δέ τις ἐν Ἐδέσσῃ τῆς Ὀσροηνῆς Αὐτοκράτωρ ἀναγορευθεὶς, καὶ

(1) Epito. c. 24.
(2) Lib. I.
(3) In Alex. art. 18. & 22.

κ̀ κατὰ Ἀλεξάνδρȣ τυραννεύσας διαφθείρηται ὑπ' αὐτȣ̃ ἥνικα κ̀ τὺς Πέρσας .. Ἀλέξανδρος ἐξώθησεν *Vranius quidam Edeſſae in Oſrhoene Imperator proclamatus, & contra Alexandrum tyrannidem exercens ſuperatus eſt ab ipſo quando Alexander Perſas etiam eiecit*: moxque narratis aliis concludit quod tandem Alexander ipſe μετὰ τὴν ἀναίρεσιν Οὐρανίȣ τȣ̃ Τυράννȣ, κ̀ τὴν κατὰ Περσω̃ν εὐδοκίμησιν *poſt Vranii Tyranni caedem, & res adverſus Perſas proſpere geſtas* Romam reverſus triumphavit. Itaque, cum bellum Perſicum anno 227. inceperit (1), Alexander adverſus Perſas anno 229. iter ſuſceperit, tandemque de Perſis anno 230. triumphaverit, huius expeditionis tempore militum ſeditio, ac Vranii electio, moxque ipſius caedes conſtitui debet; quemadmodum prorſus ad haec ipſa tempora referenda forent quaecumque de *Taurino*, & *Antonino* a Zoſimo, Victore, Paulo Diacono memorantur, ſi Taurinus ille, & Antoninus ab Vranio diſtingui poſſent (2).

X. Quandoquidem vero tanta eſt in Zoſimo, & in ceteris omnibus temporum illorum Scriptoribus incuria, perplexitas, ac perturbatio, ut nihil propemodum certi ex ipſorum hiſtoria exſculpi poſſe videatur, tenebras illas felicioribus aliis diſpellendas relinquo; idque unum ex clariori, ſibique conſtanti Syncelli teſtimonio conſtitui poſſe confido quod Vranius ille, qui Edeſſae licet invitus imperium ſuſcepit, non repente ab Alexandro ſuperatus fuit, ſed aliquo temporis ſpatio imperium ſive tyrannidem occupavit. Sic enim ille vere τύραννος, τυραννεύσας *tyrannus, tyrannidem exercens* vocari, & Alexander de ſuperato Vranio gloriari ac triumphare potuit. Quinetiam ipſa quoque, licet ambigua, Zoſimi verba id innuere videntur. Quamvis enim is aſſerat Vranium a militibus deſignatum confeſtim una cum purpura ad Alexandrum

(1) Bayer. Hiſtor. Edeſ. p. 194.
(2) Viden. Tillem. art. 18. & 22.

drum deductum fuiſſe, perinde ac ſi non a rebellibus, ſed ab Alexandri militibus captus, ad Caeſarem deductus, eiuſque iuſſu trucidatus fuerit; fieri tamen profecto potuit ut Vranius a rebellibus potius Imperatori obiectus fuerit, moxque iiſdem ſtipatus receſſerit; quemadmodum prorſus milites eidem ipſi Alexandro rebelles Maximinum licet *invitum ad imperium pertraxerunt; qui iis militibus aſſumptis, a quibus Imperator appellatus fuerat, ſtatim ad Alexandri tentorium contendit* (1). Hinc Alexander, ut ſubdit Zoſimus, inexpectato aemuli Vranii conſpectu, militumque rebellium audacia perterritus *in circumſtantibus undique periculis haeſitavit*, ſimulque corporis, animique dotes mutavit: quod intelligi ſane non poſſet ſi Alexander tyrannum ſibi a ſuis oblatum repente ſuſtuliſſet. Itaque ſic ſtatuo quod Vranius ille, qui a ſuis, iis nimirum a quibus electus, ac purpura indutus fuerat, ſtipatus adſpectu ſuo Alexandrum commoverat, aliquo temporis ſpatio occupatam tyrannidem tenuit donec ab Alexandro ante Perſicum bellum circa annum Chr. 230. victus fuit.

XI. Si id ego rite coniecerim, cur nummus ille, qui inſcribitur

L. IVL. AVR. SVLP. VRA. ANTONINVS,

huic Vranio concedi, & Auguſtus ille *Sulpicius Vranius* cum *Sulpicia Dryantilla*, quae *Sulpicii Vranii* coniux eſſe potuit, ad Alexandri Severi tempora, annumque Chr. 230. referri non poterit? Ita certe haec Auguſta, quae *liberta* fuerat, non alteri veriſimilius, quam *liberto* Auguſto, concedetur: *Sulpicia* Auguſta cum *Sulpicio* Auguſto in conditione & nomine quoque conveniet, illudque nomen ab Auguſto coniuge *conliberto* olim ſuo, ſive, ſi libeat, a Sulpicio quodam utriuſque patrono pridem accepiſſe videbitur: bicornis luna, capitis ornatus, characterum forma, epigra-

(1) Zonar. Libr. XII. n. 15.

epigraphe, cetera indicia ſingula, quae in Dryantillae, & Vranii nummis occurrunt, ad Alexandri tempora ſatis accommode referentur. Sin vero quemlibet ex Auguſtis aliis elegeris, qui iis temporibus imperarunt, intelligi ſane, vel explicari vix poterit cur ille libertam potius duxerit, ipſique *Auguſtae* nomen conceſſerit; nec facile explicari etiam poterit cur idem *Sulpicii* nomen non libertae ſolum, ſed Auguſto quoque coniugi commune fuerit, niſi ipſe quoque libertus fuiſſet, atque una cum coniuge & conliberta *Sulpicii* nomen a patrono accepiſſet.

XII. Quamvis autem utriuſque nummus, ſi in Oriente cuſus fuit, non Graecis, ſed Latinis litteris exornetur, quis ignoret in nummis etiam in Graecis urbibus, quae Romanorum Coloniae forent cuſis, latinas epigraphas reperiri (1), quemadmodum prorſus nummos Antiochiae, Troade, Tyri cum Alexandri Severi imagine percuſſos eſſe conſpicimus, qui tamen non Graecis, ſed Latinis ſolum characteribus exornantur? Ita Cyriadis Tyranni nummi ex quolibet metalli genere cum hac epigraphe reperiuntur (2)

IMP. CAESAR M. CYRIADES P. F. AVG
IMPERATORVM AVGG. ADVENT

quum tamen Cyriades ille Antiochiae anno 258. imperium invaſerit, nec alibi certe, quam in Oriente ſolo, imperaverit. Ita viciſſim Piſonis tyranni, qui in Theſſalia paucis diebus imperavit, non in Theſſalia ſolum, ſed in Aegypto quoque quo rebellio pervaſerat, nummi cuſi ſunt (3). Appii Claudii Cenſorini qui anno 269. Bononiae electus (4), ac ſeptimo imperii die ſublatus fuit (5) tum La-

(1) Mediob. p. 325.
(2) Bandur. pag. 146.
(3) Band. p. 276.
(4) Tillem. Tom. III. p. 496.
(5) Band. p. 356.

Latini tum Aegyptii nummi reperiuntur. Maxima nimirum atque incredibilis plane celeritas a militibus, vel monetariis adhibebatur, ut novi Auguſti nummos procuderent; eiuſque electionis famam ad exteras etiam gentes diffunderent. Hinc M. Aurelii Marii tum aerei, tum argentei, tum aurei quoque nummi reperiuntur (1), quamvis ille imperio vix deguſtato tertio poſt electionem die interemptus fuerit (2); ideoque facilius Sulpicii Vranii nummi inveniri potuerunt, qui pluribus fortaſſe menſibus tyrannidem aut imperium occupavit. Ex hac ipſa quoque in cudendis nummis celeritate fieri fortaſſe etiam potuit ut tumultuantes milites, qui Vranium ad imperium evexerant, in caſtris illis Latinos ſibique familiares nummos cudi iuſſerint, atque ob imperitiam, & oſcitantiam in adverſa parte typum, & epigraphem Auguſtae propriam in Vranii Auguſti nummo impreſſerint, FECVNDITAS AVG., quae frequenter adeo in Auguſtarum nummis atque in ipſa quoque Mammaea, quae tunc Alexandri mater erat, occurrit (3). Licet enim titulus ille Auguſtarum proprius foret, aliquando tamen in Imperatoribus etiam conſpicitur, ut in Gallieni nummo ſimili prorſus errore legitur FECVNDITAS AVG. (4); ſicuti viciſſim in Etruſcillae nummo legitur ADVENTVS AVG. (5): quod nimirum rudioribus iis temporibus Auguſtorum typi & epigraphae ipſis etiam eorum uxoribus concederentur, ac *Fecunditatis* typus ab Auguſtis ipſis non abhorreat, ubi praeſertim liberos ab Auguſta coniuge ſuſcepiſſent. Certe Bimardus exiſtimavit quod *Sulpicius Antoninus*, qui in Graeco nummo ſuperius expoſito memoratur, huius *Sulpicii Vranii Antonini* filius

C fue-

(1) Band. p. 276. & Mediob. p. 388.
(2) Trebel. in Gallien.
(3) Mediob. p. 326.
(4) Band. p. 214.
(5) Band. p. 30.

fuerit, ideoque imperium veluti paterno, ac haereditario iure occupaverit. Neque tamen id ego perſpicuum, & exploratum eſſe conceſſerim, quod Vranii, ac Dryantillae nummus in Oriente cuſus fuerit. Etenim, licet Vranius ipſe purpuram, & Auguſti nomen in Oriente acceperit, facile tamen a militibus, vel Legionibus aliis, quae in aliqua Italiae vel Occidentis parte morabantur, haec Vranii electio probata, eodemque rebellionis ardore confirmata fuit, ideoque nummi cum novi Auguſti, Auguſtaeque coniugis imagine ſtatim percuſſi; quod ſuperioribus Cyriadis, Cenſorini, Piſonis, aliorumque exemplis confirmatur.

XIII. Quod autem plura, eademque praeclara nomina in hoc Vranii nummo reperiantur, licet ille *ἐκ δουλείου γένους ex ſervili genere* originem duceret, tantum abeſt ut ea de cauſſa nummus ille Vranio noſtro repugnet, ut eximia potius coniectura deduci inde poſſit quod ipſe ab Vranio ſolo cudi potuerit. Etenim, ſi ſolum *Vranii* nomen argumento eſſe poterit ipſum ex ſervili genere oriundum fuiſſe, cetera tamen *Iulii Aurelii Sulpicii* nomina oſtendunt ipſum iam libertate donatum in Sulpiciam gentem adſcitum fuiſſe, atque una cum ceteris Patroni nominibus *Antonini* quoque nomen habuiſſe, eius *Vranii Antonini* inſtar, qui in Alexandri Lege memoratur; niſi fortaſſe hoc poſtremum adſcito imperio uſurpavit, quod *Antoninorum* nomen militibus carum, acceptumque foret, ideoque Vranio militum amorem conciliare facile poſſet. Ceterum, licet Vranius ipſe tot illuſtria familiarum *Iuliae*, *Aureliae*, *Sulpiciae* nomina a Patrono accepta oſtentaret, frequentius tamen ex recepto iam more poſtremae ſolum nomen uſurpare ille potuit, ideoque brevius *Sulpicius Vranius* vocari. Certe Noriſius (1) de variis Conſulum nominibus loquens ait, quod *quoties Conſul plura cognomina ferebat, poſtremo tantum in Faſtis ſignabatur*; idque

(1) Epiſt. Conſ. p. 475.

idque in Auguſtis etiam uſitatum eſſe conſpicimus. Ita prorſus, ut aliqua temporum illorum exempla proferam, Auguſtus ille, qui frequentius ſolo *Gallieni* nomine in nummis occurrit, quamvis ad *Corneliam*, *Liciniam*, & *Egnatiam* familiam ſpectaret, ideoque ſaepe *P. Licinius Egnatius Gallienus* vocetur, atque in nummis etiam ΠΟΥ. ΛΙΚ. ΙΓΝΑ. ΓΑΛΛΙΗΝΟC habeatur, in veteri tamen Lapide ſolum *Egnatiae* nomen oſtentat

IM. EGNATI PII FEL. AVG.

ex quo Reineſius (1) anſam arripuit ut hoc *Egnatii* nomine non Gallienum ipſum, ſed eius fratrem, deſignari crederet, quum tamen in lapidibus aliis idem Egnatii nomen IMP. CAES. P. LICINIO EGNATIO GALLIENO PIO FEL. AVG. PONT. MAX. TRIB. POT. III. COS. tribuatur (2). Ita quoque Aurelianus ad *Vlpiam*, *Valeriam*, *Domitiam* ſtirpem ſpectavit; plerumque tamen poſtremae ſolum familiae nomen occurrit, ideoque in nummis legitur IMP. C. L. DOMITIVS AVRELIANVS AVG. Itaque, licet Vranius *Iulii Aurelii Sulpicii* libertus foret, ideoque ſingula Patroni nomina exprimere poſſet, facilius tamen peculiare *Sulpicii* patroni nomen uſurpaſſe videtur, quum liberti aliquando ipſam quoque Patroni familiam reticerent. Sic in Romanis Legibus *Vranius Antoninus* diſſimulato familiae, vel patroni nomine occurrit, quamvis ille perſpicue certoque in familiam aliquam adſcitus eſſet.

XIV. Quo certe loco mirari quis poterit Bimardum, doctiſſimum alioquin virum, ex hoc *Vranii Antonini* nomine exiſtimaſſe quod ipſe nobilis, atque in Alexandri Caeſaris aula ſpectatus fuerit, ideoque Sulpicius Vranius in Latino nummo memoratus non libertini, ſed nobilis

(1) Rein. Clas. III. n. 41.
(2) Murat. pag. 254. n. 4. & 5.

ſpectatique generis eſſe potuerit. Facile nimirum Cl. Vir obſervare poterat quod *Vranius Antoninus* in Alexandri Lege memoratus pro Iulio Pollione, & Iulio Rufo pecuniam mutuo accipientibus *mandator* inducitur, idque non civi ſolum, aut nobili, ſed liberto quoque convenire poterat, quum ipſi quoque liberti civium honoribus, ac muneribus fungi poſſent. Itaque nullum prorſus diſcrimen inter *Vranium* a Zoſimo, & Syncello memoratum atque *Vranium Antoninum* in Lege indicatum perſpicue certoque afferri poſſe putaverim, & ſi fortaſſe cum Bimardo ipſo quis arbitretur eundem illum *Vranium Antoninum*, qui pecuniae mutuo datae mandator fuerat, imperium invaſiſſe, nihil perſpicue certoque opponi poſſe ego cenſeo. Id unum tum ex perſpicuis Syncelli verbis, tum ex aereo Latino nummo deduci poſſe confido, quod *Vranius* quidam non generis nobilitate, ſed fortaſſe potius ingenio, robore, alacritate, audacia conſpicuus a militibus electus fuit, atque ille libertorum inſtar integrum Patroni nomen aſſumpſit, ut proinde in ipſius nummo *L. Iulius Aurelius Sulpicius* vocetur. Itaque in hac hypotheſi Latinus hic nummus ad Alexandri Severi tempora, atque annum *229.* referendus erit, atque ubi Sulpicia Dryantilla eius Auguſti coniux dicatur, ipſe quoque eiuſdem nummus ad haec ipſa Alexandri, Auguſtarumque Anniae Fauſtinae, Iuliae Mammeae, aliarumque tempora revocandus erit, in quarum nummis eadem bicornis luna, idemque fere capitis ornatus, ſimilis characterum forma, ac indicia reliqua conſpiciuntur.

XV. Si fortaſſe tamen feliciores alii, quibus eximium Dryantillae nummum inſpicere, contrectare, cum aliis accurate conferre licet, ipſum ad Alexandri Severi tempora referri non poſſe decreverint, ideoque Dryantilla ipſa ſequioribus ſolum Gallieni imperantis temporibus adſcribenda ſit, eadem ipſa Gallieni aetate *Sulpicius* alter ſupererit, qui ſuperioris inſtar tyrannidem occupavit, ac

ac ipſe quoque vel libertini, vel obſcuri generis eſſe potuit, nimirum *Sulpicius Antoninus*, qui in priori, graecoque nummo ſuperius expoſito memoratur. Quamvis enim eximium hunc nummum Patarolius ad Caracallam referendum eſſe coniecerit, aliique potius ad Elagabalum revocaverint, perſpicue tamen apparet ipſum ab utriuſque effigie, atque aetate differre, idque potiſſimum Seleucidarum epocha Emiſenorum nummis impreſſa demonſtrat; quum annus ille 565. in ea numeratus ab autumno anni 253. inceperit, quo primus Valeriani & Gallieni annus in imperio agebatur. Itaque, quum nummus ipſe Bimardo iudice ſincerus ſit, dubitari certe non poterit quin iiſdem ipſis temporibus quibus Valerianus imperium in Rhaetia obtinuit, *Sulpicius Antoninus* alicubi, ac fortaſſe in aliqua Syriae, vel Orientis parte imperium ipſum invaſerit, atque aliquo temporis ſpatio ferventibus militum ſeditionibus occupaverit. Ac certe quidem quum Aemilianus ineunte anno 253. a Treboniano deſciſcens imperium arripuiſſet, diſſidia, militumque ſeditiones, Zonara teſte (1), ſubortae ſunt, tandemque Aemiliano poſt tertium imperii menſem ſublato, Licinius Valerianus ineunte Iunio Imperator in Rhaetia electus fuit. Itaque facile turbatis imperii rebus Tyrannus alter, aut Imperator in Syria prodire potuit, cui nummi veluti *Sulpicio Antonino Auguſto* cuſi fuerint. Optime quidem novi, ingenueque fateor quod *Sulpicius* ille neque a Zoſimo, neque ab ullo prorſus ex Scriptoribus aliis memoratur, qui Tyrannos plurimos Gallieni temporibus celebres deſcripſerunt. Sed obſervari facile poterit quod Zoſimus ipſe dum varios ex Tyrannis illis recenſet, *Antoninum* quoque memorat, qui Cecropis, Aureoli, aliorumque plurium inſtar imperium invaſerit; nihilque veriſimilius admitti poteſt, quam quod *Antoninus* ipſe unus idemque eſſe debeat, qui in Graeco nummo *Sulpicius Antoninus* vocatur; quemadmodum prorſus

(1) Annal. Lib. XII. n. 22.

ſus *Vranium* illum, qui ab eodem Zoſimo memoratur, unum eundemque fuiſſe diximus, qui in Latino nummo *Sulpicius Vranius Antoninus* appellatur. Zoſimus quidem aſſerit quod ex iis rebellibus οἱ μὲν ἄλλοι σχεδὸν ἅπαντες ὑπήχθησαν δίκῃ, Αὐρίολος δὲ ἀλλοτρίως πρὸς τὸν Βασιλέα διετέλεσεν ἔχων *ceteri propemodum omnes poenas dederunt, Aureolus vero infeſto erga Imperatorem animo eſſe perrexit.* Fieri tamen profecto potuit ut *Antoninus* etiam, ſive, ut opinor, *Sulpicius Antoninus*, Aureoli inſtar per aliquod temporis ſpatium tyrannidem conſervaverit; & quamvis etiam paucis ille menſibus, aut diebus imperaſſe dicatur, nihilo tamen minus Cyriadis, Cenſorini, Marii, aliorumque inſtar nummos edere, ſuoque Auguſti nomine ornare ille potuit. Quod vero Zoſimus ipſe teſtatur *Cecropem*, *Aureolum*, *Antoninum*, *alioſque plures* iis temporibus rebellaſſe, quibus Scythae partim Illyricum, partim etiam Italiam ipſam miſerrime populabantur, nimirum anno 258. ſive 259. ideoque ſerius quam Graecus Sulpicii Antonini nummus cuſus fuit, reſponderi facile poterit Scriptorem illum temporum ſeriem miſerrime perturbaſſe; quemadmodum ſane Aureoli rebellionem iis temporibus contigiſſe dicit, quibus Gallienus in Italiam redux anno 268. interemptus fuit, quum tamen illam longe maturius ante decennium erupiſſe dixiſſet. Sed quid in eiuſmodi Zoſimi erroribus deſcribendis hic immorer, quum nummus ipſe vel tacente, vel repugnante Zoſimo perſpicue certoque nobis oſtendat quod *Sulpicius Antoninus* Gallieni temporibus Auguſti nomen accepit? Itaque id unum inquirendum ſupererit qua patria, quo genere, qua conditione Sulpicius ille fuiſſe videatur.

XVI. Haymus ſubtiliter, ingenioſeque coniecit Sulpicium hunc eius Sulpiciae Memmiae fratrem fuiſſe, quae Alexandro Severo nupſerat, ideoque Auguſtae nomen in nummo oſtentat (1), ſed ab illo repudiata, atque in Libyam

(1) Segvin. pag. 184. vid. Tillem. in Alex.

byam relegata fuit poſtquam *Sulpicius Macrianus* Caeſar eiuſdem Sulpiciae pater ab Alexandro occiſus fuit. *Antonini* vero nomen a Sulpicio ipſo ea de cauſſa arreptum fuiſſe credit Haymus quod ipſe quoque ad Antoninorum, & Alexandri genus ſpectaret, qui ſane Antonini Elagabali *conſobrinus* erat. Quum tamen Sulpicius ille Sulpiciae Auguſtae frater a nullo prorſus ex Scriptoribus memoretur; ingenioſa Haymi coniectura pluribus a Bimardo (1) feliciter, accurateque refellitur. Bimardus (2) ipſe, ut opportune iam monui, quum Latinum Vranii nummum Alexandri tempora praeſeferre teſtetur, exiſtimat *Sulpicium Antoninum* in Graeco nummo expreſſum Vranii ipſius filium ac haeredem fuiſſe; ideoque quum Gallieni temporibus diſcerpto fere Romano imperio ubique gentium in dies novi Tyranni orirentur, ipſum quoque ad imperium veluti paterno iure ſibi debitum alicubi adſpiraſſe, nummoſque ſolo *Sulpicii Antonini* nomine ſignaſſe; quum tamen eius pater integrum *L. Iulii Aurelii Sulpicii Vranii Antonini* nomen expreſſerit: quemadmodum ſane plurimis exemplis aliis apparet quod in Auguſtorum nummis modo plura, modo pauciora ex eorum nominibus exprimuntur. Itaque, ut coniecturas omnes paucis complectar, ſi *Sulpicius Antoninus* in Graeco nummo expreſſus, qui anno 253. Gallieni temporibus *Auguſti* nomine fruebatur, ex optima Cl. Bimardi coniectura *L. Iulii Aurelii Sulpicii Vranii Antonini* filius fuit, ſi Sulpicius Vranius Antoninus libertini generis fuit, itidemque Dryantilla Auguſta quum liberta foret, a Sulpicio quodam, longeque facilius a coniuge *Sulpiciae* nomen accepit, ſi characteres omnes, ac indicia ſingula, quae in ſingulari ipſius nummo conſpiciuntur, ipſis etiam Gallieni temporibus pulcherrime, accurateque conveniunt, quid veriſimilius admitti unquam poterit quam *Sulpiciam Dryantillam* non alteri, quam *Sul-*

(1) Introd. ad Scient. Numiſ. p. 355. Tom. II.
(2) Pag. 352.

Sulpicio Vranio Antonino, veluti coniugem concedi poſſe?

XVII. Quandoquidem vero univerſa quae de *Sulpicio Vranio*, & *Sulpicio Antonino* iam dixi, tenuis ſolum coniecturae loco habenda fore iam monui, quid vetat ne coniecturam aliam hic proferam, ac Dryantillam ipſam non Tyranno, ſed potius Auguſto Tyrannis omnibus nequiori concedam? Eiuſmodi certe fuit Carinus ille optimi Cari filius, qui a patre imperium adepto anno Chr. 282. Caeſar una cum Numeriano fratre *declaratus*, moxque, ut videtur, ineunte ſecundo imperii anno, nimirum ante Sept. anni Chr. 283. *Auguſti* nomine donatus fuit, eamque dignitatem integro biennii ſpatio occupavit, donec Diocletianus XVI. Kal. Octobres electus, & Carinus ipſe ineunte tertio imperii anno poſt Auguſti menſis initium anno 285. trucidatus fuit. Siquidem ſceleſtiſſimus hic Imperator corruptis adeo moribus fuit, ut *uxores ducendo, & reiiciendo novem duxerit, pulſis pleriſque praegnantibus* (1). Itaque, quum feris adeo, & contaminatis moribus foret, quis aperte non videat vix ac ne vix quidem fieri potuiſſe ut ulla ex matronis, aut liberis honeſtiſque feminis ad ipſius nuptias, ipſa quoque aliarum inſtar mox eiicienda, adſpiraret, adeoque facilius ad Auguſti thorum, & Auguſtae nomen mulieri potius libertini generis aditum patuiſſe? Ita certe Dryantilla, quae liberta fuerat, atque a Sulpicio quodam veluti patrono libertate donata, & in Sulpiciam gentem recepta Carino nupta *Sulpiciae Dryantillae* nomen in nummis oſtentare potuit; quumque Carinus breviſſimo temporis ſpatio, quo Caeſar, & Auguſtus fuit, novemque uxores plerumque praegnantes dimiſit, ſaepius in Illyrico moraretur ut Vopiſco teſte *Regem illum Illyrici plerique vocitarent*, tandemque in Dalmatia a Tribunis militum quorum thorum violaverat, interemptus fuerit, Dryantillae nummus facile in Illyrico cudi, ad finitimas gentes deferri, tan-

dem-

(1) Vopiſ.

demque feliciter in Auſtria ſuperiori reperiri nunc potuit.

XVIII. Optime quidem novi quod paucis ab hinc annis Cl. Stoſchius exiſtimavit Carini coniugem Magniam Vrbicam fuiſſe, ideoque tandem controverſiam illam feliciter diremptam eſſe putavit, quae de Magniae Vrbicae marito inter Antiquarios exarſerat. Aereus nempe nummus Cl. Viro oblatus fuerat, in cuius antica parte legitur IMP. CARINVS AVG, in adverſa vero MAGNIA VRBICA AVG, ideoque iam certum, & exploratum eſſe videbatur quod Vrbica ipſa non alteri, quam Carino Auguſto, concedi debeat. Mihi vero doctiſſimi Viri ratio non ea videbatur, quae plane perſpicua ac indubia cenſenda foret, ac veterem controverſiam illam dirimeret. Siquidem pluribus certiſque exemplis erudimur quod aliquando in Caeſarum nummis ipſorum matris effigies, ſimulque nomen exprimitur. Sic Elagabali vultus cum Iuliae Soëmiadis eius matris imagine reperitur (1). Alexandri Severi, ſimulque Iuliae Mammaeae, quae ipſius mater erat, imago in uno eodemque nummo conſpicitur (2). Nero cum Agrippina matre, & Adrianus (3) cum Plotinae vultu, quae ipſius adoptionis iure mater erat, occurrit. Quid ergo prohibet quin Vrbica quoque una cum Carino expreſſa, ipſius non *uxor*, ſed *mater*, habeatur; ideoque Auguſta illa non Carini, ſed Cari potius, ut Genebrerius exiſtimavit, uxor fuerit? Certe in nummis aliis Vrbica cum duobus togatis filiis exhibetur (4) cum epigraphe PVDICITIA AVG, quod optime profecto illi convenit ſi Cari coniux fuerit, ideoque illi duos liberos Carinum, & Numerianum genuerit, qui adeunte imperium Caro anno 282. iam togati eſſe debuerant, quum

D Nu-

(1) Haym. Tom. II. p. 254.
(2) Ibi p. 258. Vaill. Tom. III. p. 176.
(3) Liebe pag. 442.
(4) Band. p. 510.

Numerianus ante annum Chr. 284. quo interiit, uxorem duxerit. Id vero vix ac ne vix quidem convenire illi poterat; ſi Carini uxor dicatur; quum ipſe breviſſimo temporis ſpatio, quo poſt optimi ſapientiſque principis Cari mortem imperavit, novem coniuges, ac pleraſque ex illis praegnantes repudiaverit; quod certe vivente Caro tentare non poterat, ne imperio, quod Carus decreverat (1), ſpoliaretur. Accedit etiam quod nulla prorſus Carini filiorum mentio in Scriptoribus reperitur, qui tamen facile cum patre trucidati, vel a Diocletiano ſublati dicerentur. Denique Calphurnius ille, qui diligenter adeo, diſtincteque Ludos anno 283. Romae a Carino die 12. Septembris editos deſcribit, ſingulos civium, procerum, aulicorum ordines, & Auguſtae Domus Principes abſentes etiam nominavit, Carinum quidem & Numerianum *divi fortiſſima pignora Cari* memorat; ſe omnia tamen in Carino ſolo Romae conſpexiſſe teſtatur, nihilque prorſus de filiis, qui puberes, & togati eſſe debuerant, indicavit. Itaque, niſi plurimum fallor, Magnia Vrbica Carini *mater*, non *uxor* haberi debet, ideoque ſemper locus eſſe poterit ut Dryantilla Auguſta Carini uxor cenſeatur.

At fuerit etiam, ſi libet, Magnia Vrbica nefarii Caeſaris Carini coniux, quis aperte non videat quod ipſa quoque Dryantilla, poſtquam Vrbica repudiata foret, inter ſequentes, ac infelices Carini coniuges eſſe potuit, atque inter octo alias locum aliquem occupare? Ita ſane Dryantillae nummus cum Magniae Vrbicae nummis pulcherrime, & accuratiſſime conveniet, atque ubi liberta *Auguſtae* nomine decorata non Tyranno, ſed *Auguſto* potius liberta digno concedi debeat, nulli propemodum veriſimilius, quam Carino, adſcribi illa poterit.

EDV-

(1) Vopiſ. in Car.

EDVARDI CORSINI
EPISTOLA
DE
AURELIANI
IMPERATORIS
NVMMIS ATQVE AETATE.

ILLUSTRISS.^MO AC REV.^MO DOMINO

D. PHILIPPO VENVTO

PATRICIO CORTONENSI

LIBURNENSIS ECCLESIAE PRAEPOSITO.

EDVARDVS CORSINVS

CL. REG. SCHOLARVM PIARVM

DEcimus propemodum annus, Cl. atque eruditiſſime VENVTE, nunc agitur ex quo divitem nummorum, aliorumque veterum monimentorum ſupellectilem a Te comparatam inſpiciens ectypam quoque veteris, & incogniti numiſmatis imaginem cerae impreſſam obſervavi, eiuſque commodius explorandae, ac viriculo delineandae copiam impetravi. Quamvis autem initio characteres illi, qui in ectypa hac imagine inverſa ſerie legebantur, rudes omnino, & inconditi apparerent, ipſum quoque Regis nomen prorſus incognitum atque inſolens videretur, praeſertim vero annorum numerus aut epocha, quae in infima nummi parte perſpicue diſtincteque inſculpta fuerat, ab Epochis aliis hactenus cognitis abhorreret, ideoque animum fere deſpondiſſem; deinde

tamen

tamen alacrior, Teque potiſſimum impellente, audacior factus non modo in eximio, ac ſingulari nummo MINNISARVM quemdam Armeniae Regem Dioni memoratum inveni, verum etiam novam, atque hactenus incompertam epocham deprehendi, ſive potius novum celeberrimae Arſacidarum epochae initium non in anno V. C. 498. aut 504. ut Vaillantius, Pagius, Petavius, ceterique Scriptores omnes exiſtimarunt, ſed in anno ſolum V. C. 525. collocandum demonſtravi. Itaque Libellum *de Minniſari, aliorumque Armeniae Regum Nummis, & Arſacidarum Epocha* Tibi ipſi inſcriptum anno 1754. typis edidi; quumque Cl. Eraſmus Froelichius S. I. ὁ μακαρίτης dubia quaedam, ſubtiliter ille quidem, ſed modeſtiſſime, propoſuiſſet, dubiis eiuſmodi dirimendis, atque Epochae a me conſtitutae accuratius confirmandae Libellum alium anno 1756. vulgavi, in quo plura Parthicae & Armeniacae hiſtoriae capita ſic opportune illuſtravi, ut ſplendor aliquis in implexos etiam atque obſcuros rerum illarum Scriptores, niſi mea me fallit opinio, redundaret. Quandoquidem vero utrique ex Libellis iſtis ab aequis boniſque Lectoribus aliquo in pretio & honore haberi contigit, & haec opinio vel Arſacidarum Epocha a me conſtituta pulcherrimo *Monneſis* nummo, quem nuperrime Cl. Swintonus Londini edidit, confirmatur, praeſertim vero nonnulla ad argumentum illud ſpectantia ſubinde mihi affulſere, quidquid a me, & a Cl. Froelichio iam editum fuit, nova uberiorique editione una coniunctum proferetur.

II. Eiuſmodi vero ſors, atque inſperata prorſus Minniſari detegendi, novaeque Arſacidarum Epochae definiendae occaſio, quae mihi pridem a Te propoſita, ac perhumaniter oblata fuit, animo obverſari tunc caepit ubi nuperrime nummos, quos eximio prorſus amore, atque humanitate in me tua mihi largiri voluiſti, contre-

trectare, paulloque accuratius diſpicere licuit. Siquidem inter Aegyptios Aureliani Auguſti nummos eos potiſſimum obſervavi, qui tum Aureliani, tum Vaballathi nomen ac vultum praeſeferunt, atque utriuſque Principis epocha decorantur. Quum vero in aliquibus Vaballathi nummis *quintus* ipſius annus cum Aureliani *ſecundo*, in aliis autem cum *tertio* coniungatur, ideoque partim cum *ſecundo*, partim cum *tertio* concurrat, ſtatim ambigere, & explorare ego caepi undenam in Aegyptiis his nummis inter annorum, qui Aureliano, & Vaballatho adſcribuntur initia varietas illa oriretur; quum certe in Aegyptiis omnibus tum Caeſarum, tum veterum Regum nummis annorum initium non aliunde, quam a civilis Aegyptii anni cardine, hoc eſt poſt Auguſti tempora a 29. Auguſti Iuliani die duceretur. Itaque, ut hic nodus meliori quo poterat ordine dirimeretur, verum tum Aureliani, tum Vaballathi initium rite ſtatuendum eſſe conſpexi; quumque a pluribus Aureliani imperium a Ianuario menſe anni 270. incaepiſſe dicatur, ab aliis autem ipſius initium in proximo Novembri menſe collocetur, univerſam hanc temporum ſeriem accuratius explorandam eſſe putavi, eaque ratione ſtatuendam, quae magis hiſtoriae, ſimulque nummis, ac Marmoribus reſponderet. Vtrumque ſane tentare, & quidquid ad Aureliani nummos, imperium, ac hiſtoriam attinet hac Epiſtola, ſive Diſſertatione complecti libuit, quam Tibi veluti perenne obſervantiae, gratique animi monumentum, optimo quocumque iure conſecravi. An vero feliciter, & ex voto mihi res ceſſerit, facile profecto, VENVTE doctiſſime, Tu omnium maxime perſpicere, ac indicare poteris, quippe qui maximo ingenii acumine, eximia prorſus veterum nummorum ſcientia, Hiſtoriae & eruditae Antiquitatis cognitione excellas, ideoque illuſtrem doctrinae gloriam apud exteras etiam Gentes ſis merito conſequutus.

III. Ceterum, ut in ipſo veluti limine controverſiae ſtatum, ſimulque ambages, quae in explicandis Aureliani ac Vaballathi nummis occurrunt, exponam obſervari plurimum velim quod quum Vaballathi ſimulque Aureliani Caeſaris anni in ipſorum nummis una coniungantur, Vaballathi initium ac imperii tempus definiri certe non poterit, niſi prius Aureliani initium rite, accurateque conſtitutum fuerit. Quis vero id nitide accurateque praeſtare ſe poſſe confidat, quum tanta in antiquis Hiſtoricis opinionum varietas, tanta in recentioribus etiam diſſenſio, tanta denique in illuſtrioribus etiam Marmorum, ac Nummorum Interpretibus perplexitas reperiatur? Etenim, ſi Graecos, ac Latinos etiam Hiſtoriae Auguſtae Scriptores conſulamus, vix *quinque* imperii annos invenies, qui Aureliano concedi poſſint; ideoque univerſa rerum ab ipſo geſtarum ſeries quatuor annorum, totidemque menſium ſpatio comprehendenda videbitur. Sin vero Marmora ac Nummos inſpexeris non modo *ſextus*, ſed *ſeptimus* etiam imperii annus Aureliano concedendus erit; ideoque univerſa tum Aureliani, tum Vaballathi, tum coaevorum Principum hiſtoria, quae ab Aureliani imperio pendere debet, in tanto veterum ac illuſtrium monimentorum diſſidio fluctuare cenſebitur. Atque, ut a Nummis ipſis exordiar, in Medicea Gaza Aureliani nummus occurrit, in quo reperitur P. M. TR. P. VI. COS. II. (1), in alio apud Begerum (2) P. M. TR. P. VII. COS. II. itidemque in alio apud Occonem (3) P. M. TR. P. VII. COS. III. Ita quoque in tribus Aegyptiis Aureliani nummis habetur (4) L. ϛ *anno ſexto*, idemque *ſextus* imperii annus in tribus Severinae eius coniugis nummis

(1) Bandur. p. 366.
(2) Theſ. Brand. pag. 759. Band. loc. cit.
(3) Band. p. 387. Muſ. Theup. p. 1191.
(4) Band. p. 383.

mis notatur L. ϛ. (1), ac in duobus aliis eiuſdem Auguſtae nummis L. Z *annus ſeptimus* exaratur (2). Quod vero ad Marmora, vel Inſcriptiones attinet, in Grutero (3) quidem legitur TR. P. V. COS. III., ſed apud Gudium (4) TR. P. VI. COS. IV. Itaque ex his perſpicuis, certiſque monimentis apparet Aurelianum, eiuſque coniugem Severinam non modo *ſextum* imperii annum inchoaſſe, verum etiam peracto iam *ſexto* etiam *ſeptimum* attigiſſe; quemadmodum ſane in Alexandrino Chronico *ſeptem* imperii annos Aureliano tributos eſſe conſpicimus.

IV. Sin vero ceteros Scriptores omnes conſulamus, eoſque in primis, qui Caeſarum Vitas, & temporum illorum hiſtoriam deſcripſerunt, perſpicuum profecto fiet quod nullus omnino ex illis *ſex* integros imperii annos Aureliano concedit; ſed a pleriſque ipſius imperium *quatuor* ſolum annorum, totidemque menſium ſpatio circumſcribitur. Certe Vopiſcus nitide diſerteque dicit quod Aurelianus *imperavit annis ſex minus paucis diebus* (5), ipſique inhaerens Zonaras (6) ait Aurelianum obiiſſe ἓξ ἐνιαυτὸς ἠνυκότα παρὰ τῇ βασιλείᾳ μηνῶν ὀλίγων ἐνδέοντας *cum ſex annis imperium tenuiſſet demptis paucis menſibus*, ubi fortaſſe pro μηνῶν reſcribi facile poterit ἡμέρων ut Zonaras ipſe cum Vopiſco conveniat. Euſebius, qui in Hiſtoria (7) *ſex* imperii annos ipſi adſcribit, in Chronico annos *quinque* cum dimidio concedit, idemque prorſus temporis ſpatium ab Eutropio (8),

(1) Band. p. 393. Theup. p. 1192.
(2) Band. & Theup. loc. cit.
(3) Pag. 76. num. 4. & 5.
(4) Pag. 23. n. 4.
(5) In Aurel. pag. 221.
(6) Annal. Lib. XII. num. 27.
(7) Hiſt. Eccl. Lib. VII. c. 28.
(8) Lib. IX. c. 15.

ac utroque Victore (1) ipſi tribuitur: ideoque, licet Scriptores illi facile componi poſſint, nunquam tamen aut *ſextus* abſolutus, aut *ſeptimus* inchoatus imperii annus ex illorum calculo Aureliano concedi poterit. Quid vero quod ipſius imperium, ſi a Claudii morte, ut fieri profecto ſolet, ad Aureliani mortem computetur, ne quidem ad *quinque* integros annos extendi poteſt? Conſtat nimirum quod quum Gallienus Imperator exeunte Martio menſe anno Chriſti 268. prope Mediolanum interemptus ſtatimque Claudius a militibus electus eſſet, Gallieni caedes & Claudii electio *IX. Kalendas Aprilis* (2) Romae nunciata fuit, & epiſtola mox allata, qua *Claudius Princeps S. P. Q. R.* imperium a ſe ſuſceptum, partaſque victorias nunciabat. Quamvis autem Syncellus, & Eutychius Claudium ipſum uno anno regnaſſe dixerint, Euſebius, & Nicephorus annum unum menſeſque novem ipſi conceſſerint, ideoque Zonaras (3) dicat ab aliis quidem annum, ab aliis autem, ut Euſebio, duos imperii annos adſcribi, Eutropius illum *intra biennium*, nimirum biennio nondum peracto, deceſſiſſe velit, Euſebius tamen in Hiſtoria (4) duos completos imperii annos, Chronicon Alexandrinum, & Aurelius Victor (5) duos imperii annos enumeret, ac Porphyrius (6) aſſerat Plotinum δευτέρυ ἔτυς πληρομένυ *ſecundo anno* Claudii *impleto* periiſſe, dubitari certe non poterit quin Claudius ipſe *tres* omnino annos incaeperit, ideoque Calviſii ac Petavii ſententia deferenda ſit, qui Claudii mortem, & Aureliani initium in anno 269. collocarunt. Siquidem Trebellius aſſerit quod Claudio ora-

(1) Epit. c. 49.
(2) Trebel. in Clau. p. 203.
(3) Annal. Lib. XI. n. 26.
(4) Lib. VII. c. 27.
(5) Num. 48.
(6) Vit. Plotin.

oraculum in Apennino, ſive ut Salmaſius opinatur in Aponino de imperii ſui diuturnitate percontanti reſponſum fuit

Tertia cum Latio regnantem viderit aeſtas

ideoque indicatum quod *tertium* annum, tertiamve aeſtatem incaepturus erat. Accedit etiam quod in veteribus Lapidibus apud Gruterum (1) & Muratorium (2) Claudius TR. P. III. COS. II. notatur, atque in Aegyptiis eiuſdem nummis legitur (3) L. Γ. *anno tertio*, atque in ipſorum altero reperitur L. Δ. *anno quarto*. Denique, ut Cl. Noriſius (4) omnium primus obſervavit, Claudii lex in Codice (5) reperitur, in qua Claudius ipſe reſcribit *Epagatho VII. Kal. Novembris Antiochiano*, *&* *Orphito Coſs* quae perſpicue certoque nobis oſtendit Claudium ipſum ad 26. Octobris diem anni 270. quo Conſules illi Faſtos ſignarunt, perveniſſe; ideoque, quum circa 20. Martii diem anni 268. imperium ſuſceperit, ipſi anni 2. ac menſes 8. adſcribi debent. Quod ſi Aurelianus defuncto iam Claudio, ideoque poſt Octobrem menſem anni 270. imperium, ac ineunte anno 271. Conſulatum ſuſcepit, *quatuor* ſolum annis totidemque menſibus imperaſſe ille potuit, quum ipſius mors in Idacii Faſtis *Aureliano*, *&* *Marcellino Coſſ.* nimirum anno 275. adſcribatur, & Vopiſco (6) teſte epiſtola, qua Aureliani mors nunciabatur, *III. Nonas Februarii* Romam delata, atque in Senatu lecta fuerit; peractoque demum *ſex* menſium interregno in Aureliani defuncti locum *VII. Kal. Octobris* Tacitus Impera-

(1) Pag. 276. n. 2.
(2) Pag. 255. n. 2.
(3) Band. pag. 237. 353.
(4) De Votis Decen. c. 6.
(5) Leg. 2. C. de diver. Reſcrip. Lib. I. tit. 23.
(6) In Aurel. p. 222.

perator electus fuerit (1), proximeque anno 276. Conſul proceſſerit. Itaque ſi neque Aureliani Caeſaris initium anticipari, neque ipſius mors differri unquam poſſit, ideoque vix illi anni *quatuor* totidemque menſes concedi debeant, qui fieri unquam poterit ut in Marmoribus, atque in nummis etiam tum Aureliano, tum Severinae eius coniugi non modo *ſextus*, ſed *ſeptimus* etiam imperii, aut *Tribuniciae Poteſtatis* annus tribuatur?

V. Certe graviſſimam hanc difficultatem mireque implexam hiſtoriae ambagem acutiſſimi doctiſſimique Viri Noriſius, Pagius, Tillemontius, Bandurius obſervarunt; ac ipſorum quidem aliqui ſe huic nodo ſolvendo impares eſſe ingenue modeſteque dixerunt, alii vero nodum ipſum, quem ſolvere certe non poterant, liberius ſecarunt. Etenim Pagius, quum Noriſium ſequutus Claudii mortem poſt 26. Octobris diem collocandam eſſe cenſeret, Aureliano quatuor imperii annos ſexque inſuper menſes concedit. Quamvis enim Vopiſcus aſſerat ipſius mortem *III. Nonas Februarias* nunciatam fuiſſe, ibi tamen *III. Nonas Aprilis* reſcribendum eſſe contendit, ideoque Aureliani mortem circa 20. Martii diem contigiſſe arbitratur. Siquidem Vopiſcus ipſe ſemel iterumque teſtatur (2) poſt Aureliani mortem ſex menſibus interregnum fuiſſe, iidemque circiter ſex interregni menſes ab Aur. Victore (3) exprimitur cum Victor (4) alius ſeptem menſibus interregnum fuiſſe dixerit, ideoque cum Tacitus ex Vopiſco (5) *VII. Kal. Octobres* in Senatu electus fuerit, Aureliani mors, atque interregni initium circa 20. Martii diem contigiſſe debuit: alioquin, ſi Aurelianus Ianuario menſe obiiſſet, eiuſque mors *III. Nonas*

(1) In Tacito p. 227.
(2) In Aurel. c. 40. & in Tac. c. 1.
(3) De Caeſar. c. 36.
(4) Epit. c. 50.
(5) In Tac. c. 7.

Nonas Febr. nunciata fuiſſet, *octo* ſaltem menſibus interregnum fuiſſet. Itaque concludit Pagius in Vopiſco *III. Nonas Apriles* legendum eſſe; quemadmodum prorſus in alio Vopiſci loco ubi S. C. de eligendo Probo factum fuiſſe dicit *III. Nonas Febr.* ex omnium conſenſu reſcribi debet *III. Nonas Apriles*, cum Tacitus ex Vopiſco ſex menſibus, & ex utroque Victore (1) 200. diebus imperaverit; ideoque, ſi ipſius mors circa Aprilis initium Tianae in Ciliciae, & Cappadociae finibus contigiſſe debuit, *III. Nonas Febr.* Romae cognoſci non potuit.

VI. Quo tamen loco, ut id obiter moneam, Vir Cl. perſpicue certoque fallitur vel ſibi non conſtat. Etenim ſi Tacitus ineunte Aprili Tianae obiit, & audita ipſius morte Probus a militibus in Oriente electus fuit, qui fieri unquam potuit ut Taciti mors, & electio Probi Romam nunciata, & *III. Nonas Apriles* electio ipſa S. C. confirmata fuerit? Quod ſi Pagius reponat (2) Taciti initium a die 14. Iulii repetendum eſſe quum rumor de ipſo eligendo Romae increbuit, ac ipſe imperium detrectans in Campaniam ſeceſſit, unde poſt menſes duos Romam reverſus 25. Septembris die Senatui interfuit (3), obſervari facile poterit quod rumor ille *electio* vocari non poteſt, quum Vopiſcus ipſe mox dicat quod Tacitus *tanquam vere privatus* Senatui interfuit, quumque ſententiam de eligendo Imperatore foret dicturus, repente a Senatu Imperator electus ipſe fuit. Deinde vero ſi Tacitus circa 14. Iulii diem electus dicatur, quae demum ratio ſupererit ut Aureliani defuncti nuncium a *III. Nonas Febr.* ad *III. Nonas Apriles* differatur, ut ſex ſolum interregni menſes habeantur, quum idem ille ſex menſium numerus a *III. Nonas*

(1) De Caeſar. c. 36. & in Epit. c. 51.
(2) Diſſert. Hyp. p. 234.
(3) Vopiſ. c. 7.

Nonas Febr. ad 14. Iulii diem ſupputetur? Itaque Pagio conceſſerim Vopiſci quidem locum corrigendum eſſe, ſed ita tamen ut in illo non *III. Nonas Apriles* ſed *III. Nonas Maias* reſcribatur, ideoque a Taciti morte, ad S. C. quo Probus in Oriente iam electus Romae confirmatus fuit, integri ſaltem menſis ſpatium reperiatur. Sed, ut a Tacito, Proboque ad Aurelianum noſtrum revertar, cum Pagius Aureliani initium ſimulque finem perſpicuis adeo certiſque characteribus definitum eſſe conſpiceret; aſſerit (1) Occonis nummum, in quo legitur TR. P. VII. COS. III. monetarii errore vitiatum eſſe, eundemque prorſus errorem in Begeri nummum irrepſiſſe dicit, in quo habetur TR. P. VII. COS. II. ſubditque quod *haec averſa pars ex nummo Gordiani iunioris, in quo ſeptima Tribunicia Poteſtas cum Conſulatu ſecundo iungitur, Monetarii errore mutuata convincitur*, quum praeſertim in ſuperiori Aureliani nummo *Trib. Pot. VII.* cum *Conſulatu II.* coniungatur, ideoque nummus unus alteri adverſetur. Denique, quum haec ipſa perplexitas, vel difficultas in pluribus etiam nummis aliis occurrat, in quibus anni Trib. Pot. expreſſi annos imperii ſuperant, Pagius ipſe contendit in nummis illis errorem in exprimendis Trib. Pot. annis irrepſiſſe, vel *exiſtimandum annos illos Trib. Pot. non ad Imperium, ſed ad aliquod aliud nobis incognitum referri* (2).

VII. Tillemontius vero, quo nemo ſane ſubtilius & accuratius haec Hiſtoricorum diſſidia exploravit, eaſque ambages admirabili quadam ſolertia, & felicitate diremit, Pagii calculo, & argumentis inhaerens Claudii initium a 20. circiter Martii die anni 268. divelli non poſſe concedit. In eo quoque Pagio aſſentitur quod Aureliani mors a Ianuario menſe anni 275. ad Martium ſequentem trans-

(1) Critic. ad an. 275.
(2) Crit. ad an. 103. num. 5. & 6.

tranſferri debeat atque in Vopiſco pro *III. Nonas Febr.* legi *III. Nonas Apriles*; idque eximia quoque coniectura confirmat quod nimirum nunciata Aureliani morte, quae prope Byzantium contigerat, verba in Senatu ab *Aureliano Gordiano Conſule* facta dicantur, qui certe non *ordinarius*, *ſed ſuffectus* Conſul erat, ideoque ante *Kal. Martias* ſuffectum hunc conſulatum inire non potuit, cum iis temporibus Conſules bimeſtres eſſent, primoque bimeſtri Aurelianus ipſe & Marcellinus Conſules proceſſiſſent. Quum tamen Tillemontius ipſe intelligeret quod additis etiam Aureliani imperio duobus his menſibus, ille tamen annos quatuor menſeſque ſex ſuperare non potuit, opinatur in Vopiſci textu legendum eſſe *imperavit annis quinque minus paucis diebus*. Addit etiam a Vopiſco ipſo ceteriſque Scriptoribus imperii annos ita numerari potuiſſe, ut utrimque imperfecti illi forent, ac uterque extremus paucos ſolum menſes complecteretur, ubi praeſertim ſex interregni menſes Aureliani mortem conſequuti Aureliani imperio adiecti fuerint. Denique Tillemontius in nummis TR. P. V. pro TR. P. VII. legendum eſſe arbitratur, atque in Aegyptiis nummis, quibus character ς inſcriptus conſpicitur, characterem alium maxime ſimilem Γ ſubſtitui poſſe: quemadmodum ſane characteres illos temere aliquando confuſos fuiſſe exemplis aliis erudimur. (1) In definienda tamen Claudii morte, ſimulque Aureliani initio Tillemontius (2) a Noriſio, & Pagio plurimum diſſidet; quamque illi Claudii mortem poſt 26. Octobris diem collocaverint, Tillemontius aſſerit ipſam in Aprili menſe anni 270. contigiſſe, quo Claudius parta de Gothis victoria iam *tertium* imperii annum inceperat. Etenim, inquit ille, ſi Aurelianus Novembri ſolum menſe anni 270. imperium ſuſcepiſſet, vix ac ne vix quidem neceſſarium tempus ſuppeteret, quo plurima ab illo geſta memoran-

(1) Vid. Noriſ. Epiſt. Conſ. p. 88.
(2) In Aurel. Art. 2.

morantur antequam ipſius iuſſu Sibyllarum Libri Vopiſco (1) teſte *III. Idus Ianuar.* conſulerentur quae certe Librorum inſpectio quum non anno 272. ut Pagio videbatur, ſed anno 271. facta fuerit, manifeſtiſſime apparet quod Aureliani initium longe ante Novembrem menſem anni 270. collocari debet, ut integrum fere anni ſpatium conſiliis, bellis, victoriis, expeditionibus ineunte imperio ſuſceptis neceſſarium habeatur.

VIII. Ita propemodum Bandurius in Aureliani nummis, quibus Tribunicia Poteſtas VI. vel VII. inſcribitur, non a Monetariis, ſed ab exſcriptoribus erratum eſſe putavit (2); quumque in ipſorum altero *TR. P. III.* exaratum eſſet, temere exſcriptum fuiſſe dicit *TR. P. VI.* in aliis vero quum haberetur *TR. P. IIII.* imprudens ſcriptor expreſſerit *TR. P. VII.* Alibi (3) vero obſervavit ſex interregni menſes qui inter Aureliani mortem, Tacitique initium fluxerunt, fortaſſe a Vopiſco computatos, & Aureliani imperio adiectos fuiſſe; ut proinde nonnulli *ſextum huius Principis annum his in nummis tueri ſe poſſe confidant: hos enim nummos cuſos fuiſſe aiunt menſe Septembri anni* 275. *cum de ſuffecto in Aureliani locum Tacito nuncius nondum in Aegyptum allatus eſſet; quo ſane tempore inſtaſſet ſextus, ſi adhuc in vivis fuiſſet, Aureliani annus. Sed de his, ac de aliis huiuſcemodi Eruditiorum iudicia libenter expectamus.* Denique, quod ad Severinae nummos attinet, in quibus *ſeptimus* imperii annus notatur, Bandurius exiſtimavit Severinae nummos etiam poſt Aureliani coniugis mortem cuſos fuiſſe; ideoque dicit *Severinam Aureliano ſuperſtitem fuiſſe fidem faciunt nummi Aegyptiaci in quibus ſeptimus eius annus ſignatus legitur.* (4)

IX.

(1) In Aurel. c. 19.
(2) Pag. 366.
(3) Pag. 387.
(4) Pag. 390.

IX. Quicumque ſane diſſidentes adeo doctiſſimorum hominum ſententias inſpexerit facile intelliget quod ipſorum quilibet in Marmoribus, ac Nummis etiam erratum eſſe contendit; ac ſolos Severinae nummos intelligi vel explicari poſſe Bandurius exiſtimat quod illa marito ſuperſtes fuerit, ſuoque nomine nummos ſignaverit. Ac certe quidem haec ipſa opinio in explicandis Anniae Fauſtinae nummis a Philippo a Turre (1) Adrienſi Epiſcopo uſurpata fuerat; ſed ipſa tamen a Valſechio (2) perſpicuis adeo certiſque rationibus impugnata fuit, ut iterum refelli non debeat; quum praeſertim, ſi de Aegyptiis Severinae nummis loquamur, ii facillime commodiori veraque ratione explicari poſſint, ut inferius oſtendetur. Ceterum, ſi de nummis aliis, & marmoribus diſſeramus, etſi facile libenterque concedi debeat quod aliquando in ipſis vitia quaedam, & errores tum artificum, tum exſcriptorum incuria irrepſere, vix tamen ac ne vix quidem extorqueri a me poterit ut unum eumdemque graviſſimum errorem in decem partim latinos, partim graecos eiuſdem Caeſaris & Auguſtae nummos irrepſiſſe concedam. Quis enim fieri potuiſſe arbitretur, ut artifices omnes variis in locis, variiſque temporibus in eundem prorſus errorem impegerint, aut Occo, Begerus, aliique plures peritiſſimi nummorum interpretes in exſcribendis nummis illis inita fere ſocietate aberraverint? Itaque, ut ſuus antiquitati, artificibus, ac eruditis peritiſque viris honor ſervetur, tentandum potius putaverim an aliqua nummorum eiuſmodi explicandorum ratio affulgere vel proponi unquam poſſit: quum praeſertim pluribus exemplis aliis appareat quod nummi quidam, quibus initio mira perplexitas aut manifeſta vitia ſubeſſe videbantur, inſperata quadam lu-

(1) Pag. 390.
(2) De Trib. Pot. V. Elag. Vid. Diar. Lit. Ital. Tom. VII.

ce perſundi caeperunt, ideoque tandem rite, feliciterque exponi potuerunt. Non is profecto ego ſum, qui in explicandis Aureliani nummis parem omnino felicitatem ſperari a me poſſe confidam; nonnulla tamen, niſi perſpicua ratione, quod ſperari certe non poterit, ſed veriſimilis ſaltem coniecturae genere proferre nunc libet, quae ſi fortaſſe bonis, & aequis iudicibus probari unquam poſſint, tum perplexae & obſcurae Aureliani hiſtoriae, tum perplexis aliis, obſcuriſque Imperatorum aliorum nummis ſplendorem afferre poſſe videantur.

X. Itaque quum Aureliani imperium, eiuſque tempus ab illius initio ſimulque morte pendere debeat, in definienda quidem ipſius morte facile Noriſio, Pagio, ac Tillemontio ego aſſentiar; ſi tamen Aureliani mors non ineunti Ianuario menſi cum Vopiſco, neque ineunti Martio cum Pagio, ac Tillemontio, ſed exeunti fere Aprili tribuatur. Sic enim *ſex* circiter menſium interregnum Taciti electionem 25. Septembris die factam praeceſſiſſet, & Aureliani mors in Thracia patrata exeunte Maio Romae reſciri potuiſſet. Sed quod ad ipſius initium attinet, quod Noriſius, ac Pagius in Novembri menſe, Tillemontius autem in ſuperiori Aprili collocandum eſſe putavit, ego potius exeunti Iulio, vel ineunti Auguſto tribuendum eſſe coniicio; quum haec hypotheſis novaque ſententia clarioribus, certioribuſque teſtimoniis innitatur, a dubiis omnibus, quae alterutra ex parte, nimirum a Pagio & Tillemontio, proferuntur, facile vindicetur, ac denique plura, & omnia fere commode exponat, quae in ſententiis aliis mire implexa, atque propemodum inſolubilia cenſentur.

XI. Atque, ut a primo exordiar, illud omnino certum, atque exploratum eſſe putaverim quod Claudius nonniſi peracta iam, vel ſaltem adulta aeſtate interiit, ut prorſus immerito ipſius mors, & Aureliani initium Aprili menſi a Tillemontio adſcribatur. Etenim, ut ſupe-

pe-

perius oſtendi, Trebellius aſſerit quod Claudio oraculum in Aponino de imperii ſui diuturnitate percontanti reſponſum fuit

Tertia eum Latio regnantem viderit aeſtas

ideoque perſpicue indicatum quod ille imperio potitus *tertiam* aeſtatem viſurus tertiumve annum incaepturus erat; quemadmodum, quum de Quintillo fratre interrogaſſet, *quem conſortem imperii habere* cupiebat, reſponſum fuit.

Oſtendunt terris hunc tantum fata

quumque poſtremo de poſteris ſuis ſciſcitatus eſſet, oraculum ait

His ego nec rerum metas, nec tempora pono.

Optime quidem intelligo libenſque conceſſerim oraculum, ac reſponſum illud poſt Claudii mortem in Conſtantii Chlori gratiam, qui ex Claudii nepte, nimirum ex Criſpi fratris filia, natus erat, ab impoſtoribus editum, vulgatumque fuiſſe; obſervari tamen plurimum velim quod impoſtores ipſi, ſimulque Trebellius ethnicus Scriptor, & Conſtantii aſſentator oraculum ipſum nunquam memoraſſent, ſi vere Claudius ante promiſſum tempus, tertiamque aeſtatem periiſſet, ideoque oraculi falſitas ex contrario eventu innotuiſſet. Certe Vopiſcus (1), quum narrata Taciti, ac Floriani morte vaticinium quoddam ab Aruſpicibus editum memoraſſet, quod ex Caeſarum illorum familia poſt annos mille Imperator alius eligendus erat, vaticinium illud ſerio graviterque irridet; ſubditque: *Non magna haec urbanitas Aruſpicum fuit, qui Principem talem poſt mille annos futurum*

(1) In Flori. c. 1.

rum eſſe dixerant; quia, ſi poſt centum annos praedicerent fore, poſſent eorum deprehendi mendacia? Cur Trebellius ipſe pari prorſus, graviorique iure oraculum Claudio redditum non irriſiſſet, aut ſaltem diſſimulaſſet, ſi tertia quidem aeſtas Claudio promiſſa fuiſſet, ipſe tamen hanc tertiam non vidiſſet? Quemadmodum ergo Trebellius oraculum de breviſſimo Quintilli imperio, & de Claudii poſteris mox regnaturis memoravit quod utrumque verum eſſe conſpiceret, ideoque Conſtantii Chlori imperium divinitus praenunciatum eſſe mox dixit, ita quoque oraculum aliud de Claudio editum memoravit quod ipſum quoque rerum exitu veraque hiſtoria confirmatum eſſe videret, quippe qui in Claudii initio dicat: *Ventum eſt ad Principem Claudium, qui nobis intuitu Conſtantii Caeſaris qui Claudii nepos fuit, cum cura in litteris digerendus eſt.* Itaque ut ſuus oraculo poſt exitum confiĉto, ideoque hiſtoriae Trebellio perſpectae honor, & auctoritas conſtare poſſit, neceſſario concedi debet, quod Claudii mors inchoatae iam tertiae aeſtati, ideoque exeunti Iulio vel Auguſto ineunti adſcribi debet: ſic enim Claudius exeunte Martio anni 268. electus, & exeunte Iulio anni 270. extinctus tres aeſtates ſibi promiſſas vidiſſet. Addi etiam poterit quod Trebellio (1) teſte *Antiochiano, & Orfito Coſs.*, hoc eſt anno 270. ſuperatis Gothorum reliquis, qui fuga in Haemimontem dilapſi Thraciam vexabant, dira peſtis Gothos, Romanos etiam, ac ipſum quoque Claudium invaſit, qui Sirmii degens eo peſtilentiae morbo interiit. Eiuſmodi vero lues facilius aeſtate, quam hyeme, & autumno ſaeviiſſe videtur; ideoque Claudii mors veriſimilius aeſtati, quam appetenti veri cum Tillemontio, aut affectae iam hyemi cum Noriſio, & Pagio adſcribi debet. Denique Aegyptius Claudii nummus habetur cum L. Δ. *anno quarto* (2), qui ex-

(1) In Claud.
(2) Band. pag. 353.

explicari certe non poterit ſi Claudii mors Aprili menſi cum Tillemontio adſcribatur, quo vix ille *tertium* imperii annum incepiſſet; optime vero feliciterque explicatur ſi exeunte Iulio, vel ineunte Auguſto ille periit. Siquidem ex veteri conſtantique Aegyptiorum more inferius explicando *ſecundus* Claudii annus die 29. Auguſti anni 268. *tertius* eadem ipſa Auguſti die anni 269. inceperat, ideoque etiam *quartus* a 29. Auguſti die anni 270. numerandus erat. Ergo nummus ille, in quo annus *quartus* exprimitur, & circa 29. Auguſti diem cuſus fuit, eo tempore prodiit, quo nondum Claudii mors in Aegypto nunciata fuit: quod optime riteque intelligitur ſi Claudius ipſe circa Auguſti initium Sirmii interiit, nulla vero ratione explicari poterit ſi mors illa Aprili menſi adſcribatur, ideoque ab illa ad futurum *quarti* anni initium quinque menſium ſpatium interceſſiſſet.

XII. Hoc ipſum Aureliani Caeſaris initium circa Auguſti menſis Kalendas a me conſtitutum ex ipſius nummo, quem Pagius ipſe explicavit, confirmatur. Quum enim Pagius in illo L. Δ. *annum quartum* obſervaſſet, ſimulque duos captivos conſpexiſſet, aſſerit hunc nummum Palmyrenis iam ſubactis, captaque Zenobia cuſum fuiſſe, quod anno 272. contigiſſe ſcriptores omnes teſtantur. Itaque, ſi *quartus* Aureliani annus Aegyptiorum more die 29. Auguſti anni 272. incepit, *ſecundus* annus eodem ipſo more 29. Auguſti die anni 270. incepiſſe debuit: quod fieri ſane non poterat ſi ex Noriſii, Pagiique calculo Aurelianus poſt 26. Octobris diem imperium ſuſcepiſſet. Ergo tum graviſſima nummi huius ſic a Pagio explicati auctoritas, tum perſpicuum certumque Trebellii teſtimonium oſtendit quod Claudii mors, & Aureliani initium circa Auguſti Kalendas contigiſſe debuit, ideoque haec opinio a me propoſita clarioribus, certioribuſque monumentis innititur; quemadmodum ſane a rationibus tum a Noriſio, & Pagio, tum a Tillemontio propoſitis

fa-

facile vindicatur. Quod enim Tillemontius ait plura Aureliani geſta ab Hiſtoricis memorari, quam quae breviſſimo temporis ſpatio, nimirum a Novembri menſe ad Idus Ianuarias comprehendi poſſint, optime quidem oſtendit quod Aureliani initium Novembri menſi cum Noriſio, & Pagio adſcribi non poteſt, novumque mihi refellendae ipſorum ſententiae praeſidium praebet; non tamen efficit ut initium illud ad ſuperiorem Aprilem menſem retrudi debeat; cum a Kal. Sextilibus, quibus, ut arbitror, Aurelianus imperium ſuſcepit, ad Idus Ianuarias, quibus Sibyllarum Libri conſulti ſunt, commodum atque opportunum temporis ſpatium ſuperſit, quo res ab Aureliano tunc geſtae diſtribui poſſint.

XIII. Sed qua ratione, & effugio graviſſimum aliud argumentum, cui Noriſius, & Pagius innititur, elevari, vel refelli unquam poterit, quod nimirum in Codice Lex a Claudio *VII. Kal. Novem. Antiochiano, & Orſito Coſſ.* hoc eſt anno 270. edita reperiatur, ideoque perſpicue certoque nobis oſtendit quod Claudius 26. Octobris die adhuc ſuperſtes erat, nondumque Aurelianus imperium ſuſceperat? Si maximum eius argumenti robur eludere, vel declinare ego velim, iiſdem ipſis Noriſio, ac Pagio ducibus reſpondere poſſem quod in eiuſmodi lege aut in *Imperatoris*, aut in *Conſulum*, aut in *menſis* nomine peccatum fuit; quum error ille in plurimas etiam Leges alias irrepſerit, ut Noriſius ipſe, ac Pagius obſervarunt. Quis enim ignoret quod *L. 3. de his, qui accuſare non poſſunt* edita dicitur ab Alexandro Severo 3. *Nonas Febr.* & *L. 7. de evictionibus* data legitur 8. *Idus Martii*, cum tamen Alexander ipſe nondum imperium ſuſcepiſſet? Lex 2. C. de *Curatore furioſi* edita dicitur a Gordiano *Kal. Ianuar. Pio & Pontiano Coſſ.* anno nimirum 238. quo tamen imperium nondum a Gordiano ſuſceptum fuerat. Haec aliaque id genus exempla plurima, quae ſubinde occurrunt, atque a Noriſio,

Pa-

Pagio, Gothofredo, aliiſque pluribus proferuntur, argumento eſſe poſſunt quod in memorata Claudii lege vel Auguſti, vel Conſulum, vel menſis nomen ita refingi debet ut illa ante Kal. Auguſti edi potuerit. Mihi tamen haec omnia ſubtilius exploranti longe facilius, ac veriſimilius videtur hunc nodum alia clarioríque ratione ſolvi poſſe, quae in obſcurioribus Marmoribus, ac legibus aliis explicandis lucem afferre, novoque, ut opinor, praeſidio eſſe poſſit.

XIV. Itaque exiſtimo nihil prorſus in laudata Lege vel corrigendum, vel mutandum eſſe, ſed Conſules illos *Antiochianum*, *&* *Orſitum*, qui ipſi adſcribuntur, non anno 270. veluti *ordinarios*, ſed anno 269. ſive potius 268. veluti *ſuffectos* tribuendos eſſe; ut proinde Lex illa non anno 270., ut Noriſius, ac Pagius exiſtimarunt, ſed anno 269. vel 268. Antiochiano & Orſito non *ordinariis* ſed *ſuffectis* Conſulibus edita ſit. Quamvis enim in Romanis Legibus non alii plerumque, quam *ordinarii* Conſules memorentur, aliquando tamen etiam *ſuffecti* in Legibus ipſis occurrunt. Sic, ut e pluribus exemplum unum mox explicandum hic proferam, anno Chr. 193. quo ordinarii Conſules in Faſtis occurrunt *Q. Soſius Falco*, & *Q. Iulius Erucius Clarus*, Kalendis Iulii ſuffecti ſunt *Aelius*, & *Probus*, eorumque nomina in tribus Legibus memorantur (1): ſuffectus etiam eodem anno fuit *Claudius*, & *Fabius Cilo*, eiuſque nomine tres Leges aliae ſignatae conſpiciuntur. Quid ergo prohibet ne Conſules illi *Antiochianus* *&* *Orſitus*, qui Claudii Legi ſubſcribuntur, anno 269. vel 268. a *Kal. Septem.* ad *Kal. Novembr.* ſuffectum Conſulatum geſſerint? Certe Antiochianus ille, qui anno 270. *ordinarius* Conſul in Faſtis occurrit, Conſulatum alium, nimirum *ſuffectum* geſſerat; in Florentinis Faſtis tum maioribus, tum minoribus anno 270. *Coſ. II.* vocatur, & in

(1) Relan. Faſt. Conſ. pag.

& in Muratorii marmore legitur (1) DEDICATA ID. IAN ANTIOCHIANO II ET ORFITO COSS. quamvis in Faſtis aliis, ut fieri plerumque ſolet, *ſuffecti* Conſulatus huius ratio non habeatur, ideoque iterati Conſulatus nota diſſimuletur. Ergo iam conſtat quod Antiochianus ille ante annum 270. conſulatum *ſuffectum* iam geſſerat. Quemadmodum ergo Fabius Cilo, qui anno 193. *ſuffectus* erat, anno 204. *ordinarius* Conſul proceſſit, ita Antiochianus, qui facile alterutro ex ſuperioribus annis 268. vel 269. *ſuffectus* fuerat, anno 270. velut *ordinarius* Faſtos ſignavit.

XV. Quod ſi fortaſſe cui novum, aut mirum videatur quod Antiochianus ipſe unum prorſum, eundemque Collegam tum in ſuffecto, tum in ordinario quoque Conſulatu habuerit, quis certe nobis oſtendat quod unus idemque ſit *Orfitus* ille, qui tum in Claudii Lege, tum in Faſtis memoratur; non vero potius Orfitus ille, qui Antiochiano in conſulatu ſuffecto collega fuit, ab altero diſtingui debeat, cum quo poſtea ordinarius Conſul proceſſit, quum tot Orfiti in Scriptoribus, ac Marmoribus etiam iis temporibus memorentur? Certe, ut cognomines alios diſſimulem, & illorum temporum Conſules hic memorem, *Sergius Scipio Orfitus* anno 149. *M. Gavius Orfitus* anno 165. *Orfitus* anno 172. *Gavius Orfitus* anno 178. Conſul fuit, nec temere profecto, ut opinor, ita confundi illi debent ut unus ſolum idemque civis hic expreſſus dicatur. Ita *Paterni* ordinarii Conſulis nomen in Faſtis anno 267. 268. 269. 279. occurrit, neque ſane quis arbitrabitur unum eundemque virum hic exprimi; quum praeſertim ſolis Auguſtis hic honor haberetur ut duobus proximis annis Conſules eſſe poſſent. Itaque mira perplexitas, quae ex ſolo Conſulis alicuius nomine oriretur ut unus idemque cenſeatur ille, qui vere diſtinctus erat, vel unus ab altero di-

ſtin-

(1) Pag. 366. n. 2.

ſtinguatur, cum quo vere confundi ille debet, non alia ratione diſſolvi poterit, quam ſi integra Conſulum ipſorum nomina in monumentis aliis expreſſa feliciter inveniantur. Ita quum alicubi in Marmore (1) occurrat *Q. Soſio*, *&* *Erucio Coſſ.* atque in alio (2) dicatur *Falcone*, *&* *Claro Coſs.* quis facile ſuſpicari non poterat in Marmoribus illis duo diſtincta Conſulum paria nominari, niſi integrum utriuſque Conſulis nomen alibi (3) exprimeretur *Q. Soſius Falco*, & *C. Iulius Erucius Clarus*, ideoque deprehenderetur unum prorſus, idemque Conſulum par utrobique memorari? Ita viciſſim fieri aliquando potuit ut in duobus monumentis eadem prorſus duo Conſulum nomina occurrant, ideoque utrobique idem prorſus Conſulum par, idemque civilis annus deſignari credatur, quum tamen duo Conſulum paria, & duplex civilis annus intelligi debeat. Sic, ut ex iiſdem ipſis Romanis Legibus illuſtre exemplum hic proferam, *L. 5. C. de tranſactionibus*, & *L. 4. C. ſi reus, vel accuſ. mort. fuer.*, aliaeque Leges Severi Alexandri nomen praeſeferunt, editaeque dicuntur *Albino*, *&* *Aemiliano Coſſ.* eaeque Leges ad annum 206. referri poſſent, quo in Faſtis, ac in Legibus aliis habetur *Albino*, *&* *Aemiliano Coſſ.* niſi aliunde perſpectum foret quod anno quidem 206. *Numius Albinus*, *&* *Fulvius Aemilianus*, anno vero 227. *L. Albinus*, & *Maximus Aemilius Aemilianus* Conſules fuerunt.

XVI. Hoc ipſum ex illuſtri Marmore, vel exemplo deprehendi poterit, quod immortali Scaligero facile impoſuit. Siquidem quum ipſe hoc Marmor (4) *Albae Iuliae* poſitum retuliſſet

G I. O.

(1) Grut. p. 280. n. 1.
(2) Pag. 6. n. 6.
(3) Murat. p. 345. n. 2.
(4) Grut. p. 6. n. 6.

I. O. M. ET
IVNONI REGIN
PRO. SAL. IMP. M. AVR. AN
TONINI. PII. AVG. ET
IVLIAE. AVG. MATRIS. AVG.
M. VLPIVS. MVCIANVS
M. LEG. XIII GEM.
HOROLOGIAR. TEMPLVM
A. SOLO. DE. SVO. EX. VOTO
FECIT
FALCONE. ET. CLARO. COSS

Scaliger adnotavit: *Quae eſt haec Iulia, quis ille Imperator M. Aurelius Pius illis Conſulibus? Neque enim de Baſſiano Caracalla intelligendum, qui quatuor annorum tantum tunc erat. Item a dedicatione huius Arae ad eius imperium ſunt anni 18. Haec nos propoſuimus Chronologis eruditis, & Antiquitatis inveſtigatoribus, ut quaerant, & nos doceant quae neſcire ingenue profitemur* (1). Perplexus hic nodus, cui ſolvendo ſe imparem eſſe magnus Scaliger exiſtimavit, alia ſane ratione ſolvi non poterit, quam ſi dicatur Caracallae aetate Conſules duos *Falconem*, & *Clarum* ordinariis eius anni Conſulibus ſuffectos fuiſſe, qui a duobus aliis Falcone, & Claro ordinariis anni 193. Conſulibus diſtingui debent ſive quod diſtincti viri illi fuerint, ſive certe quod anno 193. *ordinarii*, anno vero circiter 220. *ſuffecti* illi fuerint. Pulcherrimum hoc exemplum ſententiam de *Antiochiano*, & *Orfito* non *ordinariis*, ſed *ſuffectis* ſolum Conſulibus a me propoſitam mire confirmat, ſi Claudii Lex una cum Scaligeri Marmore conferatur. Quemadmodum enim Falco & Clarus in Marmore expreſſi ad annum 193. revocari non poſſunt, quamvis in Faſtis eodem anno idem prorſus utriuſque Conſulis nomen occur-

(1) Ad Euſeb. n. 2232.

occurrat; ſed Conſules illi, qui Faſtos ſignarunt, *ordinarii*, qui vero Marmori inſcribuntur, alterius anni *ſuffecti* fuerant, ita quoque Conſules illi, qui in Lege notantur, ad annum 270. revocari non debent, quamvis in Faſtis eodem anno unum idemque utriuſque Conſulis nomen habeatur. Si Falco & Clarus Marmori inſcripti a Falcone & Claro Faſtorum diſtingui debeant, eodem ipſo iure Antiochianus, & Orfitus Legi ſubſcripti ab Antiochiano & Orfito qui in Faſtis memorantur, diſtinguentur: quidquid enim explicando Gruteriano Marmori dicatur, de altero quoque pari explicandae Claudii Legi dicetur; ideoque perſpicuo certoque exemplo conſtabit quod ea Lex anno 270. cum Noriſio, & Pagio neceſſario adſcribi non debet; ſed potius alterutri ex praecedentibus annis concedi illa poterit. Quae quum ita ſint iam facile apparet quod nullum prorſus argumentum afferri poterit ut Claudii mors, & Aureliani initium vel ad Aprilem menſem cum Tillemontio referri, vel ad Novembrem cum Noriſio, & Pagio differri debeat; ideoque facile ad Auguſti initium, quod longe veriſimilius eſſe iam dixeram, transferetur.

XVII. Quemadmodum vero haec opinio, vel nova temporum ſeries a me conſtituta a difficultatibus omnibus, quibus illa premi fortaſſe poterat, facile vindicatur, ita viciſſim opinionis huius praeſidio difficultates omnes, quae in ſententiis aliis graviſſimae, ac inſolubiles Noriſio, Pagio, Tillemontio, Bandurio videbantur, perſpicua certaque ratione explicari iam poterunt; nimirum Marmora, ac Nummi, in quibus *ſextus*, & *ſeptimus* etiam imperii, vel Tribuniciae Poteſtatis annus Aureliano conceſſus reperitur. Atque, ut a Nummis exordiar, obſervari plurimum velim quod plerique ex illis tum Aureliani, tum Severinae eius coniugis in Aegypto cuſi ſunt, ideoque in illis *primus* annus non ab ipſa inaugurationis, vel imperii ſuſcepti die, ſed a

Thot, Aegyptii nimirum civilis anni cardine, hoc eſt a 29. Auguſti Romani die, quae proxime inaugurationem ipſam praeceſſerat, numeratur; ideoque *ſecundus* imperii, vel Tribuniciae Poteſtatis annus a proximo *Thot*, qui inaugurationem proxime ſequebatur, incipiebat; quamvis a ſuſcepto imperio ad hanc 29. Auguſti diem pauci ſolum dies fluxiſſent. In hac hypotheſi, quae pluribus exemplis, & argumentis aliis ab Eruditis omnibus recepta (1), & contra Valſechium (2) confirmata fuit, perſpicue apparet quod quum Aurelianus Kal. Auguſti anno 270. electus fuerit, 29. eius menſis die *ſecundus* ipſius annus in Aegyptiis nummis ſignari potuit, eodemque more 29. Auguſti die anno 274. *ſextus* annus incepit; quumque 29 Auguſti die anno 275. nullus omnino Imperator electus eſſet, ideoque facile ſex interregni menſes Aureliano iam defuncto tributi, eiuſque imperio adiecti forent, ſequentis Septembris initio ante Taciti electionem nummi cum *ſeptimo* Aureliani, vel Severinae anno ſignati ſunt: quemadmodum prorſus teſtatur Vopiſcus (3) quod hoc ipſo interregni tempore nihil omnino in Imperio innovatum fuit, ideoque Magiſtratus omnes, ſi Aſiae Proconſulem exceperis, in eodem ipſo munere perſtiterunt. Fieri quoque potuit ut hi nummi Iunio menſe nondum cognita Aureliani morte in Aegypto cuſi, paratique fuerint, ideoque Aureliano iam defuncto in vulgus prodierint.

XVIII. Quandoquidem tamen haec explicandi ratio, quae in Severinae nummis *ſeptimum* annum praeferentibus a me proponitur, liberior fortaſſe cenſeri poteſt, eiuſque praeſidio latini Aureliani nummi, quibus *ſeptima* Tribunicia Poteſtas inſcribitur, explicari certe non poterunt, coniecturam aliam proponere nunc libet, qua non graeci

(1) Phil. a Turre c. 3. pag. 27. & Diſſ. Apol. 11. c. 7. p. 76.
(2) De Trib. Pot. c. 14. p. 157.
(3) In Aurel. p. 222.

graeci ſolum, ſed latini quoque nummi feliciter explicentur, ſimulque mira haec ambages ac temporum perplexitas dirimatur. Etenim, licet Aureliani mors ultra Aprilem menſem anni 275. differri non poſſit, eiuſque imperii initium, & Claudii mors in anteriora tempora protrudi non debeat, non mediocris tamen ſpes hic exoritur ut antiquius aliud Aureliani initium conſtitui poſſit, quo ipſius imperii tempus integro fere anni ſpatio ante Claudii mortem numerari, & *Tribuniciae Poteſtatis* anni in nummis exprimi potuerint. Tenuis hic hiſtoriae ſplendor ex Zonara mihi pridem affulſit, variiſque Scriptorum teſtimoniis augeri ille poterit, ut proinde facile non obſcurae ac veriſimilis coniecturae loco haberi ille debeat. Siquidem Zonaras, qui ex antiquioribus Scriptoribus omnia derivavit, poſtquam victorias a Claudio Imperatore ex Gothis partas deſcripſiſſet, de Claudio ipſo, & Aureliano loquens ait (1): Ε'ν δὲ τῷ Σιρμίῳ διατρίβων ἐνόσησε, κὶ συγκαλέσας τὸ λογιμώτερον τοῦ ϛρατεύματος παρὰ Βασιλέως διειλέχθη ἀυτοῖς, κὶ Α'υρηλιανὸν ἄξιον τῆς Βασιλείας ἐ͂ιπε τυγχάνειν. Εισί δ' οἱ λέγουσιν ὅτι κὶ ἀυτίκα Βασιλέα ἀνεῖπεν ἀυτὸν. Ε'νιοι δὲ λέγουσι τὴν Συγκλητον ἐν Ρ'ώμῃ μαθοῦσαν. τοῦ Κλαυδίου θάνατον Κυντιλιανὸν τὸν ἀδελφὸν ἐκείνου διὰ τὸν πρὸς Κλαύδιον πόθον ἀξιῶσαι τῆς βασιλείας, τὸ δὲ ϛρατιοτικὸν ἀναγορεῦσαι τὸν Α'υρηλιανὸν *Sirmii vero degens aegrotavit & quum primoribus exercitus convocatis de Imperatore creando diſsereret, Aurelianum imperio dignum eſſe dixit. Sunt qui eum ſtatim Imperatorem ſalutatum eſſe dicunt. Alii aſſerunt Senatum Claudii morte audita Quintiliano fratri eius, ob ipſius deſiderium, detuliſſe imperium; exercitum vero Aurelianum proclamaſſe.*

XIX. Ingenue, libenterque ego fateor quod his Zonarae verbis poſtremus Claudii morbus, quo Sirmii peſte affectus interiit, indicari videtur, quum ibi repente Claudii

(1) Annal. Lib. XII. n. 26.

dii mors, breviſſimum Quintilli imperium, Aureliani electio ſubiiciatur. Quid tamen ſi morbus ille a Zonara indicatus lethalem vere morbum praeceſſerit, & ad ſuperiorem annum 269. referri debeat, eiuſque antiquioris morbi tempore Aurelianus a Claudio *Imperator deſtinatus* fuerit, moxque Claudio ſuperſtite, priſtinaeque ſaluti reſtituto primum poſt Caeſarem locum occupaverit, ac imperatoriam poteſtatem a Claudio acceptam exercuerit? Certe Trebellius ait quod finito bello Gothico peſtis Gothos primum, mox Romanos, & Claudium ipſum invaſit: perſpicue vero certoque erudimur quod victoria Gothica anno 269. parta fuit, ut Idacius in Faſtis expreſſe dicit, & veteri Lapide confirmatur, in quo legitur (1) CLAVD. IMP. VICT. GOTH. PONTIF. MAX. TRIBV. POTEST. COS. II. P. P. PROCOS. longeque clarius in alio Marmore (2) in quo Victoria Gothica cum TRIB. POT. II. COS. II. Claudii coniungitur, ideoque anno 269. adſcribitur. Itaque morbus, quo Claudius Zonara teſte laboraſſe dicitur, ad annum ipſum 269. referri commode poterit; quum praeſertim ipſe deprehenderim Claudium ipſum alio morbo, ex quo convaluerit, laboraſſe, quamvis hic morbus a nullo prorſus Scriptore memoretur. Etenim apud Sponium (3) Marmor occurrit, in quo legitur

APOLLINI INVIC.
EX. VOTO. PRO. SAL.
D. N. P. CLAVDI. AVG.
FLORENTISSIM. PRINC.
C. IVLIVS. SCYLLEROS. V. C.
AVG. N. PROC.
V. CVR.

Vo-

(1) Grut. p. 275. n. 2. Vid. Band. p. 351.
(2) Grut. pag. 275. n. 9. Vid. Reland. Faſt. Conſ. p.
(3) Miſcell. p. 274. Doni Claſ. III. n. 59.

Votivum hoc Marmor Romae excitatum oſtendit quod Scylleros Apollini pro reddita Claudio ſalute gratias agit, quae ſane de lethali Claudii morbo dici non poterant. Quid ergo prohibet ne Aureliani *deſignatio* a Zonara memorata eodem ipſo prioris morbi tempore anno 269. facta fuerit? Tantus ſane fuit Claudii Caeſaris in Aurelianum amor, tantaque ſpes in illo poſita, ut certe eodem ipſo tempore univerſam fere imperii ſummam, ac imperatoriam poteſtatem illi conceſſerit. Hinc in epiſtola, qua Claudius bellum adverſus Gothos adhuc ſuperſtites atque in Thracia vagantes Aureliano credidit, ait (1): *Tuo magiſterio milites uti volo, tuo ductu Tribunos. Omnes exercitus Thracios, omnes Illyricianos, totumque Limitem in tua poteſtate conſtituo*, quemadmodum ſane Vopiſcus aſſeruit quod *Equites omnes ante imperium ſub Claudio Aurelianus gubernavit*; & quamvis Claudius (2) imperii initio *Quintillum* fratrem *conſortem habere vellet imperii*, ipſum tamen Aureliano ſubiecit, quum in Epiſtola ipſa apud Vopiſcum (3) mox dicat: *Tecum erit etiam frater Quintillus quum occurrerit: ego rebus aliis occupatus ſummam belli illius virtutibus tuis credo*. Quis hic aperte non videat perſpicuis his indiciis oſtendi quod Aurelianus Quintillo ipſi praelatus, Imperator a Claudio deſignatus, ac veluti in imperio ſucceſſor deſtinatus haberi poterit?

XX. Quid vero ſi clarius aliud eiuſmodi deſignationis indicium ex depravato quodam Aurelii Victoris (4), loco deduci poſſe ego dixerim? Aſſerit ille quod *Claudius Gallieni morientis ſententia Imperator deſignatus, ad quem Ticini poſitum per Gallonium Baſilium indumenta regia direxerat*. Certe, ſi haec hiſtoria de Gallieno vere ſu-

(1) Vopiſ. in Aurel. pag. 214.
(2) Trebel. in Claud. p. 205.
(3) In Aurel. p. 214.
(4) In Claud. c. 48.

ſumenda ſit, nihil omnino vel abſurdius, vel putidius effingi poteſt, quum Gallienus ipſe prorſus incolumis dum falſo nuncio excitatus contra Aureolum progredi meditatur repente gladio confoſſus occubuerit, eodemque tempore Valerianus etiam ipſius frater, & Imperator poſt Gallienum trucidatus interierit. Itaque ſive miram Gallieni ſocordiam, ſive fratrem iam Caeſarem & Auguſtum, ſive inexpectatam, ac ſubitam Gallieni mortem ſpectaveris, perſpicuum fiet quod Gallienus ipſe repente confoſſus de ſucceſſore cogitare non potuit, neque debuit; ideoque haec hiſtoria Gallieno adſcribi certe non poteſt. Itaque ſuſpicor haec ab antiquo quodam ſcriptore, quem Zonaras ipſe vidit, de aegrotante Claudio, & Aureliano memorata fuiſſe; mox temere nominibus ab oſcitante librario temere confuſis ad Gallienum morientem, & Claudium ipſum translata fuiſſe, quum praeſertim Gallonius Avitus, qui fortaſſe cum Gallonio Baſilio unus idemque fuit, Aureliani temporibus Thraciorum Legatus floruerit, eidemque Aureliano maxime charus fuerit (1) ideoque facile ab infirmo Claudio ſelectus ut indumenta regia Aureliano deferret.

XXI. Quod ſi nemo prorſus ex Scriptoribus illis qui Claudii, & Aureliani vitam deſcripſere, ſi Zonaram ſolum, & fortaſſe Victorem exceperis, hanc Aureliani deſignationem memorarunt, nihil propemodum ex tanto ipſorum ſilentio deduci poſſe putaverim, quum tanta ſit in coaevis etiam temporum illorum Scriptoribus perplexitas, inconſtantia, ac perturbatio, ut ubique tenebrae, & antiquiorum diſſidia a proximis etiam Scriptoribus obſervata ſint. Ita quum Trebellius (2) dixiſſet quod una cum Gallieno Auguſto etiam Valerianus iunior eius frater occiſus fuit, ingenue ſubdit *quem multi Auguſtum, multi Caeſarem, multi neutrum fuiſſe dicunt.* Sed ipſe tamen Va-

(1) Vopiſc. in Bonoſo p. 247.
(2) In Galli. pag. 181.

Valerianum Imperatorem fuiſſe probat quod *capto iam Valeriano* ſeniore *ſcriptum inveniatur in Faſtis* VALERIANO IMPERATORE COS. Ita Vopiſcus (1) de Firmo loquens, qui in Aegypto contra Aurelianum imperium arripuit, ait Firmum ipſum a pluribus, & a ſe quoque *latruncalum fuiſſe non Principem appellatum* antequam certa imperii ab illo ſuſcepti indicia deprehendiſſet. Siquidem ait *illum & purpura uſum, & percuſſa moneta Auguſtum eſſe vocitatum: quinetiam nummos eius Severus Archontius protulit: de Graecis autem Aegyptiiſque Libris convicit illum* Αὐτοκράτορα *in Edictis ſuis eſſe vocitatum*. Itaque, ſi de Valeriani iunioris dignitate Trebellii temporibus, paucis nimirum poſt Valeriani caedem annis, inter Hiſtoricos ambigebatur, ſi de Firmi imperio ipſa quoque Diocletiani aetate, qua floruit Vopiſcus, diſceptabatur, quis mirari unquam poterit ſi Scriptores ipſi Aureliani *deſignationem* praeterierint, & Auguſteum ſolum ipſius imperium deſcripſerint? Quemadmodum ergo Valeriani iunioris imperium ex Faſtis, & Auguſtea Firmi dignitas ex ipſius nummis agnita, ac perſpicue demonſtrata fuit, cur eodem ipſo, graviorique iure Aureliani deſignatio ex pluribus nummis illis deduci non poterit, in quibus vel *ſeptimus* imperii annus, vel *ſeptima* Tribunicia Poteſtas exprimitur? Certe ex pluribus nummis illis perſpicue certoque conſtat quod Aurelianus *ſeptimum* imperii annum incepit, idque non alia ratione intelligi profecto poteſt, quam ſi ipſius initium ante Claudii mortem transferatur, quaenam melior, aut expeditior, aut accuratior explicandi ratio proponi unquam poterit, quam ſi circa Maium menſem anni *269.* peracto iam primo Claudii anno, partaque de Gothis victoria Aurelianus a Claudio ipſo *Imperator deſtinatus* fuerit, eoque honore potitus univerſam fere Imperatoriam poteſtatem acceperit? Ita ſane, quum Aurelianus Imperator anno 270. electus

 fuit

(1) In Firmo pag. 243.

fuit, Monetarii ipſius imperium in ſignandis nummis non ab ipſius inauguratione, ſed ab ipſa *deſtinatione* ſupputare poterant, ac Tribuniciam Poteſtatem ita exprimere perinde ac ſi haec ab ipſa deſtinatione proceſſiſſet, quum praeſertim hunc morem in aliis etiam Imperatoribus uſurpatum fuiſſe conſpicerent.

XXII. Sic, ut illuſtre exemplum hic proferam, quum Septimius Severus in Galliis degeret anno 197. Caracallam filium ſuum Imperatorem *deſtinavit*, titulus ille vel dignitas in Marmoribus, ac nummis etiam expreſſus fuit (1). Hinc in duabus Inſcriptionibus reperitur (2).

M. AVRELIO
ANTONINO CAES.
IMP. DESTINATO
SEVERI PERTINACIS
AVG. FILIO
RESP. AQV.

in nummis autem legitur DESTINATO IMPERAT. & DESTINATO IMPERATORI. Quamvis autem Caracallae ſic deſtinato Imperatoris inſignia, & Tribunicia Poteſtas, & Auguſti nomen proximo ſolum anno 198. conceſſum fuerit, ideoque in pleriſque nummis Tribunicia Caracallae Poteſtas ab anno 198. poſt 13. Aprilis diem veluti cardine deducatur, in pluribus tamen aliis a Pagio (3) prolatis ab anno ſuperiori 197. numeratur; ut Baronius, ac Noriſius obſervarunt, (4), qui quum perplexum hunc nodum intactum reliquiſſent, ipſius dirempti laudem Pagio conceſſerunt. Ille nimirum, quum duplex in Caracallae nummis ac marmoribus Tribuniciae Pote-
ſta-

(1) Vid. Pag. Crit. ad an. 197. n. 2.
(2) Grut. pag. 267. n. 8. & 9.
(3) Ibi. n. 8.
(4) De Vot. Decen. c. 4.

ſtatis initium diſtinxiſſet, perſpicuis exemplis oſtendit quod quum Caracalla *Imperator deſtinatus* fuiſſet, haec ipſa Tribunicia Poteſtas ei *deſtinata* cum ceteris, quas deinde obtinuit, numerata fuit. Eiuſmodi vero morem, novamque Tribuniciae Poteſtatis numerandae rationem, niſi plurimum fallor, ex ſimillima Conſulatus numerandi ratione iis temporibus invecta profluxit. Etenim in celebri Foroiulienſi inſcriptione (1) Aurelianus TRIB. POT. IIII. COS. III. vocatur, ideoque anno 274. *quartus* imperii annus cum *tertio* Conſulatu coniungitur perinde ac ſi Kal. Ianuarii anni 274. tertio Conſul proceſſiſſet; quum tamen hoc anno nonniſi *ſecundum* Conſulatum gereret. At Pagius quum obſervaſſet in alio Marmore (2) Aurelianum ipſum eodem anno 274. TRIB. POT. V. COS. DESIG. III. vocari, optime feliciterque coniecit (3) in Foroiulienſi Lapide hunc ipſum Conſulatum *deſignatum* una cum aliis iam ſuſceptis numerari, idque longe veriſimilius putavit quam ſi conſulatum ſuffectum anno 258. ab Aureliano geſtum hic numeratum eſſe dicatur. Itaque ſi in exprimendo conſulatuum numero *deſignatus* etiam una cum aliis iam ſuſceptis ſupputari conſuevit, quamvis incertum foret an Imperator eſſet ſuperſtes futurus, & conſulatum illum ſuſcepturus, quanto facilius Tribunicia Poteſtas *deſignata* numerari potuit, poſtquam Imperator illa, ceteriſque ſequentibus erat potitus? quum praeſertim Tribunicia Poteſtas, quae olim Auguſtorum propria fuerat, ſequioribus iis temporibus etiam Caeſaribus communis eſſet, ideoque Hoſtiliar (4) CAESAR TRIB. POT. II. PRINC. IVV. vocatur. *Imperatoris* nomen, quod olim Auguſtorum peculiare fuerat, poſt M. Aurelii tempora Caeſaribus quoque tribuebatur:

H 2

(1) Vide Pagi diſſer. Hypat. p. 13. & 69.
(2) Grut. p. 276. n. 4.
(3) Diſſer. Hyp. p. 13. & 69.
(4) Murat. p. 252. n. 7. & Doni. Claſ. III. n. 51.

batur; unde Alexander Severus nondum *Auguſtus* Αὐτοκράτωρ appellatur, & Voluſianus IMPERATOR CAESAR vocatur antequam *Auguſtus* eſſet; ſicuti viciſſim titulus aut nomen *Principis Iuventutis*, olim Caeſarum proprium, tunc ipſis quoque *Auguſtis* tributum eſſe conſpicimus, ut proinde Aurelianus Auguſtus in Marmore PRINC. IVVEN. vocetur (1), & DIOCLETIANO ORBIS DOMINO PRINCIPI IVVENTVTIS dicatum Marmor occurrat, (2) quod pluribus exemplis aliis Bandurius (3) oſtendit.

XXIII. Itaque, ut vela iam contraham, ſi Aurelianus, circa menſem Maium anni 269. a Claudio ſucceſſor deſignatus, Caracallae inſtar *Imperator deſtinatus*, vereque ampliſſima poteſtate donatus fuit, defunctoque Claudio *conſenſu omnium Legionum factus eſt Imperator* (4), ac Tribuniciam Poteſtatem Auguſtae coniunctam obtinuit, in hac hypotheſi, vel explicandi ratione a me propoſita ineunte Auguſto menſe anni 275. Aurelianus *ſextam* Tribuniciam Poteſtatem, *ſextum* imperii annum abſolviſſet, *ſeptimumque* inchoaſſet, ideoque in nummis tum graecis, tum latinis etiam *ſeptimus* imperii, vel Tribuniciae Poteſtatis annus inſcribi poterat, & in Aegyptiis *octavus* etiam ſignari potuiſſet, ſi ad 29. Auguſti diem perveniſſet. Haec autem explicandi ratio longe facilior, & commodior eſt futura ſi ſex interregni menſes Aureliani mortem conſequuti Aureliano ipſi cum pluribus concedantur; quemadmodum ſane menſes ipſos Tacito poſt interregnum electo ab iis tributos eſſe conſpicimus, qui Marmora collocarunt (5), in quibus TR. P. II. Claudii Ta-

(1) Murat. p. 128.
(2) Doni Claſ. III. n. 65.
(3) Pag. 436.
(4) Vopiſc. pag. 214.
(5) Grut. p. 277. Vid. Band. p. 417.

Taciti memoratur, quamvis ille vix ſextum imperii menſem attigerit. Quo certe loco depravatus, & adhuc in mendo cubans Vopiſci (1) textus corrigendus erit. Etenim Scriptor ille de Tacito, & Floriano fratribus agens ait: *Duo Principes una extiterunt domo, quorum alter ſex menſibus, alter vix duobus imperarunt quaſi quidam Interreges inter Aurelianum, & Probum poſt interregnum Principes appellati.* Caſaubonus, & Salmaſius hic errorem irrepſiſſe dicunt, quum fratres illi non *poſt interregnum*, ſed interregni tempore appellati fuerint, nihilque tamen adiecerunt, quo perſpicuus error ille corrigeretur. Legendum arbitror *per interregnum*, quum vere uterque frater imperium interregni tempore inter Aurelianum, & Probum acceperit.

XXIV. Ceterum, ut ad Aurelianum ipſum revertar, non facile profecto ego dixerim an ex hoc altero ipſius initio, quod in explicandis eiuſdem nummis adhibui, Euſebii opinio profluxerit, qui tertiam Antiochenam Synodum, in qua Paulus Samoſatenus eius urbis Epiſcopus damnatus, eaque dignitate privatus fuit, Aureliani aetate celebratam eſſe teſtatur. Siquidem Scriptor ille tum diligens, tum eorum temporum proximus de hiſtoria apud orientales celeberrima loquens ait: Κλαύδιος κατήϛη διάδοχος· δεύτερον ἔτος διελθὼν ἔτος, Αὐρηλιανῷ μεταδίδωσι τὴν ἡγεμονίαν· καθ' ὅν τελευταίας συγκροτηθείσης πλείϛων ὅσων Ἐπισκόπων Συνόδȣ, φωραθεὶς κ) πρὸς ἁπάντων ἤδη σαφῶς καταγνωσθεὶς ἑτεροδοξίαν ὁ τῆς κατὰ Ἀντιόχειαν αἱρέσεως ἀρχηγὸς (2) *Claudius* Gallieni *ſucceſſor electus eſt: qui quum biennium imperaſſet, Aureliano deinde tradidit principatum. Huius temporibus poſtrema Synodus plurimorum Epiſcoporum congregata eſt, in qua auctor ille nefandae apud Antiochiam haereſeos Paulus convictus, & ab omnibus manifeſtiſſime deprehenſus*

(1) In Flor.
(2) Hiſt. Eccl. Lib. VII. c. 28. & 29. Vid. Syncel.

ſus falſi dogmatis reus. Quamvis tamen haec perſpicue diſerteque ab Euſebio dicantur, compertum eſt tamen quod Synodus illa anno 269, incaepta, & abſoluta fuit. Siquidem Patres, qui ad ipſam convenerant, abſoluta iam Synodo Epiſtolam ad Dionyſium Romanum Pontificem Euſebio ipſo teſte (1) ſcripſerunt, qui ut in Pontificalibus Libris legitur obiit 26. Decembris die *Claudio*, *&* *Paterno Coſſ.* hoc eſt anno 269. (2) ideoque Synodus abſoluta, & Epiſtola ſcripta fuit Novembri menſe, vel, ſi libeat, alterutro ex duobus ſequentibus, quum nondum Dionyſii mors in Oriente nunciata foret; Firmilianus vero Caeſareae Epiſcopus paulo ante Synodi initium 28., ut videtur, Novembris die, qua a Graecis colitur, Tarſi obierat, & Gregorius Thaumaturgus, qui Synodo interfuit, & in Menaeis *ſub Aureliano* vixiſſe dicitur, anno ſequenti interiit quum ipſius memoria in Eccleſiae Faſtis 3. Iulii, vel 17. Novembris die recolatur (3). Baronius, ut nodum hunc ſolveret, Dionyſii mortem & Concilium ipſum ad annum 272. tranſtulit; Petavius mortem ad ſequentem annum transferendam putavit; Valeſius perſpicuo properantis calami errore *Claudii & Paterni* conſulatum in anno 270. collocavit; Pagius (4) hanc Synodum ſub Claudio incaeptam & abſolutam eſſe dicit, ideoque Euſebium aut erraſſe, aut perperam intellectum eſſe contendit, quumque ea ſolum Euſebio mens foret quod Paulus iam ſub Claudio damnatus Aureliani tempore ab Antiochena ſede, quam adhuc Zenobiae patrocinio fretus occupabat, Zenobia victa anno 272. expulſus fuerit, Interpretes omnes exiſtimarunt Antiochenam Synodum, & Pauli damnationem ſub Aureliano ipſo ab Eu-

(1) Ibi c. 29.
(2) Tillem. Art. IV.
(3) Tillem. Art. II.
(4) Diſſer. Hyp. p. 372.

Euſebio collocari. Tillemontius (r) autem optime accurateque demonſtrat quod haec explicatio a perſpicuis Euſebii verbis manifeſtiſſime abhorret. Itaque, ſi Euſebius a manifeſtiſſimo errore, ut par eſt, defendi debeat, id unum ſupererit ut Aurelianus anno 269. aliqua ratione imperaſſe dicatur, ut proinde Euſebius Scriptorem aliquem ſit ſequutus, qui Aureliani initium ab anno 269. duxerat, ideoque Antiochenam Synodum, & Pauli damnationem Aureliani temporibus adſcripſerat.

(r) Nota IV. p. 665.

EDVARDI CORSINI
EPISTOLA
DE
HERMIAE VABALLATHI
NVMMIS IMPERIO ATQVE AETATE.

NOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO VIRO

HANNIBALI
OLIVERIO
PATRICIO PISAVRENSI

EDVARDVS CORSINVS
CL. REG. SCHOLARVM PIARVM.

SI quae fortaſſe veteris Auguſtae Hiſtoriae pars eſſe poſſit, quae maximo optimoque iure legentium animos incredibili rerum novitate, ac mira prorſus diuturnaque Imperii perturbatione percellere, & commovere debeat, ea profecto eſſe ſolet, OLIVERI doctiſſime, quae varios Valeriani Auguſti caſus, eiuſque filii & collegae Gallieni vitam, ideoque res ab anno Chr. 253. ad annum uſque 268. in Oriente, atque Occidente geſtas complectitur. Etenim primum Valerianum ipſum a Perſis ſuperatum, in Perſidem abductum, ibique ſexennii ſpatio non captivi Regis, ſed mancipii inſtar oppreſſum, tandemque immaniter a barbaro Perſarum rege interemptum conſpicimus. Deinde

vero maxima, & incredibili Gallieni ſocordia univerſas Romani Imperii Provincias ita miſerrime diſcerptas intuemur, ut ferventibus ubique bellis novi quotidie Caeſares, & Auguſti prodierint; ideoque XXX. ſaltem Tyranni, vel Auguſti memorentur, qui omnia ſuſdeque inverterint, licet ignavum Gallieni Caeſaris, ſive potius, ut in nummo legitur, *Gallienae Auguſtae* animum minime perturbaverint, qui ſtipitis inſtar immotus ſupremum Imperii funus, & exitium ſpectabat. Denique, ne ſquallida Imperii Romani facies hic fuſius exponatur, Orientis univerſi imperium a femina occupatum, filiorumque nomine pluribus annis ſervatum eſſe admiramur: ut nihil propemodum inſolens adeo, indecorum, ac turpe effingi poſſit, quod luctuoſa illa Gallieni aetate non contigerit. Itaque mirari plane non poſſumus ſi in tanta temporum iniquitate, Principum aut Tyrannorum numero, Imperii vaſtitate, rerumque omnium perturbatione, in ipſis etiam Hiſtoriis, ac Nummis mira perplexitas, & obſcuritas obſervetur; quum praeſertim Gallieni temporibus in Hiſtoricos ipſos, & nummorum artifices incuria, ac barbaries irrepſiſſet: ut proinde plurimi Nummorum interpretes ab ipſo Gallieni Imperio novi, deteriorisque aevi initium in Caeſarum, & Auguſtorum Nummis ducendum eſſe putaverint.

II. Ex eiuſmodi vero Caeſarum, aut Tyrannorum nummis, qui plurimi ad haec uſque tempora pervenerunt, nulli profecto vel obſcuriores, vel magis implexi videntur, quam qui *Vaballathi* nomen, ac vultum praeſeferunt; quum maxima, ac mira prorſus varietas in nummis ipſis occurrat, ut, ſi fortaſſe *Vaballathi* nomen in iis ſuſtuleris, non ab uno eodemque Principe, ſed a pluribus, diſtinctiſque Principibus cuſi videantur. Certe in nonnullis *Vaballathus* ipſe *Imperator Caeſar Auguſtus* vocatur; in aliis ſolum *Imperator*, diſſi-

diſſimulato *Caeſaris*, & *Auguſti* titulo, occurrit; in aliis denique ſolo contentus *Vaballathi* nomine nullo prorſus titulo, vel dignitatis indicio decoratur. In Latinis nunquam ille patris nomen oſtentat, quod in Aegyptiis tamen ſemper exprimitur. In Latinis ipſis inſuetae prorſus epigraphae ſive tituli reperiuntur, quarum explicationem ne divinando quidem exſculpere, aut proferre nunc licet, ut inferius oſtendetur ubi titulos, ac epigraphas illas in varias veluti claſſes ita ſecernam ut ex eiuſmodi nummorum diſcrimine veram (ſi fieri id quidem, aut ſperari unquam poſſit) ipſius hiſtoriam, varioſque caſus temere, ut opinor, ab Interpretibus expreſſos oſtendam. Sed haec in tanto veterum Scriptorum ſilentio vel oſcitantia levius ferenda forent. Id vero magis mirandum quod eiuſmodi nummorum Interpretes ne verum quidem eius Principis patrem vel genus agnoverint; ideoque tum in explicandis Vaballathi nummis, tum in exprimenda ipſius hiſtoria in varias, planeque diſſidentes ſententias abierint, quas ubi ſincere, ſuiſque fere coloribus expreſſero, eam, quae mihi veriſimilior cenſetur, exponam. An vero rem acu tetigerim nemo ſane, OLIVERI praeſtantiſſime, Te facilius intelligere, vel accuratius iudicare poterit, quum maxima & incredibili hiſtoriarum cognitione, veterum monumentorum ſcientia, praeſertim vero obſcuriorum numiſmatum rite explicandorum felicitate mirifice excellas. Quis enim ignoret quam nitide, diligenter, atque accurate veteris Quiritum pecuniae ſymbola, pondus ac viciſſitudines demonſtraveris? Quem fugiat in Etruſcis monumentis omnibus rite explorandis Te ſubtiliter adeo, ingenioſeque verſatum eſſe, ut controverſiam, quae inter doctiſſimos ſane Viros exarſerat, veluti ſequeſter diremeris, aut certe breviorem, longeque nitidiorem Eruditorum oculis, ac iudicio ſubieceris? Quis denique, ne in praeclaris aliis ingenii tui monumentis recenſendis hic

immorer, quis ingenue non fateatur Tibi uni gloriam, ac illuſtre decus deberi quod Samniticos nummos acutioribus etiam Viris incognitos, ſimulque antiquiſſimos Romanorum characteres ac voces iis inſculptas perſpicue certoque explicaveris, & eximium Romanae Hiſtoriae caput nova quadam, & admirabili luce perfuderis? Itaque) licet reprehendi poſſe ego videar quod eiuſmodi Virum veluti controverſiae iudicem non formidaverim, in eo tamen aut laudem aut veniam ſperare ego potero quod tenuem hanc ſtudiorum meorum partem aequiſſimi, atque humaniſſimi viri nomine, & auſpicio decoraverim. Quod ſi fortaſſe nova haec opinio, quae explicandis *Vaballathi* nummis, eiuſque hiſtoriae contexendae a me proponitur, Tibi probetur, nihil eſt certe quin ipſam Eruditis aliis, ac ſeverioribus etiam iudicibus probari poſſe confidam.

III. Vt autem plurima, quae de Vaballathi nummis, hiſtoria, variiſque caſibus dicenda nobis occurrent, facilius intelligi, & accuratius exponi poſſint, in ipſo veluti limine obſervari plurimum velim quod quum Valerianus Auguſtus Gallieni pater, ac in imperio collega in Orientem profectus contra Saporem Perſarum regem infeliciſſime dimicaſſet, ab eoque captus anno Chr. 260. & in Perſidem abductus eſſet, Sapor ipſe victoria, ac praeda ſuperbiens finitimas omnes Syriae Provincias Romanorum ſocias vexavit, ſupremamque Romano Imperio cladem intuliſſet, niſi Odenathus Palmyrenorum Princeps eximia in Romanos fide, ac Valerianum pietate, & acerrimo in Perſas odio incenſus Provincias illas, ac Romanum Imperium ab impendente exitio conſervaſſet.

IV. Quamvis autem Hiſtorici de bellica Odenathi virtute, ac praeclaris animi, corporiſque dotibus mire conſentiant, in exponenda tamen ipſius origine, & conditione plurimum diſſident. Etenim Agathias (1) ipſum ob-

(1) Libr. IV. pag. 74.

obſcuri, ignotique generis fuiſſe dicit, ſolaque bellica fortitudine, partiſque victoriis illuſtrem Ὀδέναθος ὁ Παλμυρηνὸς ἀνὴρ ἀφανὴς μὲν τὰ πρῶτα, καὶ ἄγνωστος· ταῖς δὲ Σαπώρου συμφοραῖς, καὶ οἷς ἔδρασεν ἐπ' αὐτῷ, μεγίστην ἀράμενος δόξαν *Odenathus Palmyrenus vir initio quidem obſcurus, & ignotus; e cladibus tamen Sapori illatis, rebuſque in eum geſtis ſummam conſequutus gloriam*. Odenathus ipſe a Sexto Rufo (1), & a Hieronymo (2) *Decurio Palmyrenorum*, atque a Trebellio (3) *Princeps Palmyrenorum* vocatur. Zoſimus (4) ait quod quum Gallienus in Scythas profecturus eſſet, Perſici belli Ducem elegit Odenathum ἄνδρα Παλμυρηνὸν, καὶ ἐκ προγόνων τῆς παρὰ τῶν Βασιλέων ἀξιωθέντα τιμῆς *virum Palmyrenum, & inde uſque a maioribus ſuis eum honorem conſecutum, qui concedi ab Imperatoribus ſolet*: Zonaras (5) illum ἡγεμονεύοντα τῶν Παλμυρηνῶν *Palmyrenorum Praeſidem*, ſive *Ducem* vocat, alibique dicit quod Gallienus ipſum πάσης ἀνατολῆς προεχειρίσατο Στρατηγὸν *totius Orientis Praefectum creavit*. Procopius (6) aſſerit quod *Zenobia fuit uxor Odenathis Regis Saracenorum in eo tractu degentium, qui veteri foedere coniuncti Romanis erant: & hic fuit Odenathes, qui Imperium Orientale Romanis aſſeruit victum a Medis*. Itaque, ſi clarioribus, gravioribuſque Veterum teſtimoniis inſiſtamus, dubitari certe non poterit quin Odenathus ipſe & avita generis gloria, & opibus, & auctoritate inſignis fuerit, ideoque merito Zenobiam uxorem duxerit, quae Trebellio (7) teſte *mulierum omnium Orientalium nobiliſſima, & ſpecioſiſſima* fuit, atque

(1) Breviar. num. 23.
(2) In Chr. ad an. 266.
(3) In Odena.
(4) Libr. I. in Galli.
(5) Lib. XII. n. 26.
(6) De Bel. Perſ. Lib. II. c. 5.
(7) In Oden. p. 192.

atque a Seguino (1) Cleopatrae affinis, ſimulque ex Romana familia oriunda fuiſſe creditur, quum Zenobia ipſa in nummis *Septimia Zenobia Auguſta* dicatur, atque a Septimio illo fortaſſe vel nomen, vel originem duxerit, qui in Ptolemaei poſtremi aula praecipuus fuit, ac Pompeium interemit: quemadmodum etiam Zenobiae pater, aut avus in *Septimiam* gentem ab Imperatore Septimio Severo adſciſci potuit, qui ante imperium Syriae praefuit. Ita prorſus in Palmyreno Marmore, quod anno Chr. 267 Palmyrae poſitum fuit, nominatur (2) *Septimius Vorodes Proc. Aug.* in alio anni 254. *Septimius Airanus Odenathi filius ſplendidiſſimus Senator* (3); itidemque in alio (4) *Septimius Odenathus Airani Vaballathi* filius, *Naſori* nepos: quod nimirum Palmyrenorum plures Zenobiae, ac ipſius fortaſſe Odenathi inſtar in *Septimiam* familiam recepti iam forent.

V. Ceterum, licet Odenathus hac avita generis nobilitate, & ipſa quoque Zenobiae coniugis gloria excelleret, nondum tamen *Regis* nomine decoratus erat. Siquidem Trebellius (5) de eius itinere, ac bellico apparatu contra Saporem ſuſcepto loquens ait *Odenathus aſſumpto nomine primum regali cum uxore Zenobia, & filio maiore, cui erat nomen Herodes, minoribus Herenniano, & Timolao, collecto exercitu contra Perſas profectus eſt*. Deinde vero Odenathus rebus in Perſide feliciter praeclareque geſtis *rediens Imperatoris nomen accepit*. Hinc Trebellius (6) ipſe teſtatur quod *capto Valeriano, cum Odenathus iam Orientis cepiſſet Imperium, totius prope Orientis factus eſt Imperator*. Quinetiam Herodes quoque *non Zenobia matre, ſed priore uxore*

(1) Selecta Numiſ. pag. 76.
(2) Murat. p. 744. n. 1.
(3) Ibi n. 2.
(4) Ibi n. 3.
(5) In Odena. p. 192.
(6) In Gallien. pag. 175.

uxore genitus cum patre accepit Imperium (1); ideoque *Herodes* ipſe *poſt reditum de Perſide cum patre Imperator eſt appellatus* (2). Eiuſmodi vero *Imperatoris* nomine, quod Odenathus ex Perſide rediens aſſumpſit, ac Herodi quoque filiorum maximo communicavit, non *Auguſti* dignitatem, ſed ſolum ex veteri Romanorum conſuetudine ſupremam in milites poteſtatem, ac belli adminiſtrandi ius deſignatum eſſe putaverim; ideoque nummos mox proferendos, quibus Herodes, atque Odenathus etiam *Auguſtus* vocatur, aliquanto ſerius cuſos exiſtimo. Id ex ſingulari, ſed obſcuriſſimo tamen Herodiani nummo deduci poſſe ego ſuſpicor, in cuius antica parte circa Herodiani caput legitur (3)

HERODIANVS IMPERATOR V M

in adverſa vero parte ubi figura ſtans cornucopiae dextra, ſiniſtra biceps ferrum ignotum tenens conſpicitur, haec epigraphe habetur

MANOSMIOD

Quum Herodes, ſive Herodianus ex Perſide reverſus Trebellio teſte cum Odenatho patre *Imperator ſit appellatus*, legendum arbitror IMPERATOR *Vtriuſque Militiae*. Quamvis enim ſaepiſſime in Latinis Scriptoribus, ac Marmoribus etiam *Magiſter Militum*, *Magiſter utriuſque Militiae*, peditum nempe, atque equitum, reperiatur; fieri tamen profecto potuit ut Magiſter ille nobiliori etiam nomine *Imperator* vocaretur, atque Odenathus in Herodiani nummis eximiam hanc dignitatem ac poteſtatem filio conceſſam expreſſerit.

K Ad-

(1) Trebel. in Herode p. 193.
(2) Treb. in Oden. p. 192.
(3) Band. p. 282. Mediob. p. 385.

Adverſam vero nummi ipſius epigraphem ita legendam opinor

MANOS Militum In Oriente Dux

Ac certe quidem vox *Manos*, vel *Manus* frequenter admodum in Edeſſena, vel Oſrhoena hiſtoria occurrit (1), atque in Lucillae nummo MANNOC Oſrhoenes Dynaſta habetur (2), quamvis alibi MANOC legatur (3). Licet autem in Latino nummo Latina inflexio ſervari, ideoque *Manus* exarari debuiſſet, plurimis tamen exemplis apparet quod Graeca quoque, ſive potius antiquior Latinorum inflexio uſurpata fuit. Sic in Marmore *V. C. C. Iulius Scyleros* (4) habetur, in nummis DIVOS IVLIVS (5), DIVOS CLAVDIVS (6), PHILIPPOS (7), *Beturios*, *Contuios &c.* legitur, atque in nummo quodam apud Geſnerum (8) circa Equitem legitur ƆONNOIΔ, illudque nomen ſibi incompertum eſſe fatetur Geſnerus. Ego vero vix dubito quin illud idem nomen, idemque vir eſſe debeat, qui in ſimili prorſus nummo apud Geſnerum ipſum (9) MONOC vocatur. Itaque in Herodiani nummo *Manos* illuſtris quidam Oſrhoenes regionis vir intelligi fortaſſe debet, qui in Oſrhoene, ſive, ſi libet, Oriente *Militum Dux*, ſive *Militiae Magiſter* fuerit. Nulli vero mirum eſſe debet ſi Manus ipſe cum Herodiano, ideoque *Militiae Dux* cum utriuſque Militiae *Imperatore* in nummo coniun-

(1) Vid. Bayer. Hiſt. Oſrhoe.
(2) Seguin. Sel. Num. pag. 158.
(3) Dio. Lib. 68.
(4) Spon. Miſc. p. 274.
(5) Mediobar. p. 92.
(6) Froelic. pag. 92.
(7) Ibi p. 128.
(8) Tab. 84. n. 9.
(9) Vir. Ill. Tab. 4. n. 22.

niungatur. Siquidem etiam in Valeriani ſenioris nummo (1), qui Tillemontio (2) iudice anno 256. cuſus fuit, in adverſa parte legitur (3)

GALLIENVS CVM EXER. SVO

Illud potius mirandum quod Cl. Bimardus (4) aſſerit in Muſeo Regio Aegyptium Aureliani nummum reperiri, in cuius antica parte Aureliani, & Athenodori cuiuſdam capita ſeſe reſpicientia obſervantur: perinde ac ſi Athenodorus ille Aureliani ſocius, ac imperii collega fuiſſet, quod tamen a nullo prorſus veterum Scriptorum memoratur. Quandoquidem vero Bimardus neque nummi typum, neque epigraphen, ut par erat, expreſſit, nihil omnino de eiuſmodi Athenodori genere, ac dignitate decerni nunc poteſt; idque unum ex hoc ipſo exemplo ſuaderi, vel confirmari poterit quod ſi Aurelianus Auguſtus Athenodori veluti Imperatoris, aut Militiae Ducis nomen in nummis ſuis expreſſit, longe facilius ab Herodiano Mani nomen exprimi profecto poterat; quum Herodianus ipſe, atque etiam Odenathus ipſius pater, poſt reditum de Perſide ac victorias de Sapore Rege partas non *Auguſti*, vel *Caeſaris*, ſed ſolo *Imperatoris* titulo decorati forent.

VI. Tantum vero abeſt ut novum hoc *Regis*, ac *Imperatoris* nomen ab Odenatho ſuſceptum Romanis, ipſique Gallieno grave fuerit, ut potius Gallienus ipſe Odenathum poſtquam Perſas vaſtavit (5) *participato Imperio Auguſtum vocaverit*, *eiuſque monetam*, *qua Perſas captos traheret*, *cudi juſſerit*, *quod & Senatus*, *& Vrbs*,

(1) Mediob. p. 367.
(2) In Valeri Art. II. p. 302.
(3) Band. p. 106. 107.
(4) Introd. ad Scient. Numiſ. Tom. II. p. 450.
(5) Trebel. in Gallie. p. 180.

& omnis aetas gratanter accepit. Id vero circa menſem Iunium anni 264. contigiſſe debuit, quum Trebellius aſſerat (1) quod *Gallieno*, *& Saturnino Coſs. Odenathus Rex Palmyrenorum obtinuit totius Orientis Imperium*; alibique (2) dicat id contigiſſe poſtquam Gallienus decennalia ſua celebraverat, quae ſane in menſem, ac annum illum inciderant. Eiuſmodi vero tum *Imperatoris*, tum *Auguſti* nomine ac dignitate Odenathum tribus ſaltem annis potitum fuiſſe demonſtrant eius nummi, in quibus habetur (3)

IMP. C. ODENATHVS P. F. AVG

ATT. KAIC. ΟΔΗΝΑΘΟC CEB. L. Γ.

ATT. KAIC. ΟΔΗΝΑΘΟC CEB. ETC. L. Δ.

idemque prorſus de Herode, vel Herodiano eius filio dici debet, quum in nummis eius legatur

IMP. C. HERODES P. F. AVG.

IMP. C. HERODIANVS AVG.

ATT. KAI. ΗΡΩΔΙΑΝΟC CEB. L. Γ.

Itaque Odenathi, ſimulque Herodis caedes, quae nefario Maeonii ſcelere, Zenobia ipſa, ut fertur, conſentiente patrata fuit, poſtremis anni 267. menſibus adſcribi debet poſtquam proximo, ut ſcribit Syncellus, ante mortem anno, ideoque anno 266. Odenathus irruptione iterum in Perſidem facta Carrhas, & Cteſiphon-

(1) In Gallieno p. 179.
(2) In Salonino pag. 184.
(3) Band. p. 281. 282.

phontem Meſopotamiae urbes invaſerat (1). Eo defuncto, ut teſtatur Trebellius (2), *Zenobia uxor eius quod parvuli eſſent filii eius* Odenathi, *qui ſupererant Herennianus, & Timolaus, ipſa ſuſcepit imperium:* id tamen non ſuo, ſed filiorum nomine ab illa factum fuiſſe Trebellius ipſe alio in loco memorat (3) *Odenathus moriens duos parvulos reliquit Herennianum, & fratrem eius Timolaum, quorum nomine Zenobia uſurpato ſibi Imperio.. rempublicam obtinuit, parvulos Romani Imperatoris habitu proferens purpuratos;* alibique dicit (4) quod *Zenobia poſt Odenathum maritum imperiali ſagulo perfuſo per humeros habitu Didonis ornata, diademate etiam accepto, nomine filiorum Herenniani, & Timolai imperavit.* Ac certe quidem in latino ipſorum nummo, quem ex Vrſino profert Triſtanus, legitur (5)

HERENNIANVS ET TIMOLAVS AVGG

atque in adverſa parte PRINC. IVVEN. & in aliis a Baudelotio deſcriptis habetur (6)

ATT. K. HPENNIANOC CEB.

ATT. K. TIMOLAOC CEB

ſicuti tres Zenobiae ipſius nummi reperiuntur, in quibus illa vocatur (7)

CEΠTIMIA ZHNOBIA CEBACTH L. ε

item-

(1) Vid. Tillem. in Galli. Art. XV.
(2) In Galli p. 180 & Hieron. in Chron.
(3) In Heren. pag. 197.
(4) In Zenob. p. 198.
(5) Vid. Band. p. 398.
(6) Utili des Voya. Tom. II. p. 370.
(7) Band. p. 395.

itemque ab Harduino nummus alius deſcribitur (1) cum L. Z. *anno ſeptimo*, qui proinde anno 271. cudi debuit, proximo nimirum antequam ab Aureliano ſuperata, & capta illa foret. Itaque Harduinus ipſe profecto fallitur dum *ſeptimum* hunc annum Zenobiae nummo inſcriptum non Zenobiae, ſed Vaballathi filii fuiſſe dicit, cuius nomine imperabat Zenobia. Siquidem Vaballathus ipſe imperium nonniſi 267. anno poſt Odenathi mortem ſuſcepiſſe potuit, ideoque anno 272. ſuperatus *ſeptimum* imperii annum auſpicari non potuit: unde in eius nummis *ſecundus* Aureliani annus, hoc eſt 271. cum Vaballathi *quinto* coniunctus conſpicitur. Ita quoque Harduinus (2) ipſe decipitur dum characteribus ΠΑΛ, qui in adverſa eius nummi facie prope palmam arborem exprimuntur, *Palaeſtinam* deſignari putavit; quum perſpicue potius *Palmyra* Zenobiae regia deſignetur (3).

VII. Quamvis autem Trebellius conſtanter adeo, diſerteque dixerit quod Zenobia Herenniani ac Timolai filiorum nomine imperium ſuſcepit, illos Auguſtorum habitu purpuratos oſtendit, utrumque in latino, & graecis nummis *Auguſtum* vocavit; Vopiſcus (4) tamen ab illa non Herenniani, & Timolai, ſed *Balbati* filii nomine imperium ſuſceptum fuiſſe dicit. Siquidem pluribus ad Zenobiam ipſam ſpectantibus perſpicue narratis ait: *Hoc quoque ad rem pertinere arbitror Balbati filii nomine Zenobiam, non Timolai, & Herenniani, imperium tenuiſſe, quod tenuit.* Hinc Caſaubonus (5) Vopiſcum erraſſe, atque in ipſo quoque *Balbati* nomine deceptum eſſe putavit, quod Vir Cl. prorſus

(1) Hiſt. Aug.
(2) Hard. in Tetrico.
(3) Vid. Band. in Adden.
(4) In Aurel. p. 221.
(5) Notae ad Vopiſ. p. 232.

proſus confictum temereque ex vulgi errore formatum exiſtimavit. Etenim, ut Caſaubonus ait, quum Romani Palmyrenos, aut Syros illuſtria quaedam de *Babala*, vel *Babalat*, hoc eſt Syriaca lingua de *Regina* narrantes audirent, hoc ignoto nomine *Regem* aliquem a Syris indicari putarunt, ideoque *Balbatum* Zenobiae filium temere fingentes Vopiſcum ipſum in errorem induxerunt. Hinc Caſaubonus ipſe, quum in nummis ΟΥΑΒΑΛΛΑΘΟϹ ΑΡΜΕΝΙΑϹ exaratum eſſe intelligeret, Vaballathum hunc in nummis expreſſum Armeniae Regem fuiſſe credidit, nihilque prorſus eiuſmodi nummos ad Zenobiam, aut ad commentitium illum *Balbatum* Zenobiae filium ſpectare. Inſignem hunc doctiſſimi alioquin Viri errorem demonſtravit Salmaſius: quum praeſertim in Palatino Vopiſci Codice pro *Balbathi* legatur *Baballathi*, quod ex vulgari pronunciandi more idem eſt profecto ac *Vaballathi*; ideoque merito Triſtanus omnium primus nummos omnes *Vaballathi* nomine inſignes ad hunc *Balbathum*, ſive potius *Vaballathum* Zenobiae filium a Vopiſco ſolo memoratum referendos eſſe coniecit.

VIII Quandoquidem vero Trebellius aſſerit quod Zenobia Herenniani, & Timolai nomine imperium ſuſcepit; Vopiſcus autem perſpicue teſtatur eam *Balbati filii nomine, non Timolai. & Herenniani, imperium tenuiſſe, quod tenuit*, ut haec duo mire diſſidentia Trebellii, ac Vopiſci teſtimonia componerent, ſimulque accuratam hiſtoriae ſeriem ex ſcriptoribus illis contexerent, Triſtanus (1), Vaillantius (2), Bouhierius (3), aliique plures varias, planeque diſſidentes rationes excogitarunt. Ac Triſtanus quidem, qui omnium primus *Vaballathi* nomen in nummis impreſſum, ſed Hiſtoricis tamen omnibus prorſus

(1) In Tom. III. p. 211.
(2) Mem. Acad. Inſcript. Tom. II. par. 2.
(3) Diſſert. de Num. Vabal.

ſus ignotum, in depravato Vopiſci loco deprehendit, Vaballathum ipſum non Odenathi, ac Zenobiae, ſed eius Herodis filium fuiſſe dicit, quem Odenathus, ut antea vidimus, non ex Zenobia, ſed ex priore coniuge ſuſceperat. Hinc in ſuperiori Vopiſci loco legendum eſſe putat Triſtanus *Vaballathi Herodis filii nomine*, idemque prorſus Vaillantius, ac Pagius (1) aſſeruit; quumque Vaballathus ipſe in Nummis, ut inferius oſtendetur, *Athenae* filius dicatur, Vaillantius hoc *Athenae* nomine Herodem ipſum deſignari credidit: perinde ac ſi Herodes alio quoque nomine *Athenas* vocaretur. Hinc integram Vaballathi hiſtoriam ita contexuit Vaillantius ut poſt nefariam Odenathi, & Herodis caedem Zenobia Vaballathi nomine imperium ſuſceperit; Romani vero, ne inſidiae a ſuperba animique viriis femina ipſi quoque Herodis filio ſtruerentur, adoleſcentem Romam deduxerint ut ibi educaretur; quumque demum Aurelianus anno 270. imperium ſuſcepiſſet, Vaballathus in Aegyptum veluti Romanorum fautor, & ſocius miſſus fuerit, ibique nummos illos ſignaverit, quos Aureliani Auguſti nomine & vultu decoratos conſpicimus. Denique quum Zenobia, quae interim imperium non Vaballathi abſentis, Romaniſque addicti, ſed Herenniani ac Timolai nomine occupabat, in Oriente victa, Romamque in triumphum deducta fuiſſet, Aurelianus Vaballatho non imperium quidem Orientis ſed tamen regnum aliquod aut dignitatem conceſſit, qua decoratus novem illos latinos nummos ſignavit, in quibus legitur

VABALLATHVS VCRIMDR

VABALLATHVS REXVCRIMPP

VABALLATHVS ITER IMPR

Hinc

(1) Crit. ad an. 274. n. 7.

Hinc facile intelligi, & explicari poſſe Vaillantius exiſtimavit cur Vaballathus Romanorum ſocius, & amicus fuerit, ideoque tum in Vaballathi, tum in Aureliani nummis utriuſque Imperatoris nomen ac vultus coniunctus appareat; deinde vero Vaballathus *Auguſti* nomine ſpoliatus obſcuriori ſolum titulo decoratus occurrat. Intelligi quoque poterit cur Zenobia Romanis infenſa Heraclianum, qui poſt Odenathi mortem ad regendas Provincias illas miſſus fuerat, expulerit (1); moxque Probatum Aegypti Praeſidem vicerit, ac Aegyptum ipſam ſemel iterumque occupaverit: quod illa nimirum & Herodi, & Vaballatho Herodis filio infenſa foret: quae ſane facile intelligi, & explicari non poſſent, ſi Vaballathus Odenathi, ideoque Zenobiae ipſius filius fuiſſet.

IX. Quum vero haec emendatio in Vopiſci textu adhibita, & haec univerſa rerum ſeries a Triſtano, & Vaillantio propoſita liberior videretur, Bouhierius Spanhemii, Bandurii, aliorumque veſtigiis inſiſtens exiſtimavit quod Vaballathus Odenathi ac Zenobiae filius natu maximus fuerit; quumque prius Zenobia Vaballathi filii nomine imperium ſuſcepiſſet, ubi conſpexit Vaballathum ipſum Romanis partibus addictum eſſe, non amplius Vaballathi, ſed aliorum filiorum nomine Herenniani, ac Timolai imperium contra Romanos, ac Vaballathum ipſum invaſerit. Itaque Bouhierius optime a Vopiſco dictum exiſtimat quod illa Balbathi nomine, non Herenniani & Timolai imperium tenuit; optime quoque a Trebellio dictum quod illa Herenniani, & Timolai nomine imperavit: quod nimirum Vopiſcus quidem de primis, Trebellius vero de poſtremis Zenobiae imperantis temporibus loquatur. Denique, ne obſcuriores opiniones alias hic memorem, Patinus & Begerus Vaballathum ipſum Odenathi ex priori coniuge,

L He-

(1) Trebel. in Gallie. p. 180.

Herodis inſtar, filium, ideoque Herodis fratrem natu minorem fuiſſe dicit: fortaſſe quod a Scriptoribus Herennianus ſolum, & Timolaus Zenobiae filii memorentur.

X. Nihil eſt autem cur in variis illorum ſententiis refellendis diutius immorer, quum ipſarum levitas in oculos ipſos incurrat, ac Triſtani in primis opinio, quamvis a Vaillantio probata fuerit, ſatis a Spanhemio (1), ac Tillemontio (2) confutata ſit. Quis enim facile contra perſpicuum Vopiſci teſtimonium conceſſerit Vaballathum non Odenathi ac Zenobiae, ſed Herodis filium fuiſſe, atque Herodem ipſum *Athenae* nomine vocatum eſſe, quum praeſertim Herodes in quinque ipſius nummis, qui ſuperſunt, ſemper *Herodes*, aut *Herodianus*, nunquam vero *Athenas* vocetur? Quod vero Vaballathus ipſe Romam delatus ibique educatus, anno 270. Aegypto redditus, tandemque ſuperata Zenobia ignoto quodam imperio donatus fuerit, ac latinos nummos cum epigraphe VCRIMDR ſignaverit, nulla veri ſpecie, ac nullo prorſus veterum Scriptorum praeſidio aſſeritur; iique latini nummi longe veriſimilius in aliqua Occidentis Provincia cuſi videntur, ut inferius oſtendetur. Nec multo ſane felicior altera Bouhierii opinio, in qua Odenathus ipſe *Athenas* vocatur, quum ipſe in nummis ſuperius expoſitis ſemper ODENATHVS & ΟΔΗΝΑΘΟC nominetur. Deinde vero quis credat aut Aurelianum Zenobiae filio Aegypti, vel Orientis imperium commiſiſſe dum Zenobia ipſa Romanis infenſa Romanorum duces in Aegypto degentes vexabat; vel Zenobiam filium ſibi rebellem, Romaniſque addictum in Oriente imperantem ferre potuiſſe? Itaque ſive Zenobiae calliditati, ſive iam concepto in Vaballathum odio id tribuatur, nihil abſurdius effingi poteſt quam ut Zenobia non Balbati,

(1) De Praeſt. Numiſ. Lib. VII. pag. 598.
(2) In Aurel. Nota X. pag. 534.

bati, ſed ſolo aliorum filiorum nomine imperaſſe dicatur, & Vaballatho filio prius amica, mox inimica cenſeatur, eaque ratione Vopiſcus cum Trebellio componatur.

XI. Ut autem reiectis ſententiis illis longe accuratior, ac niſi mea me fallit opinio, vera Vopiſci explicandi ratio proponatur, illud initio obſervandum, mihique oſtendendum putaverim quod Vaballathus ille neque Odenathi, neque Herodis, ut hactenus Antiquariis ac Eruditis omnibus exiſtimatum, ſed *Athenae* filius fuit, atque *Athenas* ille tum ab *Herode*, tum ab *Odenatho* diſtingui debet: quae ſane diſtinctio a me propoſita ſi a Cl. Viris illis obſervata fuiſſet, facile, ut opinor, diſſidentia Vopiſci, & Trebellii loca conciliaſſent, neque conciliandis illis leviſſimis ſolum coniecturis abrepti temporum illorum hiſtoriam perturbaſſent. Ac certe quidem quod Vaballathus ipſe non alterius, quam *Athenae* filius fuerit quodnam illuſtrius, ac fortius argumentum aliud optari unquam poterit, quam quod ille in *octo* nummorum epigraphe EPMIAC OΥABAΛΛAΘOC AΘHNOΥ perſpicue diſerteque dicatur? Qua vero ratione vel indicio probari unquam poterit *Athenam* hunc Vaballathi patrem aut cum *Herode*, aut cum *Odenatho* confundi poſſe, quum ut antea vidimus, in ipſorum nummis nuſquam *Athenae*, ſed ubique *Herodis* ac *Odenathi* nomen occurrat? niſi quis ludicram Begeri (1) coniecturam ſequatur, qui ex OΔHNAΘOC reiecta priori ſyllaba OΔ, ceteriſque HNAΘOC rite tranſpoſitis, AΘHNOC nomen formari obſervavit. Eiuſmodi quidem coniecturae vis aliqua accederet, ſi quemadmodum in tribus nummis in Muſeo Theupolo (2) deſcriptis Cl. Editor legerat AΥΤ. EPMIAC OΥABAΛΛAΘOC AΘHNOC, ita

(1) Theſ. Brandeb. Tom. I. p. 762.
(2) Pag. 1191.

ita quoque in nummis omnibus legeretur; ideoque vox illa non Vaballathi patrem, ſed tertium veluti ipſius nomen exprimeret. Verum quum in ceteris nummis omnibus non ΑΘΗΝΟϹ, ſed ubique conſtanter ΑΘΗΝΟΥ, vel ΑΘΗΝΥ legatur, tres nummos illos vel perperam ab Artifice exaratos, vel perperam deſcriptos eſſe dicemus, quod ſaepius in eximio hoc Opere contigiſſe iam monui. Itaque dubitari non poſſe putaverim quod ΑΘΗΝΟΥ *Athenae* nomine non Vaballathus, ſed Vaballathi pater ab Herode, & Odenatho diſtinctus exprimatur. Ita propemodum mirari ſane quis poterit quod Begerus (1), & Bimardus (2) non ΕΡΜΙΑϹ, ſed ΕΡΩΙΑϹ, hoc eſt Ερωιας *Heroias* legendum exiſtiment. Quamvis enim in nummo, quem inſpexere, ita facili profecto errore exaratum eſſet, attamen in nummis aliis conſtanter legitur ΕΡΜΙΑϹ, ideoque de hoc primo Vaballathi nomine dubitari non poteſt.

XII. Quandoquidem vero rerum geſtarum ſeries, & perſpicuus hac in parte Vopiſci locus oſtendit quod Vaballathus ipſe Zenobiae filius erat, controverſiam, & ambagem hanc ita dirimendam exiſtimo, ut quemadmodum Odenathus ante Zenobiam uxorem aliam duxerat, atque ex illa Herodem filium ſuſceperat, ita quoque Zenobia ipſa antequam Odenatho nuberet, maritum alium *Athenam* habuerit, atque ex illo *Vaballathum* ſuſceperit: quumque demum Odenathus & Zenobia coniugium iniiſſent, liberos duos Herennianum, ac Timolaum genuerint, ac fortaſſe etiam filias, quae a Zonara (3) memorantur. In hac hypotheſi, qua nulla ſane ſimplicior, ac veriſimilior afferri poterit, perſpicue certoque explicatur cur Vaballathus Zenobiae filius in nummis *Athenae* filius dicatur; neque tamen aut Herodis,

(1) Theſ. Brandeb. p. 762.
(2) Introd. ad Scien. Numiſ. Tom. II. p. . .
(3) Lib. XII. num. 27.

rodis, aut Odenathi filius eſſe debeat. Explicatur etiam cur Odenatho, atque Herode Maeonii, ſimulque Zenobiae fraudibus interempto commune hoc infortunium Vaballathus non Odenathi, non Herodis, ſed Zenobiae defunctique Athenae filius evaſerit. Explicatur cur Odenathus ex Perſide reverſus anno 264. *Regis* nomen, & *Imperatoris* dignitatem ſibi, Zenobiae uxori, atque Herodi filiorum ſuorum maximo, non Vaballatho Athenae filio, ideoque privigno ſuo conceſſerit. Explicari etiam poterit cur Vaballathus Herennianus, & Timolaus Zenobiae filii fuerint; ſed ſimul etiam a Trebellio (1) dicatur quod *Odenathus moriens duos parvulos reliquit Herennianum, & fratrem eius Timolaum, quorum nomine Zenobia uſurpato ſibi imperio Rempublicam obtinuit parvulos Romani Imperatoris habitu proferens purpuratos:* quia nimirum Vaballathus neque ab Odenatho genitus, neque ab Odenatho *relictus* erat, ideoque hic a Trebellio cum veris Odenathi filiis recenſendus non fuerat. Denique, ut cetera omittam, perplexus ille Vopiſci locus facile intelligi, & explicari iam poterit ubi Scriptor ille memoratis Zenobiae rebus, quaſi novum aliquid, ſingulare, atque a lectoribus obſervandum dicturus, ſubdit: (2) *Hoc quoque ad rem pertinere arbitror Balbati filii nomine Zenobiam, non Timolai, & Herenniani imperium tenuiſſe, quod tenuit.* Siquidem, ſi Balbatus ille, ſeu Vaballathus Herenniani, & Timolai inſtar Odenathi ac Zenobiae filius fuiſſet, quid mirum, inſolitum, atque a lectoribus obſervandum fuiſſet quod Zenobia non Timolai, & Herenniani, qui minores aetate fuerant, ſed Balbati natu maximi nomine imperium ſuſcepiſſet, quum filiorum quilibet, ac praeſertim Vaballathus natu maior paternum imperium haereditario iure ſibi debitum vindicaret, ideoque Zeno-

(1) In Heren. p. 197.
(2) Vopiſ. in Aurel. p. 221.

nobia ipſius nomine imperium illud obtinere deberet? Viciſſim vero illud certe mirum, inſolitum, ideoque lectoribus monendum quod, licet Vaballathus Odenathi filius non foret, ideoque nullum omnino ius ad Odenathi imperium haberet, a Zenobia tamen veris Odenathi filiis praelatus fuerit, ideoque ab illa non Herenniani, ac Timolai, ſed Vaballathi nomine imperium occupatum fuerit.

XIII. Ac certe quidem, niſi haec poſtrema Vopiſci verba hoc uno ſenſu intelligantur, Vopiſcus ipſe non modo a Trebellio, verum etiam a ſeipſo quoque diffideret, quum paullo ſuperius dixiſſet (1) quod Aurelianus Auguſtus iter ſuſcepit *contra Palmyrenos, ideſt contra Zenobiam, quae filiorum nomine Orientale tenebat Imperium*. Ergo Vopiſcus quum illud unum veluti inſolitum obſervaſſet quod Zenobia Balbati, non Herenniani, ac Timolai nomine imperaverit, poſtremos hos Zenobiae filios non excludit, ſed iis Balbatum uterinum eorum fratrem additum, ac veluti praelatum indicat: perinde ac ſi dixiſſet Zenobiam non ſolo Herenniani & Timolai, ut par fuerat, ſed Balbati quoque nomine imperaſſe. Hinc certe fallitur Salmaſius (2), qui a Vopiſco unicum ſolum Zenobiae filium, hoc eſt Vaballathum admitti putavit; quemadmodum prorſus a Zoſimo (3) unicum Zenobiae filium admiſſum, atque indicatum eſſe teſtatur, quum Scriptor ille referat quod ex plurimis, qui cum Zenobia eiuſque *filio* Romam deducebantur, omnes *excepto Zenobiae filio* in itinere perierunt. Sed obſervare facile poterat Salmaſius quod Vopiſcus ipſe iam dixerat Zenobiam *filiorum nomine* imperaſſe, ideoque plures Zenobiae filios admiſerat. Ad Zoſimum vero quod attinet, Scriptor ille ab ipſo quoque Salmaſio mendaciſſimus appellatur, eiuſque narratio, quaecumque illa ſit, id unum oſten-

(1) Vopiſ. in Aurel. p. 216.
(2) Ad Vopiſ. p. 380.
(3) Libr. I. in Aurel.

oſtenderet quod unicus Zenobiae filius Romam pervenerit, ceterique in Oriente interierint; non vero quod unicum Zenobia filium ſuſceperit, eiuſque nomine imperaverit. Ceterum hac in re longe gravior Trebellii auctoritas eſſe debet, qui *parvulos Romani Imperatoris habitu purpuratos* a matre oſtenſos eſſe teſtatur (1), aſſeritque (2) quod Aurelianus *Tetricum per triumphum duxit eodem tempore, quo & Zenobiam Odenathi uxorem cum filiis minoribus Odenathi Herenniano, & Timolao.* Denique, quum Herennianus, ac Timolaus in nummis ipſis occurrant, atque in iis *Auguſti* nomine decorentur, quis dubitare unquam poterit quin Zenobia hos etiam filios ſuſceperit, eorumque etiam nomine imperaverit?

XIV. Quamvis autem Zenobia Vaballathum ipſum, quem ex *Athena* priori viro ſuſceperat, filiis aliis ex Odenatho ſuſceptis praetulerit, eius nomine Orientis imperium dum Claudius viveret, Gothicoque bello intentus de Oriente cogitare non poterat, adminiſtraverit; aliquando tamen Vaballathus a matre deſciviſſe, & in Romanos inclinaſſe videtur poſtquam Zenobia ipſa Aureliano prius amica ab illo deſciverat. Certe Zenobiae nummus in Muſeo Theupolo (3) reperitur, in cuius antica parte Aureliani Auguſti nomen, ac vultus conſpicitur, in adverſa vero Zenobiae vultus cum epigraphe

ϹΕΠΤΙΜΙΑ ΖΗΝΟΒΙΑ ϹΕΒ

Itaque, licet Zenobia anno imperii ſui *quinto*, ideoque 269. nummos ſuos ſine Claudii nomine ac vultu ſignaverit, Gallieni, & Claudii temporibus Aegyptum ſemel iterumque occupaverit; primis tamen Aureliani temporibus ipſum veluti imperii conſortem agnoviſſe videtur: per-

(1) In Herenni.
(2) In Tetr. Sen.
(3) Pag. 1191.

perinde ac ſi imperii ſocietas Gallieni temporibus cum Odenatho inſtituta, licet aliquando turbata, & abrupta foret, adhuc incolumis eſſe deberet. Deinde vero, quum ſuperba femina, quae ſe in litteris Aureliano ſcriptis *Reginam Orientis* vocabat (1) conſpexiſſet quod Aurelianus conſortis impatiens erat, neque Occidentis ſolum, ſed etiam Orientis Imperator eſſe volebat, Zenobia quidem in poſterum Aureliano infenſa eſſe caepit, ſed Vaballathus tamen a matre diſſidens Aureliano ſemper amicus eſſe voluit, ideoque tum *primo*, tum *ſecundo*, ac *tertio* illius anno plerumque nummos ſuos cum Aureliani Augſti nomine ac vultu ſignavit, ut inferius oſtendetur; Zenobia vero Aureliano infenſa anno imperii ſui *ſeptimo*, hoc eſt 271. nummos cum *Auguſtae* nomine, ac ſine Aureliani vultu cudi voluit. Quamvis autem haec illuſtria tum amicitiae, tum obſervantiae argumenta Vaballathus Aureliano Auguſto exhibuerit, nihilo tamen minus eodem ipſo infortunio cum Zenobia matre oppreſſus fuit. Siquidem infelix hic Princeps ſive in Oriente perierit, ſive potius ipſe quoque Romam deductus fuerit, nunquam certe vel in Armenia, vel uſpiam alibi regnum obtinuit, atque in Aegyptio nummo apud Harduinum ipſius annus *ſextus* veluti poſtremus occurrit, quod nimirum Zenobia, eiuſque filii anno Chr. 272. ut in Chronico ſcribit Hieronymus, ſuperati ſint, quo Vaballatho *ſextus*, Zenobiae autem *octavus* in imperio annus agebatur: ſiquidem Tillemontii (2) ſententia defendi non poterit qui Zenobiae imperium, atque annos nummis inſcriptos ab anno 267. numerandos eſſe putavit, quum Zenobia ipſa anno 264. una cum Odenatho coniuge *Auguſtae* nomen acceperit.

XV. Eiuſmodi vero temporum ſeries a me conſtituta, & viciſſitudines illae, quas in imperio gerendo Vabal-

(1) Vopiſ. in Aurel. p. 218.
(2) In Aurel. Nota VII.

Vaballathus ſubivit, ex variis eiuſdem nummis invicem comparatis perſpicue certoque deprehendi poterunt: cum in iis mirum fere diſcrimen ab omnibus tamen Hiſtoricis, & Antiquariis diſſimulatum inſpexerim. Etenim in iis Vaballathi nummis, qui Aureliani temporibus cuſi ſunt, nunquam Vaballathus *Auguſti* nomen oſtentat, ſed modeſtius aliud *Imperatoris*, atque in uno ſolum *Imperatoris Caeſaris* nomen aſſumit; in aliis vero, quos aut Gallieni, aut Claudii temporibus cuſos exiſtimo, *Imperator Caeſar Auguſtus* vocatur; licet Zenobia ſive Aureliano amica, ſive mox infenſa fuerit, ſemper tamen *Auguſtae* nomen ſibi uſurpaverit. Ut haec maxima, & inſignis varietas in Vaballathi nummis appareat, ſimulque ipſius viciſſitudines ex ipſius nummis inferatur, obſervari plurimum debet quod in 12. Aegyptiis nummis Aureliani, ſimulque Vaballathi vultus ac nomen occurrit, ut in Aureliano quidem haec epigraphe habeatur (1)

A. K. Λ. ΔΟΜ. ΑΥΡΗΛΙΑΝΟϹ ϹΕΒ

in Vaballatho vero

ΑΥΤ. ΕΡΜΙΑϹ ΟΥΑΒΑΛΛΑΘΟϹ ΑΘΗΝΟΥ

& quamvis in aliquibus ΑΥΤ. in aliis Α. in uno ΑΥΤ. Κ. obſervetur, nullibi tamen ϹΕΒ. *Auguſtus* reperitur. Plures tamen, hoc eſt 42. Aegyptii nummi cum ſolo Aureliani nomine, ac vultu ſine Vaballatho nobis occurrunt; & quamvis ipſorum plerique anno 3. 4. 5. 6. Aureliani cuſi ſint, ideoque iis temporibus, quibus Vaballatus cum Zenobia matre imperium amiſerat, alii tamen annum Α & Β & Γ *primum*, *ſecundum* ac *tertium* Aureliani praeſeferunt, ac Vaballathi nomine carent: quod ii fortaſſe non a Vaballatho, ſed ab Aureliano ipſo,

(1) Vid. Band. p. 372. Muſ. Theup. p. 1191. Hardui.

cuſi ſint; ceteri autem omnes, in quibus Vaballathus Aureliano coniunctus conſpicitur, Vaballathi iuſſu cuſi prodierint. Hinc ab Antiquariis facile in diſponendis eiuſmodi nummis erratum eſſe putaverim ubi nonnullos ad Aurelianum, alios ad Vaballathum retulerunt: cum tamen prorſus incognitum incertumque foret quae in iis antica & princeps, quae poſtica & ſecunda facies habenda foret, ideoque quinam Vaballatho, qui Aureliano concedendi, vel adſcribendi forent. Quod ſi novem ex nummis illis, quibus & Aurelianus & Vaballathus inſcribitur, non Aureliano, ſed Vaballatho tribuendi ſint, ut ego ſane veriſimillimum eſſe putaverim, perſpicuum fiet quod Vaballathus ipſe *primo*, & *ſecundo* ac *tertio* Aureliani anno non modo amicitiam, & ſocietatem ſervavit, verum etiam verecundus adeo, & Aureliano obſequens fuit ut nunquam *Auguſti* nomen, quod Aureliano concedit, ſibi uſurpaverit; ſed ſolo *Imperatoris*, atque unica ſolum vice *Imperatoris Caeſaris* nomine contentus, *Auguſti* titulum ſemper Aureliano ſoli tribuerit.

XVI. Hinc refelli facile poterit Harduini ſententia, qui cum in omnibus Vaballathi nummis *Caeſaris* nomen deeſſe conſpiceret, ait Vaballathum non vocari *Caeſarem eo quod Caeſaris nomen in nummis Iudaeae ſoli Auguſto, ſive Imperatori tribueretur*. Etenim, ut omittam in aliquo Vaballathi nummo *Caeſaris* etiam nomen occurrere, quid in Aegyptiis nummis, quid in Orientis Imperatore Iudaeorum mos inquiratur: cum praeſertim in iiſdem illis Vaballathi nummis ipſe non *Auguſtus* quidem, ſed tamen *Imperator* vocetur; ideoque ex Harduini ſententia ipſo quoque *Caeſaris* nomine donandus eſſet? Ergo quod in nummis illis non *Caeſaris*, ſed *Auguſti* titulus diſſimuletur non Iudaeae conſuetudini, ſed cauto prudentique Vaballathi conſilio adſcribi debet, qui cum Aureliani animum nondum perſpectum haberet, ab *Auguſti* nomine abſtinuit, ſeque *Imperatorem* ſolum vocavit: cum

ipſe

ipſe quoque Romanorum inſtar intelligeret plurimum diſcriminis inter *Auguſti*, & *Imperatoris* nomen reperiri, etſi fortaſſe vel errore, vel aſſentandi ſtudio diſcrimen illud aliquando temere negligeretur. Ita, quum Carus Auguſtus Carinum filium iam *Caeſarem* in Gallias miſiſſet, ipſique imperatoriam poteſtatem conceſſiſſet, in Aegvptiis Carini nummis anno *primo* cuſis ille non modo Αὐτοκράτωρ *Imperator*, ſed etiam Σεβαςὸς *Auguſtus* vocatur (1), & Zonaras (2) ait quod Carus ipſum ἐταινιωσε Βασιλείῳ διαδήματι *cinxit regio diademate*; cum tamen *Auguſti* nomen proximo ſolum anno una cum Numeriano fratre is acceperit. Ita propemodum in Philippi iunioris nummis cum ſolo *Caeſaris* titulo, nudoque capite *Tribunicia Poteſtas* memoratur (3) antequam ille *Auguſtus* a patre vocaretur, quod nimirum vel monetarii vitio id irrepſerit, vel certe Poteſtas illa praeter morem ipſi a patre conceſſa fuerit, qui proinde ſibi ſolum *Pontificis Maximi* nomen reſervaverit; quum ſane in Philippi iunioris nummis *Pont. Max.* nomen cum *Trib. Pont. IIII.* primum occurrat (4). Illud etiam hic obiter obſervandum quod Spanhemius (5) exiſtimavit Gallienum omnium poſtremum fuiſſe, qui *Pontificis Maximi* titulum in nummis expreſſerit, idque non de Gallieno, ſed Claudio ipſius ſucceſſore dicendum Tillemontius (6) obſervavit. Perſpicuum eſt tamen quod titulus ille in ipſis etiam Tetrici (7), Aureliani (8), Probi (9), Cari, & Carini nummis occurrit; ideoque, licet ſequioribus iis tempori-

(1) Vid. Band. p. 538.
(2) Libr. XII. n. 30.
(3) Froel. Tent. p. 425.
(4) Vid. Noriſ. de Num. Lic. c. 3. & 6.
(5) De praeſt. Numiſ. Lib. VIII. p. 699.
(6) In Claud. p. 374.
(7) Band. p. 404.
(8) Band. p. 366.
(9) Ibi pag. 471. Vid. Grut. p. 277. n. 1. 278. n. 4.

bus in *Auguſti*, ac *Tribuniciae Poteſtatis* nomine novitas invecta foret, nihil tamen in exprimendo *Pont. Max.* titulo mutatum fuit.

XVII. Sed, ut ad Vaballathi noſtri nummos revertar, poſt Aegyptios illos, in quibus ipſe cum Aureliani vultu conſpicitur ac ſolo *Imperatoris* titulo contentus nunquam ſplendidiori *Auguſti* nomine decoratur, duo alia, & longe quidem obſcuriora Latinorum nummorum genera explicanda nobis occurrunt, in quorum primo Vaballathus ipſe cum *Auguſti* nomine, ſed tamen ſine Aureliani vultu, conſpicitur; in ſecundo vero Vaballathus, & Aurelianus etiam habetur, ſed ignotus quidam titulus & implexa epigraphe Vaballatho adiecta reperitur. Atque in prioribus quidem Latinis nummis, qui quatuor ſolum ſuperſunt, perſpicue circa Vaballathi caput radiatum ac paludamento ornatum legitur (1)

IMP. C. VABALATHVS AVG.

in adverſis autem faciebus habetur

AEQVITAS AVG. AETERNITAS AVG.

VICTORIA AVG. VIRTVS AVG.

in aliis vero, in quibus in antica parte circa Aureliani caput legitur

IMP. C. AVRELIANVS AVG.

in adverſa circa laureatum Vaballathi caput ſequentes epigraphae reperiuntur (2)

VA-

(1) Band. p. 396.
(2) Band. p. 389. 384. 396.

VABALATHVS REXVCRIMPP

VABALATHVS ITER IMPR

VABALATHVS VCRIMDR

quamvis in his poſtremis Harduinus, ac Begerus etiam vel VCRIMOR, vel VCRIMPR exaratum eſſe putaverint (1). Si plures eiuſmodi Latini nummi inter ſe conferantur, quod a nemine factum eſſe conſpicio, perſpicue apparet quod ſi Vaballathus una cum Aureliano coniungatur, nunquam *Imperatoris*, aut *Auguſti* nomine, aut paludamento, aut radiata corona decoratur, quae tamen omnia in nummis illis occurrunt, in quibus ſolius Vaballathi nomen ac vultus obſervatur; ſed Caeſaris, Imperatoris, & Auguſti loco ignotam aliam dignitatem oſtentat: quae ſane diſcrimina conſtanter adeo in nummis illis ſervata non fortuito, ſed certa quadam ratione nobis incognita uſurpata fuiſſe putaverim. Itaque, niſi plurimum fallor, tres nummi quibus ſolum Vaballathi nomen ac vultus exprimitur cum epigraphe

IMP. C. VABALATHVS AVG.

Gallieni, & Claudii temporibus inter annum 267. 270. ante ſuſceptum ab Aureliano Imperium cuſos exiſtimo dum Vaballathus poſt Odenathi, ac Herodis mortem Orientis imperium cum Zenobia matre occupabat; alioquin, ſi Aureliani temporibus cuſi illi forent, quemadmodum ſane in Aegyptiis nummis Vaballathus *Auguſti* nomen ſemper omiſit, ita quoque pari propemodum iure, atque Aureliani timore nomen illud in Latinis etiam nummis omnino diſſimulaſſet.

XVIII.

(1) Vid. Band. p. 395.

XVIII. Quid vero de obſcurioribus aliis Latinis nummis putabimus, in quibus inſolitae mireque implexae epigraphae ſuperius expoſitae reperiuntur; qua de cauſſa vel tempore eos a Vaballatho cuſos cenſebimus, cum praeſertim doctiſſimi ſane Viri in explicandis illis diſſideant? Etenim Biragus, & Occo exiſtimavit (1) quod Aurelianus poſtquam de Tetrico, Zenobia, Vaballatho triumphaverat, ipſi provinciam, vel regnum aliquod conceſſerit, cuius nomen in characteribus illis VCRIM. delitescat, ideoque nummos poſt Aureliani triumphum, & annum 274. cuſos putavit. Sed coniecturam illam velut abſurdam, regnique prorſus incogniti nomen temere confictum Harduinus irriſit, novamque prorſus extricandae epigraphae rationem ſubtiliter excogitavit. Aſſerit enim quod cum Aurelianus ſeſe Vaballatho opprimendo imparem eſſe intelligeret, ipſum in Collegam, conſortem, & Vicarium adſcivit, eique Orientale Imperium regendum commiſit. Itaque characteres, vel ſiglas illas ita efferendas exiſtimat *Vice Caeſaris* R*ector* IM*perii* OR*ientalis*, ſive V*ice* C*aeſaris* R*ector* IMP*erii* R*omani*. Sed undenam Harduinus ipſe didicerat Aurelianum ſeſe Vaballatho ſuperando imparem agnoviſſe, ideoque Orientale Imperium ipſi regendum commiſiſſe, quum Zenobiam, & Orientales omnes admirabili quadam felicitate praelio fuderit, Zenobiam ipſam, eiuſque filios captivos duxerit, Palmyrenos iterum rebellantes fregerit, Antiochum, & Achilleum, qui eo digreſſo imperium invaſerant, ſuperaverit, ideoque *Orientis Recator*, *Orientis Receptor*, ut in Epiſtola ad Zenobiam ſcripta (2), atque in nummis inſcribitur (3), triumphaverit? Quid vero quod in nummis illis non VCRIMOR, ſed VCRIMDR, con-

(1) Vid. Tillem. in Aurel. Nota X. p. 534.
(2) Vopiſ. in Aurel. p. 218.
(3) Band. p. 382.

conſtanter legitur, ideoque *Orientis*, vel *Orientalis Imperii* nomen hinc exſculpi non poteſt? Denique, ne plura commemorem, in nummis aliis REX VCRIMPP, vel ITER IMPR Vaballathus vocatur, ideoque nova prorſus explicandi ratio pro his nummis ab Harduino diſſimulatis effingenda foret: quemadmodum ſane plurimi in Siglis illis legendum eſſe putarunt

ViCtoRia IMp Domini Regum

ViCtoRia IMperatoris Perpetua,

ViCaRius IMPerii Romani

ac novae quoque legendi rationes inquiri facile, proponique poſſint.

XIX. Ego vero in tanta rerum obſcuritate, veterumque Scriptorum ſilentio illud unum perſpicue certoque conſtitui poſſe putaverim quod ii nummi poſt Aureliani triumphum cuſi fuerint. Siquidem Aureliani vultus, ac nomen iis inſcriptum oſtendit quod Aureliani temporibus adſcribi debent. Quamdiu vero Vaballathus ipſe Aureliani aetate in Oriente imperavit, *Imperatoris*, ac *Imperatoris Caeſaris* titulum in nummis aſſumpſit, ideoque nummi, in quibus fortaſſe *Regis* nomen, aut potius obſcurior, ac ignobilior titulus alius occurrit, ad poſteriora tempora referri debent, quibus ille eximia quadam Aureliani clementia & humanitate vel regno, vel ditione, vel dignitate quadam non in Oriente quidem ubi ſocios, veteres amicos habere, ideoque Imperii tranquillitatem turbare poterat, ſed potius in aliqua Occidentis Provincia decoratus nummos cum Aureliani Auguſti nomine ac vultu cudere, ſuoque etiam vultu ornare potuerit. Quamvis enim Aurelianus, Eutropio (1) teſte *ſaevus*, *& ſan-*

(1) Lib. IX. c. 13.

& ſanguinarius, aut certe ferox, & bellicoſiſſimus foret, rebellibus quidem ac ſuperbis reſiſtere, ſed victis tamen ac ſubiectis parcere gloriae duxit. Hinc ille, cum Zenobiam audacem & pervicacem faeminam ſuperaſſet, Romamque in triumphum duxiſſet (1), φιλανθρωπίᾳ χρησάμενος πολλῇ συνάπτει ταύτην ενδόξως ἀνδρὶ τῶν ἐν γερυσίᾳ *clementiaque plurima in eam uſus Senatorii ordinis viro honorato coniugio eandem locat*: unde Eutropius (2), atque ex illo Hieronymus (3) ait quod *Zenobia in Vrbe ſummo honore conſenuit, a quo hodieque Romae Zenobia nuncupatur familia*, ac Trebellius (4) ipſe de Zenobia loquens iam dixerat *fertur vixiſſe cum liberis more matronae iam Romae: ſiquidem Zenobiae poſteri etiam nunc Romae inter nobiles manent*. Quin etiam Trebellio ipſo teſte Aurelianus illi poſſeſſionem in Tiburte conceſſit, eiuſque filiam, ſi Zonarae (5) fides, in matrimonium accepit, ceteraſque nobilibus viris deſpondit. Ad Tetricum vero quod attinet, quamvis ille Aureliani triumphantis currum una cum Zenobia praeceſſerit, deinde tamen Aurelianus ipſum (6) *Correctorem totius Italiae fecit, ideſt Campaniae, Samnii, Lucaniae, Brutiorum, Apuliae, Calabriae, Hetruriae, atque Vmbriae, Piceni, & Flaminiae, omniſque annonariae regionis, illum ſaepe Collegam, nonnunquam commilitonem, aliquando etiam Imperatorem appellavit;* Tetrico patri, eiuſque filio *ſenatoriam dignitatem accipiens ab his ſceptrum tribuit;* ac utrique ex illis iam defuncto ſive ab Aureliano ipſo, ſive ab alio eius ſucceſſore divini honores & conſecratio conceſſa fuit, ut ex utriuſque nummis apparet (7). Quid ergo prohibet

(1) Syncel. p. 306.
(2) Loc. cit.
(3) In Chron.
(4) In Herenni. p. 197.
(5) Lib. XII. n. 27.
(6) Trebel. in Tetrico Sen. p. 196.
(7) Band. p. 400. & 411.

bet quin Aurelianus ipſe, ſicuti Tetrico Lucaniam, ita quoque Vaballatho Provinciam aliquam regendam commiſerit; quum praeſertim Vaballathus, ut antea demonſtravimus, Aurelianum ipſum veluti Collegam reſpexerit, maximoque honore, & obſequio coluerit, ſe ipſius ſocium, & amicum oſtenderit; &, ſi fortaſſe quidpiam hoſtile contra Aurelianum, ac Romanos tentaverit, id Zenobia duce, & impellente ille fecerit? In hac hypotheſi longe veriſimillima, quae a ceteris etiam Interpretibus admiſſa fuit, perſpicue apparet quod in characteribus, aut Siglis illis, quae Latinis eiuſmodi Vaballathi nummis inſcriptae ſunt, eius Provinciae nomen, aut potius dignitas illa obſcurius indicatur, quae Vaballatho poſt triumphum conceſſa fuit.

XX. Quod ſi fortaſſe quiſpiam interroget quaenam Provincia vel dignitas illa cenſenda ſit, quae implexis illis vocum compendiis indicatur, ego ſane eius aurei praecepti (1) memor *σεφὸν ἔυκαιρος συγὴ, κ̉ παντὸς λόγȣ κρείττων* ſilere potius velim quam aliorum inſtar coniectando, vel divinando quidpiam proferre. Etenim quidquid vel a me fortaſſe, vel ab alio in re obſcuriſſima ſubtiliter etiam, aut ingenioſe dicatur, ſemper ab alio refelli poterit, ac nova quaedam explicandi ratio proponi, quae aliis ſubtilior & accuratior videatur. Sic ut exempli loco coniecturam aliam hic proferam, perſpicuis veterum (2) teſtimoniis erudimur quod Aurelianus poſt triumphum Daciam Provinciam, quae a Traiano trans Danubium conſtituta fuerat, abolevit, ac Barbaris occupandam reliquit, ideoque Romanos ibi degentes cis Danubium tranſtulit, novamque Daciam Provinciam ita conſtituit, ut illa duas in partes ab intermedia Moeſia divideretur. Harum Daciarum prima, quae Danubio proxima foret, *Dacia Ripenſis* dicebatur,

N

(1) Plutar. de puer. inſtit.
(2) Sex. Rufus in Aurel. & Iornan. de Succeſſion.

tur, atque a Praeſide regebatur, qui in Codice (1) *Provinciae Daciae Praeſes* vocatur; altera vero a Danubio remotior *Mediterranea Dacia* appellabatur, atque a *Conſulari* regi conſueverat; licet, ut inferius obſervabitur, utraque Dacia ab unico *Daciarum Praeſide* aliquando regeretur. Quid ergo prohibet ne Aurelianus dicatur Vaballathum in una ex Daciis iſtis Rectorem collocaſſe, ideoque epigraphe VCRIMDR ita legatur V*ir* C*onſularis* R*omanorum* I*n* M*editerranea* D*acia* R*ector*, ſicuti in Gruteri (2) Marmore reperitur *Rector Provinciae Campaniae*; quumque iam inde ab Alexandri Severi (3), Decii (4), Voluſiani (5), Gallieni (6) aetate characteribus V. C. *Vir Clariſſimus* exprimeretur, in hoc ipſo ſenſu in Vaballathi etiam nummis intelligi fortaſſe illi poterunt: quemadmodum Vaballathus ipſe novis fortaſſe honoribus ac titulis auctus in nummis aliis vocari etiam potuit R*omani* EX*ercitus* V*ice* C*aeſaris* R*ector*, I*n* M*aeſia* P*rovincia* P*raetor*, ſicuti Trebellius (7) ait quod milites de Imperatore deligendo cogitantes *Diocletianum Auguſtum appellaverunt Domeſticos*, nimirum Equites, *tunc regentem*.

XXI. Sed, ut a leviſſimis coniecturis iſtis tandem digrediar, pulcherrimum potius monumentum aliud hic opportune memorata iam Daciarum inſtitutione illuſtraſſe iuverit, quod Cl. Gorii diligentiae debemus (8). In Medicea Gaza veteris Romani Modii aereum exemplar reperitur, cui ſequentes voces in latere inſcriptae conſpiciuntur

MEN-

(1) Vid. Leg. 4. C. de Metallariis.
(2) Pag. 43. n. 6.
(3) Murat. p. 254. n. 4. 5.
(4) Gudi. p. 94. n. 1. 2.
(5) Murat. p. 253. n. 9.
(6) Murat. p. 254. n. 1.
(7) In Numeri. p. 251.
(8) Inſcr. Etrur. Par. III. pag. 2.

MENSVRAE AD EXEMPLVM
EARVM QVAE IN CAPITOLIO SVNT
AVCTORE SANCTISSIMO AVG N.
NOBILISSIMO CAES.
PER REGIONES MISSAE CVR... D. SIMONIO
IVLIANO PRAEF. V..... C. V.

Reineſius (1), cui Langermannus Florentia redux epigraphen Modio inſculptam oſtenderat, ipſam omnium primus poſt Mabillonium (2) edidit, ibique pro *D. Simonio* reſcribendum eſſe putavit *D. Ceionio*, quum *Ceionius Iulianus* anno Ch. 333. vere Vrbis Praefecturam geſſerit. Gorius vero, qui Modium ipſum accuratiſſime exſcripſit, liberiorem hanc Reineſii coniecturam reiecit, quumque ſubtiliter, atque ingenioſe obſervaſſet quod in Veronenſi Marmore (3) Gallienus SANCTISSIMVS AVG. N. vocatur, ibique legitur CVRANTE IVL. MARCELLINO ſicuti prorſus in Modio habetur CVRANTE D. SIMONIO IVLIANO, optime accurateque coniecit quod Simonius ille Gallieni temporibus Vrbanam Praefecturam geſſerit. Nolim eximiae huic amiciſſimi olim viri coniecturae laudique detrahere. Si tamen coniecturam aliam proponere hic liceat, longe veriſimilius putaverim epigraphem, ac Modium illum, ideoque Vrbis Praefectum in illo memoratum ad ſequiora tempora referendum eſſe. Etenim in Thermis Herculanis in Dacia repertis haec Inſcriptio Marmori inſculpta reperitur (4)

HERCVLI SANCTO
SIMONIVS IVLIANVS V. C.
PRAESES DACIARVM

(1) Claſſ. IV. n. 16.
(2) Iter Ital. p. 187.
(3) Grut. pag. 166. 2.
(4) Murat. p. 858. 4.

Si Simonius ille, qui hic *V. C. Praeſes Daciarum* vocatur, unus idemque fuerit, qui in Modio *V. C. Praefectus Vrbis* appellatur, ut maxima veri ſpecie defendi poteſt, ideoque ille poſtquam Daciarum Praeſes fuerat, ſupremam illam poteſtatem Vrbanae Praefecturae Romae ſuſceperit, poſt Aureliani tempora vixiſſe ille debuit, poſtquam nimirum Dacia quae Gallieni & Claudii temporibus vel unica, vel a Barbaris occupata fuerat, ab Aureliano in Moeſiam translata, atque in duas ita dirempta fuerat, ut non amplius *Dacia* ſolum, ſed adiecto diſcrimine, vel *Ripenſis*, vel *Mediterranea* vocaretur, aut certe Daciarum nomine ipſarum utraque deſignaretur. Accedit etiam quod Herculanae Thermae non in veteri Dacia trans Danubium poſita, ſed in nova & cis Danubiana Dacia repertae ſunt, ideoque Praeſes ille ad Daciam, vel Dacias illas referri debet, quae poſt Aureliani aetatem a Conſularibus, Praeſidibus regi caeperunt. Denique ne argumenta cetera hic perſequar, celeberrimus ille Praefectorum Vrbis Laterculus, qui a Bucherio editus fuit, ab anno Chr. 254. Gallieni *primo* exorditur, & ſingulos, ſuffectos etiam, Vrbis Praefectos enumerat, qui ad annum uſque 354. eo munere perfuncti ſunt, nec ullibi *D. Simonii Iuliani* nomen occurrit, quod argumento eſſe poterit Simonium illum poſt annum 354. Praefectura Vrbana decoratum fuiſſe: niſi fortaſſe cui libeat integrum eius Ceionii Iuliani nomen, qui anno 333. Vrbis Praefectus fuit, cenſendum eſſe *D. Simonius Ceionius Iulianus*: quae ſane nominum varietas plurimis Conſulum, ac Praefectorum exemplis oſtendi facile poſſet, in quibus modo unum, modo aliud, interdum plura nomina diſſimulata, vel omiſſa fuiſſe conſpicimus; ac ipſe quoque Ceionius, qui in Praefectorum Laterculo *Ceionius Iulianus Kamenius* vocatur, in monumentis aliis ſolo *Ceionii Iuliani* nomine decoratur.

Quod

Quod vero idem ille *Sanctiſſimi Auguſti noſtri* titulus in Veronenſi Marmore, ſimulque in Romano Modio reperiatur, oſtendere ſane non poterit, quod Modius ipſe Marmoris inſtar, Gallieni temporibus adſcribi debeat. Siquidem in Marmoribus aliis (1) Traianus Decius *Sanctiſſimus Dominus noſter*, Furia Tranquillina *Sanctiſſima Auguſta coniux Domini Noſtri Gordiani vocatur* (2); ideoque ex ſola *Sanctiſſimi D. N.* voce nihil omnino de Modii aetate definire nunc licet. Interim, ex Bucheri Laterculo inferri facile poterit hunc D. Simonium Iulianum poſt annum 354. collocandum eſſe, ut opportunius oſtendam in nova *Praefectorum Vrbis Serie*, quam ex Scriptoribus, ac Marmoribus adornavi.

XXII. Antequam tamen manum ex tabula retraham, ex ſuperioribus Vaballathi nummis aliqua opportune inferre, atque coronidis inſtar addere hic libet, ex quibus fortaſſe, ut opinor, nummis aliis illuſtrandis ſplendor aliquis oriatur. Perſpicuis iam, certiſque exemplis Eruditis omnibus exploratum, compertumque eſſe debet quod in Aegyptiis imperatorum nummis ita ipſorum imperantium anni numerantur, ut *primus* eorum annus non ab ipſo inaugurationis die, quo imperium adepti ſunt, ſed a civilis Aegyptiorum anni cardine deducatur, ſive a Thoth, vel 29. Auguſti die, qui proxime inaugurationem ipſam praeceſſerat; *ſecundus* autem annus a Thoth, qui inaugurationem ipſam proxime conſequebatur; quamvis ab electionis die ad ſequentem Thoth, ſive 29. Auguſti diem pauci ſolum menſes, vel dies fluxiſſent. Haec perennis & conſtans Aegyptiorum annorum ratio in Imperatorum nummis uſurpata fuſius & opportunius a me quoque expoſita, noviſque exemplis confirmata fuit in ea Diſſertatione, quam de Aureliani Auguſti nummis hiſtoria, atque aetate iam edidi.

Ita-

(1) Murat. pag. 1043. n. 2. & 2049. n. 8.
(2) Murat. p. 272. n. 5. 6.

Itaque nihil facilius, aut veriſimilius videri poterat, quam celebrem hunc morem in ipſis etiam aliorum Principum nummis adhibitum atque obſervatum fuiſſe, ideoque numeros Odenathi, Zenobiae, Herodiani, Vaballathi nummis inſcriptos ſic explicandos eſſe. Perſpicue tamen certoque deprehendi quod eorum Principum anni non a civilis anni cardine, ſed ab alio prorſus initio, atque, ut opinor, ab electionis die numerari debent. Etenim in Aureliani nummis, qui Vaballathi nomen adiunctum habent, *primus* Aureliani annus cum Vaballathi *quarto* coniungitur, *ſecundus* cum *quinto*, *tertius* cum *ſexto*. In alio tamen Vaballathi nummo idem ille Vaballathi *quintus*, qui prius cum *ſecundo* Aureliani coniungebatur, cum *tertio* coniunctus conſpicitur, ideoque manifeſtiſſime apparet, quod *quintus* Vaballathi annus partim cum *ſecundo* finiente partim etiam cum *tertio* ineunte Aureliani anno concurrit: quod fieri certe non poterat ſi tam Aureliani, quam Vaballathi anni ab uno eodemque cardine, ſive 29. Auguſti die, ducti forent. Itaque *primus* Vaballathi annus non a 29. Auguſti die anni 266. vel a Thoth, qui eius electionem proxime anteceſſit, ſed ab Odenathi morte, nimirum a Iulio menſe anni 267. incepit, ideoque ineunte Auguſto anni 270. quo Aureliani *primus* imperii annus agebatur Vaballathus ipſe iam *quartum* inceperat, ut optime proinde in nummis Aureliani *primus* cum Vaballathi *quarto*, *ſecundus* cum *quinto*, itemque *tertius* cum *ſexto* coniungatur. Si tamen aliquis Vaballathi nummus ante 29. Auguſti diem anni 271. incepto iam *quinto* ipſius anno cuſus fuerit, ille *ſecundum* Aureliani annum propemodum exeuntem praeferre debet, ſin vero poſt eandem illam 29. Auguſti diem prodierit, cum eodem *quinto* Vaballathi anno adhuc labente non *ſecundus*, ſed *tertius* Aureliani annus coniungi debet, qui iam a 29. Auguſti die inceperat.

XXIII.

XXIII. Ex eiuſmodi vero obſervatione vel calculo univerſa fere temporum ſeries a me conſtituta pulcherrime confirmatur. Perſpicue nimirum intelligi, & exponi poterit quod Odenathus poſt Gallieni decennalia, ideoque poſt Iunium menſem anni 264. participato imperio Auguſtus vocatus fuit; quod peractis in imperio tribus annis quartum incepit, ideoque quartus in eius nummis occurrit: quod eius mors ac Vaballathi initium in Iulium circiter menſem anni 267. incidit, ut quintus ipſius annus ante 29. Auguſti diem anno 271. incipere, ideoque partim cum ſecundo, partim cum tertio Aureliani anno concurrere potuerit. Quod ſi vel Odenathi, vel Vaballathi, vel Aureliani initium a me conſtitutum ſuis e locis dimoveatur, haec mira nummorum cum hiſtoria conſenſio ſervari certe non poterit.

XXIV. Quaecumque vero de Vaballathi nummis, eorumque annorum initio, qui iis inſcripti conſpiciuntur, iam dixi, de ceteris etiam Principibus intelligi profecto debent, ideoque hac etiam ratione Harduini coniectura refelli poterit, qui *ſeptimum* annum Zenobiae nummis inſcriptum non Zenobiae, ſed Vaballatho tribuendum eſſe opinatur. Siquidem ſi Vaballathus imperium Iulio menſe anni 267. ſuſcepit, *ſeptimum* imperii annum ante Iulium menſem anni 273. inchoare non poterat, quo iam Zenobia ipſa victa, & Vaballathus imperio ſpoliatus erat. Non facile vero ego dixerim cur inter Auguſtorum, & aliorum Principum nummos haec inſignis varietas, anniſque numerandis diſcrimen habeatur; quum praeſertim in ipſis etiam Aegyptiorum Regum nummis eadem prorſus ipſorum ſupputandorum ratio obſervata fuerit, quae in Auguſtorum nummis occurrit. Facile tamen coniicere, vel opinari quis poterit id ex veteri conſuetudine profluxiſſe, qua Principes illi ſuis in regnis imperii annos ab ipſo inaugurationis die numerabant; ideoque quum poſtea vel univerſa, vel aliqua Aegypti regione potiti fuerant, ſuis in nummis, quamvis

in

in Aegypto cuſi illi forent, annos eadem ipſa ratione numerari voluerint. Ita Vaillantius quum in Arſacis I. nummo (1) legiſſet ΑΠΟ ΜΗΝΟϹ ΓΟΡΠΙΑΙΟΥ *a menſe Gorpiaeo*, atque in Arſacis II. nummo (2) ΑΠ. ΥΠΕΡΒΕΡΕΤΑΙΟΥ ab *Hyperberetaeo* exiſtimavit his menſium nominibus regni ab iis ſuſcepti partaeque victoriae tempus deſignari: ut proinde, ſi Arſacidarum aliquis Aegyptio regno potitus eſſet, ſuos imperii annos non Aegyptio more, ſed veteri potius, ac patrio numeraſſet. Ita prorſus Civitates, quae Seleucidarum annis, & epocha utebantur, civilis anni principium Seleucidarum more ab autumno ducebant; ideoque, ſi ipſarum aliquae Aegyptiis Regibus parerent, in nummis non Aegyptio, ſed ſuo potius more annorum initia exprimere, atque annos ipſos numerare conſueverant. Sed haec, aliaque id genus plura eruditis Viris excutienda, & explicanda relinquo. Etenim non mediocrem induſtriae meae, quaecumque illa fuerit, uberemque fructum percepiſſe videbor ſi quid fortaſſe obſcuriſſimis Vaballathi nummis explicandis, atque implexae ipſius hiſtoriae nitidius, atque accuratius exponendae contuliſſe potuerim.

(1) Hiſt. Arſacid. pag. 8.
(2) Pag. 16.

F I N I S.

FW

SPECIAL 93-B
3680

THE GETTY CENTER
LIBRARY